

www.qbz.gov.al

FLETORJA ZYRTARE E REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

Botim i Qendrës së Botimeve Zyrtare

Viti: 2020 – Numri: 61

Tiranë – E mërkurë, 8 prill 2020

PËRMBAJTJA

	Faqe
Vendim i Këshillit të Ministrave nr.278, datë 7.4.2020	Për miratimin e ndryshimit nr.1 të marrëveshjes së financimit, ndërmjet Këshillit të Ministrave të Republikës së Shqipërisë dhe Komisionit të Bashkimit Evropian, në lidhje me programin vjetor kombëtar për Shqipërinë, për vitin 2018, në kuadër të instrumentit të asistencës së paraanëtarësimit (IPA II)..... 3405
Udhëzim i ministrit të Arsimit, Sportit dhe Rinisë nr.10, datë 30.3.2020	Për përcaktimin e elementëve përbërës, formën e diplomës ose certifikatës të lëshuar nga institucionet e arsimit të lartë dhe procedurës së regjistrimit të tyre në Regjistrin Shtetëror të Diplomave dhe Certifikatave për Arsimin e Lartë dhe Kërkimin Shkencor..... 3477
Vendim qarkullues i Bankës së Shqipërisë nr. 20, datë 26.3.2020	Për disa ndryshime në rregulloren “Për administrimin e rrezikut në veprimtarinë e shoqërive të kursim-kreditit dhe të unioneve të tyre”... 3482
Vendim qarkullues i Bankës së Shqipërisë nr. 22, datë 1.4.2020	Për një ndryshim në rregulloren “Për raportin e mjaftueshmërisë së kapitalit” 3484
Vendim qarkullues i Bankës së Shqipërisë nr. 23, datë 1.4.2020	Për një ndryshim në rregulloren “Për administrimin e rrezikut nga ekspozimet e mëdha të bankave” 3484

VENDIM
Nr. 278, datë 7.4.2020

PËR MIRATIMIN E NDRYSHIMIT
NR.1 TË MARRËVESHJES SË
FINANCIMIT, NDËRMJET KËSHILLIT
TË MINISTRAVE TË REPUBLIKËS SË
SHQIPËRISË DHE KOMISIONIT TË
BASHKIMIT EVROPIAN, NË LIDHJE
ME PROGRAMIN VJETOR
KOMBËTAR PËR SHQIPËRINË, PËR
VITIN 2018, NË KUADËR TË
INSTRUMENTIT TË ASISTENCËS SË
PARAANËTARËSIMIT (IPA II)

Në mbështetje të nenit 100 të Kushtetutës dhe të nenit 19, të ligjit nr.43/2016, “Për marrëveshjet ndërkombëtare në Republikën e

Shqipërisë”, me propozimin e Kryeministrit dhe ministër për Evropën dhe Punët e Jashtme, Këshilli i Ministrave

VENDOSI:

Miratimin e ndryshimit nr.1 të marrëveshjes së financimit, ndërmjet Këshillit të Ministrave të Republikës së Shqipërisë dhe Komisionit të Bashkimit Evropian, në lidhje me programin vjetor kombëtar për Shqipërinë, për vitin 2018, në kuadër të instrumentit të asistencës së paraanëtarësimit (IPA II), sipas tekstit që i bashkëlidhet këtij vendimi.

Ky vendim hyn në fuqi pas botimit në Fletoren Zyrtare.

KRYEMINISTËR
Edi Rama

SHTOJCA 1

Programi Vjetor i Punës
Ky dokument përbën programin vjetor të punës në kuptimin e nenit 110, pika 2 e Rregullores Financiare (Rregullore [BE, Euratom] 2018/1046 e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit, datë 18 korrik 2018, për rregullat financiare të zbatueshme për buxhetin e përgjithshëm të BE-së)

TITULLI I PROGRAMIT TË VEPRIMIT: PROGRAMI VJETOR I VEPRIMIT PËR SHQIPËRINË PËR VITIN 2018

1. IDENTIFIKIMI

Përfutuesi	Shqipëria
Akti bazë	Rregullorja (BE) nr. 231/2014 e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit, datë 11 mars 2014, për krijimin e Instrumentit për Asistencën e Para-anëtarësimit (IPA II)
Referencat e angazhimeve CRIS/ABAC	2018/040-211 objektivi 1
Kostoja totale	65 613 671 EURO
Kontributi i BE-së	64 000 000 EURO
Linja e buxhetit	22.02.01.01
Referencat e angazhimeve CRIS/ABAC	2018/040-215 objektivi 2
Kostoja totale	86 800 000 EURO
Kontributi i BE-së	30 100 100 EURO
Linja e buxhetit	22.02.01.02
Kostoja totale e programit	152 413 671 EURO
Kontributi i BE-së për programin	94 100 000 EURO
Metodat e zbatimit	Veprimi 1: Mbështetja e BE-së për pjesëmarrjen në Programet dhe Agjencitë e BE-së
	Menaxhim indirekt me Shqipërinë

	Veprimi 2: BE për Shtetin e së Drejtës – Lufta kundër krimit të organizuar dhe drogës
	Menaxhim direkt i Komisionit Evropian për aktivitetet:
	1.4. Forcimi i kapaciteteve kombëtare për parandalimin dhe luftën kundër krimit të organizuar dhe rendin publik duke ngritur trajnim të institucionalizuar për Policinë e Shtetit, Akademinë e Sigurisë dhe agjencitë e tjera ligjzbatuese.
	3.1. Mbështetje për zhvillimin dhe zbatimin e alternativave ekonomike rentabël ndaj kultivimit dhe tregimit të kanabisit, me fokus te femrat dhe meshkujt e rinj.
	3.2. Mbështetje për forcimin e aksesit të femrave dhe meshkujve të rinj në shërbime cilësore shëndetësore, sociale dhe arsimore
	3.3. Mbështetje për forcimin e kapaciteteve të bashkive në lidhje me organizimin dhe menaxhimin e shërbimeve
	4.1. Mbështetje për zbatimin e një qasjeje gjithëpërfshirëse në mbledhjen e të dhënave për përdorimin e drogës dhe për vendimmarrjen dhe politikëbërjen bazuar në evidenca, duke përdorur modele dhe standarde të krijuara dhe të promovuara nga Qendra Evropiane e Monitorimit për Drogat dhe Varësinë nga Droga (EMCDDA)
	Menaxhim indirekt nga subjektet e ngarkuara si më poshtë:
	Organ publik i Shtetit Anëtar të BE-së për Aktivitetet
	1.1. Forcimi kapacitetesh menaxhuese të prokurorisë për hetim efektiv të krimit të organizuar
	1.2. Mbështetje për luftë efektive kundër krimit të organizuar me metoda të posaçme hetimi dhe analize mjeko-ligjore
	1.3. Forcimi kapacitetesh dhe këshillim për hetime kryesisht, bazuar në inteligjencë/zbulim, me të gjitha dimensionet ekonomike të përfshira si hetimet financiare dhe konfiskimet
	Menaxhim indirekt nga Agjencia Evropiane e Kufirit dhe Rojës Bregdetare (EBCGA)
	1.2. Forcimi kapacitetesh për menaxhimin efektiv të kufirit të gjelbër, kufirit blu dhe kufirit ajror
	Veprimi 3: BE për Reformën në Drejtësi
	Menaxhim indirekt nga subjekti i besuar: Agjencia Austriake për Zhvillim
	Veprimi 4: BE për Mjedis më të pastër – Mbështetje për Trajtimin e Ujërave të Ndotur
	Menaxhim indirekt nga subjekti i ngarkuar: Kreditanstalt für Wiederaufbau (KfW)
	Veprimi 5: BE për Zhvillim Ekonomik – zhvillimi ekonomik vendor i orientuar drejt turizmi, me fokus te trashëgimia kulturore:
	Menaxhim indirekt nga subjekti i ngarkuar: Banka Evropiane për Rindërtim dhe Zhvillim (BERZH)
Afati për lidhjen e Marrëveshjeve të Financimit me Përfituesin e IPA II	Jo më vonë se data 31 dhjetor 2019
Afati për kontraktimin, duke përfshirë lidhjen e marrëveshjeve të kontributit/delegimit	3 vjet nga data e lidhjes së Marrëveshjes së Financimit
Periudha treguese e zbatimit	6 vjet nga data e lidhjes së Marrëveshjes së Financimit 9 vjet nga data e lidhjes së Marrëveshjes së Financimit për Veprimin 4
Afati për zbatimin e Marrëveshjes së Financimit (data kur ky program duhet të përfundojë dhe të mbyllet)	15 vjet nga data e lidhjes së Marrëveshjes së Financimit

2. PËRSHKRIMI I PROGRAMIT TË MASAVE

2.1 SEKTORËT E PËRZGJEDHUR NË KËTË PROGRAM MASASH

- Arsyeja e përzgjedhjes së sektorëve specifikë për këtë program:

Dokumenti Strategjik Indikativ për Shqipërinë (2014-2020) përcakton se asistenca e para-anëtarësimit për periudhën 2014-2020 do të fokusohet te: demokracia dhe qeverisja, shteti i së drejtës dhe qeverisja ekonomike, konkurrueshmëria dhe rritja.

Shqipëria do të përfitojë nga pjesëmarrja e saj në një sërë Programesh të BE-së.

Programi IPA 2018 parashikon dy masa në sektorin e shtetit të së drejtës dhe të drejtat themelore. Objektivat e tyre janë krijimi i një sistemi ligjzbatues efikas dhe efektiv, që është i aftë të prodhojë një historik të besueshëm arritjesh në luftën kundër krimit të organizuar dhe të mbështetë krijimin e një sistemi drejtësie llogaridhënës, të pavarur dhe efikas, të harmonizuar me legjislacionin e BE-së dhe praktikat më të mira të saj. Masa "BE për Shtetin e së Drejtës – Lufta kundër krimit të organizuar dhe drogës" do të kontribuojë për një sistem ligjzbatues efektiv dhe efikas për të luftuar kundër krimit të organizuar dhe trafikut të drogës dhe do të mbështetë zhvillimin social dhe ekonomik në komunitetet e prekura. Masa synon të përmirësojë kapacitetet e Policisë së Shtetit, Prokurorisë së Përgjithshme dhe institucioneve përkatëse që luftojnë krimin e organizuar, duke përfshirë trafikun e drogës dhe kultivimin e kanabisit, si edhe të përmirësojë kapacitetet e Ministrisë së Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale bashkë me Institutin e Shëndetit Publik që të analizojnë përdorimin e drogave. Gjithashtu, masa do të mbështetë bashkitë e përzgjedhura që të ofrojnë shërbime dhe mënyra jetese alternative për komunitetet e cenuara ndaj kultivimit dhe trafikut të kanabisit.

Masa "BE për Reformën në Drejtësi" synon të kontribuojë në forcimin e shtetit të së drejtës, ligjzbatimin dhe të ulë korrupsionin në institucionet qeveritare dhe në gjyqësor. Masa do të kontribuojë në forcimin e pavarësisë, transparencës, efikasitetit, llogaridhënies dhe besimit të publikut në sistemin e drejtësisë në Shqipëri në përputhje me standardet evropiane, si edhe do rritë mbrojtjen e të drejtave të njeriut në sistemin (penitenciar) e vuajtjes së dënimit.

Masa mbështet zbatimin e Strategjisë në sektorin e drejtësisë që synon të përmirësojë kuadrin institucional dhe funksionimin efikas të sistemit gjyqësor, të konsolidojë edukimin ligjor dhe të përmirësojë specializimin e magjistratëve dhe administratës gjyqësore. Gjithashtu, synon të rrisë efikasitetin e sistemit të drejtësisë penale dhe masave kundër korrupsionit; përmirësimin e sistemit të drejtësisë duke përdorur procedura të modernizuara, sisteme të TI-së dhe pajisjeve e mjeteve elektronike për forcimin e bashkëpunimit ndërkombëtar. Masa do të forcojë edhe mbrojtjen e të drejtave të njeriut në sistemin e vuajtjes së dënimit dhe do të përmirësojë cilësinë e shërbimit të ofruar nga profesionistët e ligjit.

Masa "BE për Mjedis më të pastër" do të japë mbështetje për trajtimin e ujërave të ndotur dhe është vijimësi e masës së IPA 2016 për menaxhimin e integruar të ujërave dhe shërbimet e trajtimit të ujërave të ndotur. Masa synon të përmirësojë cilësinë e ujit dhe kështu të kontribuojë në zhvillimin ekonomik, social, mjedisor dhe territorial dhe do ta bëjë vendin më tërheqës për turizëm. Masa ndjek kërkesën e dokumentit strategjik tregues për të mbështetur zhvillimin ekonomik, social dhe territorial si dhe të përmirësojë aftësinë e përfituesve që të përmbushin detyrimet që rrjedhin nga anëtarësimi në BE, duke mbështetur harmonizimin progresiv me acquis të BE-së. Kjo masë kontribuon edhe në arritjen e objektivave të Strategjisë Kombëtare për Zhvillim dhe Integrim lidhur me Ujin për njerëzit.

Një tjetër prioritet i dokumentit strategjik tregues është forcimi i konkurrueshmërisë së ekonomisë shqiptare. Për këtë qëllim, Programi Vjetor i Veprimit 2018 do të mbështetë zhvillimin e ekonomisë vendore. Masa "BE për Zhvillimin Ekonomik – zhvillim ekonomik i orientuar drejt Turizmit me fokus te trashëgimia kulturore" synon të rritë kontributin e turizmit të qëndrueshëm dhe të përgjegjshëm në rritjen ekonomike të Shqipërisë, duke rigjeneruar kështu bazën e ekonomisë vendore dhe mjedisin urban. Masa do të zbatojë një modeli zhvillimi ekonomik të udhëhequr nga turizmi, me fokus te një vend trashëgimie kulturore dhe/ose natyrore.

- Përmbledhje e masave të shkuara dhe të tanishme të BE-së, donatorëve të tjerë dhe/ose përfituesve të IPA II në sektorët përkatës“

BE-ja i ka dhënë Shqipërisë mbështetje të konsiderueshme në fushat e demokracisë dhe qeverisjes, shtetit të së drejtës dhe të drejtave thelbësore, mjedisit, konkurrueshmërisë; pothuaj gjysma e buxhetit kombëtar nga IPA II është alokuar në mbështetje të këtyre sektorëve në përputhje me parimet e IPA II që fokusohet fillimisht në elementët bazë. Siç theksohet në Dokumentin Strategjik Tregues për Shqipërinë 2014-2020, mësimet e rëndësishme të nxjerra nga IPA I (2007-2013) janë: (a) forcimi i kapaciteteve dhe investimet kërkojnë një nivel minimal të burimeve njerëzore në kuptimin e aftësisë dhe shifrave; (b) autorësia (zotërimi) për investimet e financuara prej BE-së vihet në rrezik, nëse nuk lidhet me strategjitë sektoriale dhe buxhetet e Ministrive përgjegjëse, si edhe me nevojën për vlerësim të kujdesshëm të vlerësimit institucional.

Për shtetin e së drejtës, asistenca e mëparshme e IPA-s është fokusuar në reformat institucionale kryesore dhe forcimi i kapaciteteve për aktorët e ndryshëm të gjyqësorit, së pari përmes asistencës për modernizimin e sistemit të drejtësisë. Një numër projektesh infrastrukturore kanë rritur kapacitetet e gjyqësorit dhe sistemit të vuajtjes së dënimit që të përmbushin standardet ndërkombëtare. Vlerësimi i mbështetjes së mëparshme evidentoi se një sërë asistencash kanë një historik arritjesh të suksesshme në sektorë, por ndikimi i tyre frenohet nga dobësitë sistematike, që do të merrnin hov të madh sapo reforma në drejtësi të heqë pengesat strukturore ekzistuese që mbështeten nga masa. Ekziston nevoja për një strukturë efektive bashkërendimi sektorial për politikat dhe aktivitetet e projekteve, burime njerëzore të përshtatshme dhe kapacitete financiare për mirëmbajtjen dhe ndjekjen (vijimësinë).

Për konkurrueshmërinë, projektet e financuara nga BE-ja kanë pasur si qëllim kryesor përmirësimin e kushteve të punës dhe jetesës të banorëve në zonat e përzgjedhura, ri-jetëzimi i rajoneve, diversifikimi i ekonomisë dhe shtimi i aktiviteteve historike rreth atyre vendeve historike. Projektet synonin rehabilitimin dhe rinovimi e shërbimeve infrastrukturore ekzistuese dhe rrugëve për të përmirësuar aksesin në ato zona. Qasja e re e integruar përfshin lidhjen e objekteve turistike, transportit, shërbimeve mjedisore dhe mundësive kulturore me menaxhimin dhe ruajtjen e trashëgimisë kulturore. Vlerësimet e asistencës IPA 2007-2013, theksuan nevojën për tregues më të mirë dhe harmonizimin me prioritetet kombëtare. Kjo masë është në përputhje me dokumentet strategjike kryesore, sepse e njeh turizmin si sektor parësor dhe po hartohet strategjia e turizmit, mungesa e të cilës rezultoi në ndërhyrje të fragmentuara dhe jo të bashkërenduara.

Për sektorin e mjedisit, mbështetja e mëparshme përfshinte asistencë teknike të ndryshme, pajisje dhe investime, me qëllim që Shqipëria të vihej në përputhje me kuadrin rregullator gjithëpërfshirës dhe kompleks të BE-së për mjedisin dhe ujën, si edhe të përmirësonte hartimin e politikave. Asistencë përfshinte një sërë projektesh infrastrukturore për ndërtimin e impianteve të grumbullimit dhe trajtimit të ujërave të ndotur përgjatë brigjeve të Jonit dhe Adriatikut, me qëllim ruajtjen e cilësisë së ujërave bregdetare. Mbështetja për planifikimin dhe performancën operationale do të përshtatet sipas fushave prioritare që kërkojnë investime, si edhe do të konsolidojë (bazohet në) aktivitetet dhe rezultatet e IPA 2016, duke garantuar që mbështetja të jetë plotësuese dhe jo e mbivendosur. Vlerësimi i ndërhyrjeve të mëhershme në sektorin e ujit tregon se projektet ishin në një linjë me objektivat sektoriale të përcaktuar në strategjitë përkatëse të BE-së (d.m.th. dokumenti strategjik tregues 2014-2020) dhe pati rezultate pozitive në mbarë sektorin. Problematikat kyçe që duhen pasur parasysh në këtë sektor ishin kapacitetet e burimeve njerëzore, monitorimi i cilësisë së ujit, zbatimi i qasjes së baseneve lumore të Direktivës Kuadër të BE-së për Ujin, planifikimi strategjik dhe programimi i infrastrukturës ujore me prioritetizim solid investimesh dhe metodologjia e përzgjedhjes së projekteve, përmirësimi i kapaciteteve inxhinierike dhe shqyrtimit të plan-projekteve gjatë procesit të miratimit të projektit.

¹ Dokumenti Strategjik Tregues për Shqipërinë (2014-2020), faqe 20.

Lista e Veprimeve të parashikuara në Sektorët/Prioritetet e përzgjedhura:
Sektori: Demokracia dhe Qeverisja

MENAXHIM INDIREKT ME SHQIPËRINË (EUR)		MËNYRA TË TJERA ZBATIMI (EUR)	
Veprimi 1: Mbështetje e BE-së për pjesëmarrjen në Programet dhe Agjencitë e BE-së	3 000 000	E pazbatueshme	E pazbatueshme
TOTALI	3 000 000	TOTALI	E pazbatueshme

Sektori: Shteti i së Drejtës dhe të Drejtat Themelore

MENAXHIM INDIREKT ME SHQIPËRINË (EUR)		MËNYRA TË TJERA ZBATIMI (EURO)	
E pazbatueshme	E pazbatueshme	Veprimi 2: BE për Shtetin e së Drejtës – Lufta kundër krimit të organizuar dhe drogës	19 000 000
		Veprimi 3: BE për Reformën në Drejtësi	42 000 000
TOTAL	E pazbatueshme	TOTAL	61 000 000

Sektori: Masat për Mjedisin dhe Klimën

MENAXHIM INDIREKT ME SHQIPËRINË (EURO)		MËNYRA TË TJERA ZBATIMI (EURO)	
N.A.	E pazbatueshme	Veprimi 4: BE për Mjedis më të pastër – Mbështetje për Trajtimin e Ujërave të Ndotur	24 100 000
TOTALI	E pazbatueshme	TOTALI	24 100 000

Sektori: Konkurrueshmëria dhe Novacioni

MENAXHIM INDIREKT ME SHQIPËRINË (EUR)		MËNYRA TË TJERA ZBATIMI (EURO)	
E pazbatueshme	E pazbatueshme	Veprimi 5: BE për Zhvillim Ekonomik - zhvillimi ekonomik vendor i orientuar drejt turizmit me fokus te trashëgimia kulturore:	6 000 000
TOTALI	E pazbatueshme	TOTALI	6 000 000

2.2 PËRSHKRIMI DHE ZBATIMI I MASAVE

Asistenca e parashikuar për Programin Vjetor të Veprimit për Shqipërinë për vitin 2018 gjykohej se do të ndjekë kushtet dhe procedurat e përcaktuara në masat shtrënguese të miratuara në zbatim të Traktatit Themelues të Bashkimit Evropian².

SEKTORI	DEMOKRACIA DHE QEVERISJA	3 000 000 EURO
Veprimi 1	Mbështetje e BE-së për pjesëmarrjen në Programet dhe Agjencitë e BE-së	Menaxhim indirekt me Shqipërinë
		3 000 000 EURO

(1) Përshkrimi i masës, objektivit, rezultateve të pritshme dhe treguesve kyç të performancës
 - Përshkrimi i masës dhe objektivave

Objekti i këtij veprimi është pjesëmarrja e Shqipërisë në Programet e BE-së duke bashkë-financuar koston e biletës së hyrjes/tarifave të pjesëmarrjes që paguhen në programe si Evropa Krijuese, Punësimi dhe Novacioni Social, Evropa për Qytetarët, Fiscalis 2020, etj. Masa do mbështesë edhe pjesëmarrjen e Shqipërisë me status vëzhguesi në Agjencinë për Të Drejtat Themelore.

² https://ec.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage_en/8442/Consolidated%20list%20of%20sanctions

	Emërtimi i Programit të BE-së	Institucione të përfshira në pjesëmarrje
1.	Doganat 2020	Ministria e Financave dhe Ekonomisë;
2.	Fiscalis 2020	Ministria e Financave dhe Ekonomisë;
3.	Programi për Punësimin dhe Novacionin Social (EaSI)	Ministria e Financave dhe Ekonomisë; Ministria e Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale;
4.	Erasmus+	Ministria e Arsimit dhe Sportit;
5.	COSME	Ministria e Financave dhe Ekonomisë;
6.1	Evropa Krijuese – nënprogrami Kultura	Ministria e Kulturës;
6.2	Evropa Krijuese – nënprogrami Media	Ministria e Kulturës;
7	Evropa për Qytetarët	Ministria e Kulturës; Ministria e Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale;
8.	Horizont 2020	Ministria e Mjedisit dhe Turizmit; Ministria e Arsimit dhe Sporteve; Ministria e Financave dhe Ekonomisë;
9.	Drejtësia	Ministria e Drejtësisë;
10.	Agjencia e BE-së për Të Drejtat Themelore	Ministria e Drejtësisë

- Rezultatet e pritshme dhe treguesit kyç të performancës

Rezultatet e pritshme nga zbatimi i aktiviteteve janë:

1. Pjesëmarrja më e madhe e institucioneve shqiptare në Programet dhe Agjencitë e BE-së, përfshirë rritjen e shkëmbimeve me Shtetet Anëtare të BE-së.

2. Rritje e autorësisë dhe përgjegjësisë së institucioneve shqiptare (përfshirë në kuptimin financiar, d.m.th. pagimi i pjesshëm i biletës së hyrjes) për pjesëmarrjen në Programet dhe Agjencitë e BE-së.

3. Forcimi i kapaciteteve të Ministrisë për Evropën dhe Punët e Jashtme dhe institucioneve të tjera shtetërore që të bashkërendojnë pjesëmarrjen në Programet e BE-së.

4. Forcimi i kapaciteteve të institucioneve përfituese shqiptare që të aplikojnë dhe të marrin pjesë me sukses në Programet e BE-së.

5. Forcimi i kapaciteteve të Shqipërisë që të bëhet shtet programi në Erasmus+.

Treguesit kryesorë të performancës janë: i) numri i Programeve për të cilat është lidhur një Marrëveshje Ndërkombëtare; ii) numri total i aplikimeve; 3) numri i aplikimeve të suksesshme.

2. Supozime dhe kushte

Nga qeveria shqiptare pritet të nënshkruajë marrëveshjen e anëtarësimit për secilin Program/ Agjenci të BE-së në kohën e duhur dhe të alokojë në buxhetin vjetor shumat e nevojshme për financimin e kostos vjetore të pjesëmarrjes (biletës së hyrjes). Qeveria shqiptare duhet jo vetëm të japë bashkë-financimin, por edhe fondet e nevojshme për pagimin e biletës së hyrjes të plotë, para se të marrë rimbursimin e pjesshëm nga IPA II. Mosrespektimi i kërkesave më lart mund të çojë në rikuperimin e fondeve nën këtë program dhe/ose ri-alokimin e financimeve në të ardhmen.

3. Mënyrat e zbatimit

Zbatimi do të konsistojë në pagimin e pjesës së IPA-s të kontributit financiar për programet nga Fondi Kombëtar.

4. Objekti i kriterit gjeografik për prokurimet dhe grantet

E pazbatueshme.

SEKTORI	SHTETI I SË DREJTËS DHE TË DREJTAT THEMELORE	
	Menaxhim direkt	61 000 000 EURO
	Menaxhim indirekt me Agjencinë Evropiane të Kufirit dhe Rojës Bregdetare (EBCGA)	7 500 000 EURO
Veprimi 2	BE për Shtetin e së Drejtës – Lufta kundër krimit të organizuar dhe drogës	6 000 000 EURO
	Menaxhim indirekt me organ publik të një Shteti Anëtar të BE-së	5 500 000 EURO
	Totali	19 000 000 EURO

1. Përshkrimi i masës, objektivit, rezultateve të pritshme dhe treguesve kyç të performancës

- Përshkrimi i veprimit dhe objektivave

Objekti i përgjithshëm i kësaj mase është të kontribuojë në një sistem ligjzbatues efikas dhe efektiv që të luftojë krimin e organizuar dhe trafikun e drogës dhe të mbështetë zhvillimin social dhe ekonomik në komunitetet e prekura.

Objektivat e veçantë janë: i) përmirësimi i kapaciteteve të Policisë së Shtetit dhe Prokurorisë së Përgjithshme dhe agjencive përgjegjëse që merren me luftën kundër krimit të organizuar përfshirë trafikun e drogës dhe kultivimin e kanabisit; ii) përmirësimi i kapaciteteve të Ministrisë së Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale dhe të Institutit të Shëndetit Publik në analizimin e përdorimit të drogave. Masa do të mbështetë bashkitë e përzgjedhura në ofrimin e shërbimeve dhe mënyrave alternative të jetesës për komunitetet e cenuara ndaj kultivimit dhe trafikut të kanabisit.

- Rezultatet e pritshme dhe treguesit kyç të performancës

1. Kapacitete të përmirësuara në kryerjen e hetimeve penale shoqëruar me hetime financiare për luftën kundër krimit të organizuar dhe trafikut të drogës bazuar në metoda hetimi bazuar në inteligjencë dhe pro-aktive;

2. Kapacitete të përmirësuara për kontrollin e kufirit, me fokus luftën kundër krimit të organizuar dhe trafikut ndërkufitar të drogës.

3. Akses i përmirësuar në zhvillimin social dhe ekonomik rural dhe në mundësitë për punësim, shërbimet dhe lehtësirat për komunitetet e cenuara kundrejt kultivimit dhe trafikut të kanabisit;

4. Monitorim i përmirësuar i statistikave për drogën.

Treguesit kyç të performancës:

- Numri i hetimeve të kryera duke përdorur mjete TI dhe të tjera që përfshihen për herë të parë për kryerjen e hetimeve kryesisht bazuar në inteligjencë kundër krimit të organizuar dhe trafikut të drogës;

- Numri i hetimeve financiare të mbështetura;

- Numri i pajisjeve shtesë në dispozicion të policisë kufitare për diktimin e krimit të organizuar ndërkufitar;

- Numri i efektivëve të policisë kufitare të trajnuar për bashkëpunimin rajonal dhe metodat e luftës kundër krimit të organizuar ndërkufitar;

- Numri i individëve (sipas gjinisë gra/burra) që kanë përfutur nga shërbimet;

- Numri i Raportit Vjetor për Drogën të publikuar në përputhje me udhëzimet e Qendrës Evropiane të Monitorimit për Drogat dhe Varësinë nga Droga.

2. Supozimet dhe kushtet

Supozimet për këtë masë janë: i) mbetet në të njëjtin nivel stabiliteti politik dhe ekonomik i Shqipërisë dhe rajonit; ii) është ruajtur zbatimi në nivel të mjaftueshëm i politikave për bashkëpunimin rajonal, azilin dhe migrimin në rajon; iii) personeli përkatës vazhdon të punojë në sektor dhe përdor rregullisht mjetet e reja të TI-së, instrumentet, njohuritë dhe aftësitë në punën e përditshme; iv) bashkëpunimi dhe bashkërendimi efektiv ndërmjet të gjitha institucioneve përgjegjëse në Shqipëri.

Kushtet e masës përfshijnë si më poshtë:

i) grupi i punës sektorial ku përfshihen të gjitha institucionet përgjegjëse, i cili mbështetet nga kjo masë, të ngrihet dhe të funksionojë; ii) institucionet që përfitojnë asistencën të sigurojnë burime njerëzore dhe buxhet të përshtatshëm për zbatimin dhe ndjekjen e asistencës, përfshi edhe kushtin që Ministria e Brendshme, Policia e Shtetit, Prokuroria e Përgjithshme dhe institucionet e tjera të sektorit të kenë në buxhetin vjetor të tyre fonde për mirëmbajtjen dhe përdorimin e të gjitha investimeve të financuara prej BE-së; iv) bashkitë e përzgjedhura të garantojnë mirëmbajtjen dhe funksionimin e të gjitha qendrave komunitare dhe të mbulojnë ofrimin e asistencës edhe pas përfundimit të Masës. Mosrespektimi i kërkesave më lart mund të çojë në rikuperimin e fondeve nën këtë program dhe/ose ri-alokimin e financimeve në të ardhmen.

3. Mënyrat e zbatimit

3. (a) Menaxhim indirekt me organizatën e një Shteti Anëtar dhe agjencinë e BE-së të specializuar për Aktivitetet 1.1, 1.2, 1.3 dhe 2.1.

Për Aktivitetet 1.1, 1.2, 1.3, subjekti ende nuk është identifikuar. Një pjesë e kësaj mase mund të zbatohet me menaxhim indirekt me një subjekt që përzgjidhet prej Komisionit bazuar në kriteret më poshtë:

Kriteret e përzgjedhjes janë: (i) mandati i subjektit; (ii) përvoja dhe vlera e shtuar e subjektit, veçanërisht në kontekstin e Bashkimit Evropian dhe në Shqipëri; (iii) ekspertiza teknike, kapacitete logjistike dhe menaxhuese të subjektit potencial, duke përfshirë edhe në nivel vendor; (iv) ndikimi, rezultatet, potenciali i bashkëpunimit me subjektet/donatorët e tjerë, duke marrë parasysh efektivitetin e detyrave të ngarkuara, përfshirë edhe në Shqipëri; (v) kosto të reduktuara transaksionesh; (iv) vlerësimi i shtyllës/komponentit.

Zbatimi nga ana e këtij subjekti nënkupton që organi publik i Shtetit Anëtar të BE-së do të jetë përgjegjës për kryerjen e të gjitha detyrave që lidhen me zbatimin, duke përfshirë detyrat e ekzekutimit të buxhetit. Në veçanti, subjekti i ngarkuar mban përgjegjësinë për menaxhimin e thirrjeve për tender, thirrjeve për propozime, kontraktimin, zbatimin, administrimin e pagesave, informimin dhe vizibilitetin, monitorimin dhe raportimin e aktiviteteve të IPA II, si edhe vlerësimin e tyre kurdoherë që është e nevojshme, në përputhje me parimet e menaxhimit të qëndrueshëm financiar, si edhe garanton ligjshmërinë dhe rregullsinë e shpenzimeve të kryera për zbatimin e programit.

Për Aktivitetin 2.1, subjekti i ngarkuar është identifikuar. Një pjesë e kësaj Mase mund të zbatohet me menaxhim indirekt me subjektin e përzgjedhur sipas vlerësimit të shtyllës që është Agjencia Evropiane e Kufirit dhe Rojës Bregdetare (EBCGA).

Ky zbatim nënkupton që EBCGA do të jetë përgjegjëse për kryerjen e të gjitha detyrave që lidhen me zbatimin, përfshirë detyrat e ekzekutimit të buxhetit. Në veçanti, subjekti i ngarkuar mban përgjegjësinë për menaxhimin e thirrjeve për tender, thirrjeve për propozime, kontraktimin, zbatimin, administrimin e pagesave, informimin dhe vizibilitetin, monitorimin dhe raportimin e aktiviteteve të IPA II, si edhe vlerësimin e tyre kurdo që është e nevojshme, në përputhje me parimet e menaxhimit të qëndrueshëm financiar, si edhe garanton ligjshmërinë dhe rregullsinë e shpenzimeve të kryera për zbatimin e programit.

Subjekti i parashikuar është përzgjedhur në bazë të këtyre kriterëve të përzgjedhjes: (i) përvoja dhe funksioni i subjektit si Agjenci e specializuar e Bashkimit Evropian në çështjet e menaxhimit të kufirit, që ngarkohet në zbatim dhe në nxitje të konceptit për Menaxhimin e Integruar të Kufirit dhe me praktikën dhe standardet e përbashkëta të BE-së në fushën e menaxhimit të kufirit; (ii) njohuritë unike, ekspertizën teknike të nivelit të lartë, kapacitetet logjistike dhe menaxhuese; (iii) avantazhi krahasues për shkak të sinergjive me aktivitetet e tjera të EBCGA-së në Shqipëri; (iv) ndikimi, rezultatet, potenciali i bashkëpunimit me subjektet/donatorët e tjerë, duke marrë parasysh efektivitetin e delegimit të detyrave, përfshirë edhe në Shqipëri; (v) kosto të reduktuara transaksionesh nga subjekti delegues.

Përzgjedhja e EBCGA-së është në përputhje me nenin 8 të Rregullores Financiare Kuadër (Rregullorja e Delegimit e Komisionit [BE] 1271/2013).

EBCGA ka nënshkruar edhe një marrëveshje bashkëpunimi operacional me Shqipërinë që iu mundëson ekipeve të EBCGA-së dislokim të shpejtë në territorin shqiptar me kompetenca ekzekutive.

Nëse bisedimet me EBCGA-në dështojnë, kjo pjesë e Masës mund të zbatohet me menaxhim indirekt me një subjekt që do të përzgjidhet prej Komisionit bazuar në këto kriterë: (i) përvoja dhe funksioni i subjektit të specializuar në funksioni i subjektit të specializuar në çështjet e menaxhimit të kufirit në Bashkimin Evropian; (ii) ekspertiza teknike e nivelit të lartë, kapacitetet logjistike dhe menaxhuese; (iii) avantazhi krahasues për shkak të sinergjive me aktivitete të tjera, përfshirë në Shqipëri; (iv) ndikimi, rezultatet, potenciali i bashkëpunimit me subjektet/donatorët e tjerë, përfshirë në Shqipëri.

Nëse dështon përzgjedhja e një subjekti apo bisedimet me subjektin(et) e përzgjedhura, ajo pjesë e kësaj Mase mund të zbatohet me menaxhim direkt në përputhje me Mënyrat e zbatimit të përcaktuara në seksionin (3)(b).]

3. (b) Menaxhim direkt nga Delegacioni i BE-së për Aktivitetet 1.4, 3.1, 3.2, 3.3, 4.1

Prokurimi – Aktivitetet 3.3 dhe 4.1:

Zarfi buxhetor global i rezervuar për prokurimin: 2 000 000 EURO

Prokurimi – Aktivitetet 2.1:

Zarfi buxhetor global i rezervuar për prokurimin: 6 000 000 EURO

Grantet

Grant – Thirrje për Propozim për Aktivitetet 3.1, 3.2

a) Qëllimi i grantit:

Objekti i aktiviteteve të lartpërmendura është përmirësimi i kapaciteteve për ofrimin e shërbimeve dhe mënyrave alternative të jetesës për komunitetet e cenuara ndaj kultivimit dhe trafikut të kanabisit.

Rezultatet e parashikuara janë aksesimi i përmirësuar në mundësitë e zhvillimit social dhe ekonomik rural dhe në shërbimet jetike për komunitetet e cenuara ndaj kultivimit dhe trafikut të kanabisit.

b) Kategoritë e aplikantëve që synohen:

Për të fituar të drejtë e aplikimit për grant, aplikanti duhet:

- të jetë person juridik i regjistruar në Shqipëri;

- të jetë autoritet vendor përgjegjës ose organ publik përgjegjës në fushat që përfshijn kjo Masë dhe të jetë drejtpërdrejtë përgjegjës për përgatitjen dhe menaxhimin e Masës me partnerë, nëse ka, dhe jo të veprojë si ndërmjetës.

Grant – Binjakëzim – Thirrje për Propozim për Aktivitetin 1.4

a) Qëllimi i Binjakëzimit: Përmirësimi i kapaciteteve të Policisë së Shtetit dhe veçanërisht të Akademisë së Sigurisë në përgatitjen e trajnimeve të institucionalizuara për forcimin e kapaciteteve të tyre në luftën kundër krimit të organizuar bashkë me trafikun e drogës dhe kultivimin e kanabisit. Rezultatet përfshijnë përgatitjen dhe institucionalizimin e programeve të trajnimit dhe zhvillimin e platformave të mbi tema të përzgjedhura.

b) Kategoria e aplikantëve që synohen: aplikantët duhet të jenë nga administratat apo organe të mandatuara të një Shteti Anëtar të BE-së.

Zarfi buxhetor global i rezervuar për grantet është 5 500 000 EURO.

4. Kriteri gjeografik për pjesëmarrjen në prokurime dhe grante

Kriteri gjeografik lidhur me selinë (vendosjen) subjekteve zbatohet në lidhje me pjesëmarrjen në prokurime dhe procedurat e dhënies së granteve, si edhe në lidhje me origjinën e furnizimeve që blihen dhe që evidentohen në aktin themelor dhe në dokumentet kontraktuale përkatëse. Zyrtari përgjegjës autorizues i Komisionit mund të zgjerojë kriterin gjeografik në raste urgjente apo kur produktet dhe shërbimet nuk gjenden në tregjet e vendeve përkatëse, apo në raste të justifikuara siç duhet ku kriteret e aplikimit e bëjnë realizimin e kësaj Mase të pamundur ose jashtëzakonisht të vështirë.

SEKTORI	SHTETI I SË DREJTËS DHE TË DREJTAT THEMELORE	42 000 000 EURO
---------	--	-----------------

(1) Përshkrimi i masës, objektivit, rezultateve të pritshme dhe treguesve kyç të performancës

Veprimi 3	BE për Reformën në Drejtësi	Menaxhim direkt	34 000 000 EURO (mbështetje buxhetore)
			2 000 000 EURO (veprime plotësues)
		Menaxhim indirekt me një institucion publik të një Shteti Anëtar të BE-së	6,000.000 EURO (veprim plotësues)
		Totali	42 000 000 EURO

-Përshkrimi i masës dhe objektivave

Objekti i përgjithshëm është të kontribuojë në forcimin e shtetit të së drejtës, zbatimin e ligjit dhe uljen e korrupsionit në institucionet shtetërore dhe në gjyqësor.

Objektivat specifike janë: forcimi i pavarësisë, transparencës, efikasitetit, llogaridhënies dhe besimit të publikut të sistemi i drejtësisë në Shqipëri në përputhje me standardet evropiane; dhe (ii) forcimi i mbrojtjes së të drejtave të njeriut në sistemin e vuajtjes së dënimit.

- Rezultatet e pritshme dhe treguesit kyç të performancës

Rezultatet e pritshme janë:

- Institucione të sistemit të drejtësisë që janë të pavarura, efikase dhe llogaridhënëse, duke garantuar përfaqësim të barabartë gjinor;

- Sistemi i drejtësisë ka transparencë dhe aksesueshmëri të përmirësuar;

- Edukim dhe trajnim ligjor i konsoliduar;

- Efektivitet i përmirësuar i sistemit të drejtësisë penale;

- Sistemi i menaxhimit elektronik të drejtësisë ka infrastrukturë dhe funksionalitet të përmirësuar;

- Funksionim i përmirësuar i Ministrisë së Drejtësisë;

- Akses i shtuar në drejtësi, përmes përmirësimit të cilësisë të profesioneve ligjore dhe arbitrazhit;

- Masa ri-integrimi dhe rehabilitimi për të dënuarit sipas standardeve evropiane;

Treguesit kyç të performancës:

- Indeksi i performancës së gjyqësorit për normën e përfundimit të çështjeve;

- Numri i çështjeve të mbetura pezull (të mbartura) në Gjykatën e Lartë;

- Përqindja e mbipopullimit në burgje kundrejt ambienteve ekzistuese;

- Përqindja e personave të dënuar me dënime alternative ndaj burgosjes krahasuar me totalin e personave të dënuar;

- Numri i institucioneve të ngritura rishtas në kuadrin e paketës së reformës në drejtësi dhe që janë funksionale;

- Raporti i ankesave të shqyrtuara ndaj gjyqtarëve dhe prokurorëve kundrejt ankesave të depozituara;

- Përqindja e procedimeve disiplinore të filluara ndaj gjyqtarëve dhe prokurorëve që rezultojnë në sanksione;

- Numri i çështjeve të akumuluar në performancën vjetore të gjyqtarëve;

- Numri i kurrikulave të zbatuara nga Shkolla e Magjistraturës;

- Numri i kurseve online për Shkollën e Magjistraturës;

- Raporti i personave përfitues dhe që marrin ndihmë juridike parësore/dytësore;

- Përqindja e dënimeve pa burgosje ndaj totalit të dënimeve.

- Përqindja e dënimeve penale për vepra të dënueshme deri në 5 vjet burg, që përfshijnë aplikimin e dënimeve alternative ndaj burgosjes;

- Numri i studimeve, analizave, statistikave të kryera në fushën e gjyqësorit;

- Numri i çështjeve që janë zgjidhur përmes zgjidhjes alternative të mosmarrëveshjeve;

- Numri i personave me liri të kufizuar që përfshihen në aktivitetet e ri-integrimit;

- Përqindja e kësteve/transheve të disbursuara;

- Numri i platformave teknike, strategjike dhe të nivelit të lartë për dialog mbi politikat që zhvillohen për zbatimin e Strategjisë për Drejtësinë.

2. Supozime dhe kushte

Supozohet se autoritetet shqiptare (Qeveria, Parlamenti dhe institucionet e Gjyqësorit) do të kenë angazhimin e plotë për arritjen e objektivave të programeve, si edhe do të garantojnë qëndrueshmërinë e tyre. Ministria e Drejtësisë, si institucion udhëheqës për bashkërendimin e aktorëve në zbatimin e Strategjisë, do të drejtojë një strukturë bashkërenduese për monitorimin periodik të zbatimit të strategjisë si edhe çdo përditësim të nevojshëm.

Gjithashtu, supozohet se në buxhetin kombëtar dhe në Programin Buxhetor Afatmesëm do të parashikohen/alokohen çdo vit fonde të mjaftueshme për zbatimin e Planit të Veprimit të Strategjisë, veçanërisht për funksionimin e institucioneve të reja dhe ekzistuese, si edhe të Shkollës së Magjistraturës.

Kushtet e përgjithshme për disbursimin e të gjitha kësteve janë si vijon:

- Progres i kënaqshëm në zbatimin e Strategjisë për Reformën në Sektorin e Drejtësisë dhe vijimësia e besueshmërisë dhe relevancës/rëndësisë së saj;
- Zbatimi i një politike makroekonomike të besueshme të orientuar drejt stabilitetit;
- Progres i kënaqshëm në zbatimin e Strategjisë për Reformën në Menaxhimin Financiar Publik;
- Progres i kënaqshëm në informimin e publikut duke i dhënë informacion të qëndrueshëm buxhetor në kohën e duhur dhe të plotë.

Kushtet specifike për disbursimin, që mund të vihen për disbursimin e kësteve të ndryshme përcaktohen në Shtojcën 1A dhe përfshijnë:

- Numri i institucioneve të reja gjyqësore të ngritura dhe funksionale;
- Përqindja e ankesave ndaj gjyqtarëve dhe prokurorëve të shqyrtuara;
- Cilësi e përmirësuar e performancës së Shkollës së Magjistraturës;
- Niveli i kapacitetit për edukimin ligjor të Shkollës së Magjistraturës;
- Çështjet e mbartura në Gjykatën e Lartë;
- Përqindja e përdorimit të dënimeve alternative ndaj burgosjes.

Mosrespektimi i kërkesave më lart mund të çojë në rikuperimin e fondeve nën këtë program dhe/ose ri-alokimin e financimeve në të ardhmen.

3. Mënyrat e zbatimit

3. (a) Menaxhimi direkt përmes Mbështetjes Buxhetore

a) Kriteret për mbështetje buxhetore

Politika Publike

Në vijim të punës analitike të Komisionit të Posaçëm Parlamentar, në nëntor 2016 u miratuan Strategjia ndërsektoriale për Drejtësinë dhe Plani i saj i Veprimit.

Strategjia synon mangësitë dhe sfidat kryesore siç përcaktohen në Dokumentin Analitik të përgatitur nga Komisioni i Posaçëm Parlamentar për Reformën në Drejtësi. Mangësitë kanë të bëjnë me ndarjen e pamjaftueshme të pushteteve ndërmjet ekzekutivit dhe gjyqësorit; kriteret e emërimit dhe procedurat për anëtarët e Gjykatës Kushtetuese, Gjykatës së Lartë dhe Prokurorit të Përgjithshëm; statusin e gjyqtarëve dhe prokurorëve; procesi i procedimeve disiplinore për gjyqtarët dhe prokurorët; kapacitetet e dobëta administrative në sektorin e drejtësisë; buxheti i pamjaftueshëm i alokuar për infrastrukturën e gjykatave dhe rrogat e gjyqtarëve; trajnimin bazë dhe në vazhdimësi për gjyqtarët dhe prokurorët; nivelin e lartë të korrupsionit në gjyqësor dhe shkeljet e të drejtave të njeriut në sistemin e vuajtjes së dënimit si rezultat i mbipopullimit dhe mungesën e qendrave të paraburgimit dhe burgimit të përshtatshme për të miturit dhe të sëmurët mendorë.

Strategjia e Sektorit të Drejtësisë lidhet me prioritetet e politikave kombëtare të përcaktuara në dokumente të ndryshme strategjike dhe të politikave. Ajo trajton objektivat e Strategjisë Kombëtare për Zhvillim dhe Integritet në lidhje me drejtësinë që synon "ndërtimin e një vendi bazuar në shtetin e së drejtës, garantimin e të drejtave të njeriut dhe lirive themelore, me një sistem drejtësie të hapur dhe të barabartë që garanton drejtësi për të gjithë" si edhe objektivat e Planit Kombëtar për Integritetin Evropian 2017-2020 "ndërtimi i një sistemi drejtësie të pavarur, llogaridhënës dhe efikas në Shqipëri që është i aftë të japë drejtësi në mënyrë të drejtë dhe transparente, si edhe zbatimin e legjislacionit të përafëruar në përputhje me acquis të BE-së".

Gjithashtu, trajton mangësitë e evidentuara në Raportet e Progresit të Komisionit Evropian për Shqipërinë 2018 në lidhje me krijimin e institucioneve gjyqësore të reja dhe të pavarura, duke ndjekur një qasje sektoriale për zbatimin e reformës në drejtësi në kuadrin e strategjisë ndërsektoriale 2017-2020 dhe siguron mekanizma të mjaftueshme qeverisjeje, monitorimi dhe raportimi përmes treguesve të mirëzhvilluar kombinuar me mbështetje financiare të mjaftueshme për zbatimin e saj. Ajo lidhet me Strategjinë Antikorrupsion 2015-2020 në kuadrin e "qasjes represive" që përfshin: Efikasitetin dhe efektivitetin e përmirësuar të hetimeve penale kundër korrupsionit; Përmirësimin e bashkëpunimit ndërmjet agjencive ligjzbatuese në procedimin penal dhe ndëshkimin e korrupsionit; Përmirësimin e kuadrit ligjor për procedimin penal të krimeve ekonomike dhe financiare; Përmirësimin e bashkëpunimit ndërkombëtar ligjor dhe policor në luftën kundër krimit ekonomik dhe financiar.

Strategjia merr parasysh Strategjinë Afatmesme të Prokurorisë shqiptare 2015-2017, e cila fokusohet në rritjen e efektivitetit të hetimeve, në forcimin e kapaciteteve hetimore profesionale dhe teknike, si dhe në forcimin e bashkëpunimit ndërinstitucional etj.

Ajo lidhet edhe me Strategjinë për Reformën e Administratës Publike (RAP) me qëllim forcimin e kapaciteteve të hartimit ligjor të Departamentit të Kodifikimit dhe departamenteve të tjera në Ministrinë e Drejtësisë (Objektivi 2 i Strategjisë RAP): Sistem transparent dhe gjithëpërfshirës të hartimit të ligjeve, që bazohet në politika dhe që garanton harmonizim me *acquis*. Ekzistojnë edhe një sërë lidhjesh të tjera me Strategjinë RAP për sa i përket reformës së shërbimit civil.

Punonjësit e Ministrisë së Drejtësisë dhe të institucioneve të saj të varësisë, përfshirë veçanërisht sistemin e vuajtjes së dënimit, janë kryesisht nëpunës civilë. Objektivat e mëposhtëm të Strategjisë RAP kontribuojnë drejtpërdrejtë në përmirësimin e performancës së nëpunësve civilë në këto institucione. Përmirësimi i kapaciteteve të Ministrisë së Drejtësisë dhe Departamentit të Kodifikimit do të mbështetë harmonizimin e legjislacionit sektorial me Kodin e Procedurës Administrative dhe garanton zbatimin e duhur të këtij Kodi në mbarë administratën publike. Strategjia lidhet edhe me Strategjinë ndërsektoriale për Decentralizimin dhe Qeverisjen Vendore 2014-2020 e cila, mes të tjerash, do të ketë ndikim të drejtpërdrejtë në riorganizimin e hartës gjyqësore dhe rrjedhimisht në aksesin në drejtësi për qytetarët.

Për më tepër, Strategjia përfshin nevojat e identifikuara nga të gjitha institucionet përkatëse. Çështjet gjinore dhe të pakicave, si edhe aksesin në drejtësi për grupet e cenuara mbulohen në mënyrë të tërthortë në disa prej masave, por sërish duhet të theksohen më tej. Strategjia Kombëtare për Barazinë Gjinore (2016-2020) e miratuar së fundmi nga Qeveria e Shqipërisë, ka një objektiv strategjik për uljen e dhunës me bazë gjinore dhe dhunës në familje dhe një mekanizëm kombëtar funksional për barazinë gjinore. Për sa i përket relevancës, strategjia e reformës në drejtësi shënjestron tetë objektiva që shtjellohen me disa masa që trajtojnë sfidat kryesore të sektorit:

- Forcimi i pavarësisë, efikasitetit dhe llogaridhënies së institucioneve të sistemit të drejtësisë
- Konsolidimi i edukimit ligjor dhe trajnimit si edhe specializimi i magistratëve dhe personelit të gjykatave
- Përmirësimi i funksionimit të sistemit të drejtësisë duke forcuar efikasitetin, transparencën dhe aksesueshmërinë në përputhje me standardet evropiane
- Rritja e efikasitetit të sistemit të drejtësisë penale dhe masave kundër korrupsionit përmes konsolidimit të misionit, statusit dhe funksioneve të institucioneve të drejtësisë penale
- Përmirësimi i funksionimit të sistemit të drejtësisë përmes procedurave dhe pajisjeve të sistemeve elektronike për zhvillimin e një bashkëpunimi të fuqishëm ndërkombëtar
- Forcimi i mbrojtjes së të drejtave të njeriut në sistemin e vuajtjes së dënimit
- Përmirësimi i funksionimit të Ministrisë së Drejtësisë dhe institucioneve të saj të varësisë
- Përmirësimi i cilësisë së shërbimeve të profesioneve ligjore dhe miratimi i kuadrit ligjor për arbitrazhin.

Reforma në Sektorin e Drejtësisë përfshin një Plan Veprimi 2017-2020 që mbulon të gjitha shtyllat. Treguesit, të dhënat bazë dhe objektivat e treguesve janë përcaktuar. Plan i Veprimit rishikohet çdo vit, me qëllim që të përshtatet me progresin e zbatimit të masave dhe të përditësohet në përputhje me programin buxhetor afatmesëm. Në raportin e parë të monitorimit, institucionet pohuan nevojën e rishikimit të Strategjisë dhe të Planit të Veprimit 2017-2020 për t'i përshtatur më mirë me nevojat e institucioneve nisur nga disa vonesa në ngritjen e institucioneve të reja të sistemit të drejtësisë, ndryshimi i rrethanave dhe përgjegjësia institucionale që ndikojnë në zbatimin e aktiviteteve, përditësimi i kostove dhe alokimet buxhetore të mjaftueshme, ndryshimet në nivelin drejtues ndër aktorët kryesorë të përfshirë në zbatimin e disa masave.

Për masat në këtë Plan Veprimi që ende nuk kanë mbulim financiar, institucionet përgjegjëse do të planifikojnë nevojat buxhetore në programet buxhetore përkatëse si pjesë e Programit Buxhetor Afatmesëm dhe procesit të buxhetimit vjetor. Gjithashtu, Këshilli i Ministrave në Bashkëpunim me komunitetin e donatorëve do të identifikojnë alternativat e financimeve. Për sa i përket besueshmërisë, në nëntor 2014 u arrit një marrëveshje politike për të zhvendosur përgjegjësinë për hartimin dhe

miratimin e reformës në drejtësi nga Ministria e Drejtësisë të Parlamentit. Ky i fundit garantoj pjesëmarrje më të gjerë nga të gjitha partitë politike, duke siguruar kështu mbështetje politike për reformën në drejtësi dhe duke shmangur etiketimin se kjo reformë po zbatohet ekskluzivisht nga qeveria, pra, nga pushteti ekzekutiv.

Strategjia është konsultuar me shoqërinë civile dhe publikun e gjerë, si dhe është hartuar nga miratuar nga një grup pune sektorial që përfshinte të gjithë aktorët kryesorë të sektorit të drejtësisë. Hartimi reflektoi vlerësimet dhe konsultimet me të gjithë këta aktorë në nivel operacional, përfshirë këtu edhe shoqërinë civile, në tetor 2015 dhe shtator 2016, duke lejuar kohë të mjaftueshme për dhënien e komenteve. Komisioni i Posaçëm parlamentar bashkëpunoi ngushtë me një bërthamë prej 10 organizatash të shoqërisë civile aktive në fushën e drejtësisë, duke i ftuar rregullisht në tryezat e konsultimeve³. Edhe të tjera organizata të shoqërisë civile luajtën rol aktiv duke i dërguar komente me shkrim Komisionit të Posaçëm. Komentet janë pasqyruar në strategjinë përfundimtare. Në maj 2018, Kuvendi ngriti Komisionin e Pavarur për Koordinimin, Monitorimin dhe Ndjekjen e Zbatimit të Ligjit nr. 115/2016 "Për organet e qeverisjes së sistemit të drejtësisë". Ky Komision do të monitorojë zgjedhjen dhe emërimin e anëtarëve të organeve qeverisëse të sistemit të drejtësisë; do të koordinojë zbatimin e Ligjit nr. 115/2016 nga institucionet përkatëse; do të raportojë pranë Kuvendit për ecurinë e zbatimit të tij; si edhe do të regjistrojë rastet e moszbatimit të ligjit nga institucionet përgjegjëse. Pra, mund të konkludohet se hartimi i strategjisë ka qenë proces gjithëpërfshirës që inkadronte aktorët përkatës shtetërorë dhe joshetërorë.

I njëjti nivel pjesëmarrjeje dhe përfshirjeje është garantuar për zbatimin dhe monitorimin e zbatimit të Strategjisë dhe Planit të Veprimit të saj. Për këtë detyrë është ngritur një Mekanizëm Institucional i ndihmuar nga një Sekretariat Teknik, nën udhëheqjen e Ministrisë së Drejtësisë.

Raportet vjetore të progresit/monitorimit të zbatimit të Planit të Veprimit për vitin 2017, janë publikuar në faqen e internetit të Ministrisë së Drejtësisë.⁴ Sipas raportit të parë, nga 210 nënaktivitete të parashikuara në Planin e Veprimit të Strategjisë, 59 ose 29% të totalit të aktiviteteve janë zbatuar, 35 ose 18% janë në proces dhe 107 ose 53% e zbatimit nuk ka filluar ende. Shumica e aktiviteteve që ende nuk kanë nisur të zbatohen (65 nënaktivitete) bien në fushën e përgjegjësisë të institucioneve të reja të sistemit të drejtësisë që ende nuk janë krijuar. Për sa i përket historikut të arritjeve, shtatë aktet ligjore që janë thelbësore për zbatimin e suksesshëm të Strategjisë janë miratuar dhe raporti i parë i monitorimit tregon se reforma në drejtësi po përparon.

Qëndrueshmëria e ndërhyrjeve varet nga faktorë politikë, financiarë dhe strukturorë. Reforma në drejtësi, që të jetë e plotë dhe tërësore ashtu sikurse është miratuar me ndryshimet në Kushtetutë, është rezultat i negociatave politike dhe marrëveshjeve ndërmjet partive politike, me mbështetje të qenësishme të komunitetit ndërkombëtar.

Reforma në drejtësi që është në zbatim ka arritur progres të mirë. Rivlerësimi i të gjithë gjyqtarëve dhe prokurorëve (procesi i vetingut) ka filluar tashme dhe po jep rezultatet e para. Ky proces ka mbështetje ndërpartiake, kryhet nga një autoritet i pavarur, po monitorohet nga ndërkombëtarët dhe Komisioni i Venecias e ka konfirmuar përputhshmërinë e tij me Konventën Evropiane për Të Drejtat e Njeriut. Nën kujdesin e Komisionit Evropian, është dislokuar një Operacion Ndërkombëtar Monitorimi për të mbikëqyrur procesin gjatë të gjithë ciklit të zbatimit⁵. Në Kuvend është ngritur Këshilli i Legjislacionit, si strukturë bipartiake me përfaqësim të barabartë të shumicës dhe pakicës, për të dhënë opinionin e vet në lidhje me projektligjet sipas kërkesës së komisioneve të tjera parlamentare. Këshilli i Legjislacionit po punon për të trajtuar ndërhyrjet e nevojshme në disa prej ligjeve kyçe të reformës në drejtësi, pas shqyrtimit të tyre nga Gjykata Kushtetuese. Qëndrueshmëria politike e reformës kështu është e siguruar përgjithësisht, por vullneti i plotë politik dhe brendësimi ka ende nevojë të sigurohet nga të gjitha partitë politike.

³ <http://www.reformanedrejttesi.al/rrjeti-i-organizatave-jofitimprur%C3%ABse>

⁴ <http://www.drejtesia.gov.al/plani-i-veprimit-te-strategjise-ndersektoriale-te-drejtetise/>

⁵ http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-18-3403_en.htm

Qëndrueshmëria e reformës varet edhe nga ekzistenca e burimeve njerëzore të kualifikuara. Procesi i vetëingut po kontribuon në spastrimit të sektorit të drejtësisë nga elementët e korruptuar. Legjislacioni i ri siguron procedura rekrutimi personeli me bazë merite dhe parashikon institucionet e reja që do të krijohen shumë shpejt. Reforma përfshin edhe një rritje thelbësore të trajnimeve për personelin ekzistues dhe të ri, që shtrihet deri në formimin e vazhdueshëm, kryesisht në drejtimin e Shkollës së Magjistraturës, e ndërthurur me asistencë teknike nga ekspertë ndërkombëtarë. Masat e Strategjisë për forcimin e kapaciteteve u garantojnë institucioneve përgjegjësve kapacitete të mjaftueshme në periudhën afatmesme që të zbatojnë siç duhet planet e miratuara për të arritur objektivat e përcaktuara.

Strategjia dhe Plani i Veprimit i detajuar është vlerësuar se kapin një kosto prej 98.4 milion Euro, nga të cilat 59 milion Euro do të mbulohen nga buxheti i shtetit. Janë bërë alokimet buxhetore për të përballuar ndikimin financiar të legjislacionit kryesor të reformës, por efektet afatmesme të reformës në drejtësi për aspektet e tjera, si p.sh. sistemi i pensioneve, nuk është marrë në konsideratë dhe nuk janë planifikuar buxhete për to deri tani. Nga ana tjetër, në periudhën afatmesme duhet të mbahen parasysh edhe kursimet e mundshme që mund të rezultojnë nga masat antikorrupsion dhe rritja e efikasitetit për shkak të automatizimit. Afatet dhe kostot e Planit të Veprimit do të rishikohen çdo vit, për ta përshtatur me ecurinë e zbatimit dhe për ta përditësuar në përputhje me Programin Buxhetor Afatmesëm dhe anasjelltas. Mbi bazën e vlerësimeve të kryera, Strategjia e Reformës në Drejtësi 2017-2021 konsiderohet relevante dhe e besueshme.

Politika makroekonomike

Siç vihet në dukje në Raportin Vjetor 2018 të KE-së, Shqipëria e përmirësoi stabilitetin makroekonomik gjatë vitit 2017 dhe është relativisht e përgatitur për të zhvilluar një ekonomi tregu funksionale. Rritja ekonomike shkoi deri në 3.9%, një nga normat më të mëdha të rritjes ekonomike në rajon, duke ulur deficitin publik me 2% në vitin 2017 dhe duke mbajtur inflacionin nën kontroll në 2%. Edhe pse është ulur, papunësia vazhdon të jetë e lartë, veçanërisht për rininë. Progres është arritur në përmirësimin e stabilitetit makroekonomik, si dhe projeksionet e rritjes u përmirësuan me ecurinë e reformës së menaxhimit të financave publike. Ky evolucion konfirmohet nga Raporti i Bankës Botërore "Shpenzimet Publike dhe Llogaridhënia Financiare 2017" (PEPA) që tregon se rreth gjysma e treguesve të PEPA-s janë përmirësuar. Megjithatë, ende mbeten sfida të qenësishme dhe Shqipëria duhet të vazhdojë konsolidimin fiskal për të arritur objektivin afatmesëm për uljen e borxhit publik dhe për të zgjeruar hapësirën e manovrimit për politikën fiskale dhe fortifikimin e kuadrit të menaxhimit buxhetor. Reformat thelbësore për përmirësimin e mjedisit të biznesit kanë shënuar progres, por nevojiten përpjekje të mëtejshme. Reforma gjithëpërfshirëse në drejtësi ka avancuar, por duhet zbatuar plotësisht. Ligji i ri për falimentin ka hyrë në fuqi dhe do të forcojë regjimin e paaftësisë paguese. Shkalla e papunësisë dhe punësimi informal mbeten të larta. Në përputhje me rekomandimet e Programit të Reformave Ekonomike (PRE) Programin Ekonomik të Reformave (PER) dhe me qëllim mbështetjen e rritjes afatgjatë, Shqipëria duhet t'i kushtojë vëmendje të veçantë në vitet në vazhdim: i) qëndrueshmërisë së konsolidimit fiskal dhe forcimit të kuadrit të menaxhimit buxhetor; ii) të zgjidhjeve nivelin e lartë të kredive me probleme; iii) përmirësimit të mjedisit të biznesit duke zbatuar në praktikë ligjin e ri për falimentin; dhe iv) reduktimit të ekonomisë informale, përfshirë punën e padeklaruar.

Zbatimi i marrëveshjes së financimit 3-vjeçar me Fondin Monetar Ndërkombëtar (FMN) për forcimin e stabilitetit makroekonomik dhe reformave që nxisin rritjen është përmbyllur me sukses në mars 2017. Në mars 2018, FMN realizoi të parin mision monitorimi pas programit me fokus të dobësitë dhe risqet. FMN i rekomandon Shqipërisë të vazhdojë përpjekjet që të konsolidojë rritjen dhe rezistencën e ekonomisë me përpjekje për uljen e borxhit publik dhe nevojat për huamarrje, reformën e tatimit mbi pasurinë dhe reduktimin e përjashtimeve tatimore, ta bëjë menaxhimin financiar publik më efikas dhe ta modernizojë administratën tatimore, të zgjidhë problemin e borxheve ndaj bankave që pengon huadhënien, dhe të përshtejtojë si reformën në drejtësi të shpallur së fundmi dhe e mbështetur nga BE-ja, por edhe reformat strukturore përkatëse që zgjidhin shqetësimet e qeverisjes dhe të sistemit të drejtësisë joefikas.

Vlerësimi që Komisioni Evropian i bën Programit të Reformave Ekonomike (PRE) 2018-2020 konfirmon se kuadri ekonomik i paraqitur në PRE i janarit 2018 është koherent, konsistent dhe gjithëpërfshirës në masë të mjaftueshme, si dhe shërben si bazë e mjaftueshme për vlerësimin dhe diskutimin e politikave. Pas mosarritjes së objektivit të ardhurave në vitin 2015, përmirësimet në projeksionet e të ardhurave në dy vitet e fundit sugjerojnë që qeveria ka miratuar procedura më të mira për supozimet makroekonomike, si dhe për vlerësimin e politikave të reja. Të ardhurat tatimore janë rritur qenësishëm nga 22% e PBB-së në vitin 2013, në 26% në vitin 2017, duke bërë që të ardhurat totale të arrijnë 28% të PBB-së. Është i dukshëm progresi i kënaqshëm në fushat e PRE-së, ku disa reforma janë në proces dhe vazhdojnë të zbatohen⁶. PRE e angazhon Shqipërinë drejt një rruge ambicioze konsolidimi fiskal, me qëllim trajtimin e dobësive që lindin nga borxhi i lartë publik që ishte 71.2% e PBB-së në fund të vitit 2017 dhe tronditjet e jashtme potenciale. Në tërësi, është përmbushur kriteri kualifikues për të pasur një politikë makroekonomike të orientuar drejt stabilitetit që është e besueshme dhe relevante.

Menaxhimi financiar publik

Qeveria përfundoi vitin e tretë të zbatimit të Strategjisë MFP 2014-2020 dhe Planin e saj të Veprimit, objektivi i të cilës është të përmirësojë kuadrin fiskal, procesin e buxhetimit, zbatimin e rregullave dhe procedurave, menaxhimin e matur të fondeve publike, si edhe të forcojë mekanizmat e transparencës dhe llogaridhënies. Raporti i fundit i monitorimit të MFP 2017 i publikuar në mars 2018 thekson se nga 14 Treguesit e përgjithshëm MFP, tetë janë realizuar (57%), pesë nuk janë realizuar dhe për një nuk ka të dhëna. Për sa i përket treguesve specifikë të performancës që mbulojnë shtatë shtyllat e programit të reformave MFP, janë realizuar 19 nga 36 tregues (53%), shtatë nuk janë realizuar dhe shtatë janë realizuar pjesërisht, ndërsa për tre tregues mungojnë të dhënat.

Nga 73 masa/aktivitete që mbeten për periudhën 2015-2020, 18 janë realizuar gjatë vitit 2017 54 janë në proces, një fillon këtë vit dhe një është braktisur. Ky progres krahasuar me vitin 2016 tregon që ka njëfarë ritmi.

Nevoja për përmirësime në transparencë dhe gjithëpërfshirje të raportimit dhe shqyrtimit buxhetor përmendet veçanërisht nga projekti SIGMA (Mbështetje për Përmirësimin e Qeverisjes dhe Menaxhimit) të OECD-së. Megjithatë, krahasimi mes vendeve të rajonit tregon se Shqipëria ka arritur rezultat më të mirë sesa vendet e tjera në planifikimin afatmesëm buxhetor dhe në Treguesit e procesit të buxhetimit. FMN sugjeron që Shqipëria të shpejtojë hapat në konsolidimin fiskal për të krijuar amortizues politikash, duke parë nivelin e lartë të borxhit publik (70% i PBB-së në fund të vitit 2017, duke përfshirë detyrimet e prapambetura të pushtetit qendror dhe vendor ndaj biznesit në masën 2.2% e PBB-së). Në periudhën në vijim, reformat do të fokusohen në këto fusha: përmirësimi i planifikimit dhe menaxhimit buxhetor; forcimi i standardeve të kontrollit të brendshëm në tërë qeverisjen; parandalimi i akumulimit të detyrimeve ndaj biznesit, si nga qeverisja qendrore edhe vendore; ndjekja e rekomandimeve për auditimin e brendshëm dhe të jashtëm; përmirësimi i planifikimit dhe menaxhimit të investimeve, përmirësimi i shqyrtimit të prokurimeve publike dhe respektimi i rregullave të prokurimit; dhënia e aksesit online në degën e thesarit për më shumë institucione dhe analizimi i risqeve fiskale të ndërmarrjeve shtetërore. Në tërësi, është vlerësuar si i përmbushur në vitin 2017 kriteri për një program të besueshëm dhe relevant për përmirësimin e menaxhimit të financave publike.

Transparenca buxhetore dhe mbikëqyrja e buxhetit

Ekziston informacion i përgjithshëm për transparencën buxhetore dhe mekanizmat mbikëqyrës të buxhetit në Shqipëri. Kriteri minimal i publikimit buxhetor 2017 është përmbushur me publikimin e buxhetit në faqen zyrtare të Ministrisë së Financave⁷. Qeveria publikoi edhe një buxhet për qytetarin në buxhetin 2017⁸. Kriteri për publikimin e informacionit shtesë është miratuar në ligjin organik për buxhetin. Qeveria publikoi dokumentet Buxheti Transparent 2016 dhe 2017 për Kuvendin, në gjuhën

⁶ Raporti i Monitorimit 2017 për Reformën në Menaxhimin e Financave Publike, Ministria e Financave, mars 2018.

⁷ <http://www.financa.gov.al/al/legjislacioni/buxheti-thesari-borxhi/buxheti/buxheti-ne-vite/buxheti-2016>

⁸ <http://www.financa.gov.al/al/legjislacioni/buxheti-thesari-borxhi/buxheti/buxheti-i-qtetairt-2016>

shqipe dhe angleze. Për herë të parë, Qeveria publikoi një listë të plotë investimesh publike bashkëlidhur Programit Buxhetor Afatmesëm 2016-20189.

Në anketën e Indeksit të Buxhetit të Hapur (OBS) 2017, Shqipëria arrin rezultatin 50, që shënon përmirësim të konsiderueshëm nga viti 2015 kur kishte rezultatin 38. Shqipëria publikon shtatë nga tetë dokumente buxhetore në kohën e duhur, ku mungon raportimi për Buxhetin e Mesvitetit¹⁰. Pjesëmarrja e publikut në procesin e buxhetimit shënoi vetëm 2 pikë nga 100 në OBS 2017, duke shënuar tendencë negative nga viti 2015 me rezultatin 15 nga 100. Vlerësimi i FMN-së "Kodi i Transparencës Fiskale"¹¹ publikuar në janar 2016 theksonte se 10 prej 36 parimeve të Kodit vlerësohen "mirë" dhe "avancuar" dhe 14 parime janë vlerësuar me "bazike". Megjithatë, në tetë fusha kriteret bazë të Kodit nuk janë përmbushur.

Qeveria publikon informacion për nxjerrjen e naftës, gazit dhe mineraleve, kontributin e kësaj industrie në buxhetin e shtetit dhe alokimin dhe shpenzimin e këtyre të ardhurave. Në dhjetor 2016, Nisma e Transparencës së Industrive Nxjerrëse (EITI) publikoi hartën përfituese të Shqipërisë që tregon se si Shqipëria synon të publikojë pronarët përfitues të kompanive aktive në sektorin e nxjerrjes. Qëllimi është që të promovohet transparenca për të parandaluar korrupsionin dhe të rritet sensibilizimi i qytetarëve që të kërkojnë nga qeveria e tyre përdorim të duhur të ardhurave fiskale dhe jofiskale nga kërkimi dhe shfrytëzimi i burimeve natyrore në Shqipëri. Në qershor 2017, EITI vlerësoi Shqipërinë dhe konstatoi se ka shënuar progres të kënaqshëm. Të gjitha aspektet e kriterit janë zbatuar dhe objektivi kryesor i kriterit është përmbushur. Në tërësi, kriteri për transparencën e buxhetit është përmbushur.

b) Objektivat

Objektivi i përgjithshëm i kësaj Kontrate Reforme Sektoriale është të kontribuojë në forcimin e shtetit të së drejtës, zbatimit të ligjit dhe uljes së korrupsionit në institucionet shtetërore dhe në gjyqësor.

Objektivat specifikë janë: i) forcimi i pavarësisë, transparencës, efikasitetit, llogaridhënies dhe besimit të publikut në sistemin e drejtësisë në Shqipëri, në përputhje me standardet evropiane; dhe ii) forcimi i të drejtave të njeriut në sistemin e vuajtjes së dënimit.

c) Rezultatet e pritshme

Rezultatet e pritshme janë:

Rezultatet e pritshme janë:

- Institucione të sistemit të drejtësisë që janë të pavarura, efikase dhe llogaridhënëse, duke garantuar përfaqësim të barabartë gjinor;

- Sistemi i drejtësisë ka transparencë dhe aksesueshmëri të përmirësuar;

- Edukim dhe trajnim ligjor i konsoliduar;

- Efektivitet i përmirësuar i sistemit të drejtësisë penale;

- Sistemi i menaxhimit elektronik të drejtësisë ka infrastrukturë dhe funksionalitet të përmirësuar;

- Funksionim i përmirësuar i Ministrisë së Drejtësisë;

- Akses i shtuar në drejtësi, përmes përmirësimit të cilësisë të profesioneve ligjore dhe arbitrazhit;

- Masa riintegrimi dhe rehabilitimi për të dënuarit sipas standardeve evropiane;

d) Aktivitetet kryesore mbështetëse të buxhetit

Aktivitetet kryesore në zbatim të paketës mbështetëse buxhetore janë dialogu për politikën, transferatë financiare, vlerësimi i performancës, raportimi dhe zhvillimi i kapaciteteve.

Angazhimi në dialog rreth kushteve dhe prioritetet e reformës qeveritare, verifikimi i kushteve dhe pagimi i mbështetjes buxhetore.

Aktivitetet e hollësishme janë:

⁹ http://www.ekonomia.gov.al/al/files/userfiles/Invstimet_PBA_2016-2018.pdf

¹⁰ <http://www.financa.gov.al/al/raportime/buxheti/buxheti-ne-vite/buxheti-2017>

¹¹ <http://www.imf.org/external/np/sec/pr/2016/pr1611.htm>

- Angazhimi në dialogun e politikave rreth kushteve dhe prioritetëve të reformave qeveritare, verifikimi i kushteve, objektivave dhe pagesa e mbështetjes buxhetore;

- Transferimi i 34 milion Euro vendit përfitues gjatë viteve fiskale 2019, 2020, 2021 dhe 2022 me lëvrin e kësteve/transheve fikse dhe variabël;

- Vazhdimi i mbështetjes për përf forcimin e kapaciteteve institucionale të Qeverisë për të zbatuar Reformën në Sektorin e Drejtësisë, përfshirë institucionet e reja dhe mandatet që rezultojnë nga ndryshimet në kuadrin normativ;

- Forcimi i koordinimit të donatorëve përmes forcimit të kapaciteteve të sektorit të drejtësisë me anë të asistencës teknike;

- Krijimi i sistemeve të monitorimit dhe vlerësimit për ndjekjen e zbatimit të Strategjisë së Reformës në Drejtësi përmes forcimit të kapaciteteve;

- Monitorimi sistematik i kritereve të pranueshmërisë për mbështetjen buxhetore,

e) Veprime Plotësuese

Manaxhim direkt (qasja e projektit) Prokurimet

Objekti i veprimt të parë plotësues nën menaxhimin direkt është të forcojë kapacitetet e Ministrisë së Drejtësisë dhe institucioneve të sektorit të drejtësisë që të operojnë një mekanizëm efektiv për koordinimin, menaxhimin, monitorimin dhe raportimin e zbatimit të Strategjisë për Sektorin e Drejtësisë.

Rezultati i pritshëm i asistencës teknike plotësuese është që kapacitetet për koordinimin dhe zbatimin e Strategjisë për Sektorin e Drejtësisë të forcohen përmes trajnimit dhe këshillimit në punë të personelit përkatës të Ministrisë së Drejtësisë dhe institucioneve të tjera të sektorit të drejtësisë.

Numri i treguesve kyç të performancës janë: i) numri i ditëve të trajnimit për person që ofrohet ose mundësohet; ii) numri i takimeve monitoruese të mundësuar; iii) numri i aktiviteteve për dialogun e politikave me grupet e interesit shtetërorë, donatorët, organizatat e shoqërisë civile (OSHC), etj., të mundësuar; iv) numri i aktiviteteve për komunikimin dhe sensibilizimin si pjesë e planit të komunikimit për rritjen e ndërgjegjësimit publik për reformat në drejtësi që po zbatohen; v) numri i anketave/pyetësorëve sesa të kënaqur janë përdoruesit e gjykatave dhe personeli i gjykatave të realizuara¹².

Objekti i masës së dytë plotësuese nën menaxhimin direkt është të mbështetë monitorimin e zbatimit të mbështetjes buxhetore si edhe forcimi i dialogut të politikave për zbatimin. Kjo masë e dytë plotësuese do të japë kontribut në formën e analizave, të dhënave/informacionit, misionëve faktmbledhëse dhe përgatitjes së dokumenteve që të vlerësohet zbatimi dhe të mbështetet dialogu i politikave, përfshirë paralajmërimin e hershëm dhe analizën e riskut.

Rezultatet e pritshme janë: i) forcimi i dialogut të politikave për zbatimin e reformës, përmes kontributit që japin vlerësimet e pavarura; ii) kërkesat për pagesë plotësohen dhe dorëzohen në përputhje me kalendarin tregues të pagesave. Treguesi kyç i performancës lidhet me numrin e dialogëve të politikave të mundësuar nga vlerësimi si edhe i kërkesave për pagesë të dorëzuara.

Zarfi buxhetor global i rezervuar për prokurimin: 2 000 000 EUR

Menaxhimi indirekt me organizatë të një Shteti Anëtar të BE-së

Objekti i veprimt të tretë është të mbështesë ri-vlerësimin e gjykatësve dhe të prokurorëve.

Ky veprim mund të zbatohet në mënyrë tërthorë nga Agjencia Austriake për Zhvillim. Ky zbatim përfshin mbështetjen e operacionit të pavarur monitorues. Rezultatet e pritshme janë që rivlerësimi i gjyqtarëve dhe prokurorëve të forcohet prej operacionit të pavarur të monitorimit. Treguesi kryesor i performancës do të masë numrin e çështjeve të rivlerësimit të gjyqtarëve dhe prokurorëve, të cilët janë monitoruar.

Subjekti i parashikuar është zgjedhur duke përdorur këto kritere: (i) përvojë të qëndrueshme dhe ekspertizë në mbarë botën në sektorët e Mirëqeverisjes, të Drejtave të Njeriut dhe Migracionin (1 nga 7

¹² Në përputhje me raportin dhe modelin e anketës CEPEJ shoqëruar me udhëzime metodologjike, të përgatitur nga Jean-Paul Jean dhe Hélène Jorry.

sektorët ku ADA merr pjesë), (ii) menaxhim cilësor dhe kapacitete financiare (duke përfshirë angazhimin thelbësor të bashkëfinancimit për këtë projekt), (iii) ekspertizë cilësore në menaxhimin e kontratave të mëdha, duke përfshirë dhe kontrata të financuar nga BE, (iv) përvojë cilësore në qasjen e të drejtave të njeriut dhe dialogut politik, (v) përvojë të gjatë në Shqipëri (ADA ka 27 vite prezencë), (vi) përvojë cilësore në Shqipëri në disa sektorë të qeverisjes dhe të shoqërisë civile, (vii) kapacitet për të gjeneruar një impakt të fortë, rezultate, efekte të rëndësishme nga bashkëpunimi me organizata të tjera/donatorë/partneë zbatues, duke përfshirë dhe shtete pjesë së BE-së dhe (viii) uljen e kostove të transaksioneve.

Nëse negociatat me organizatën e lartpërmendur dështojnë, atëherë kjo pjesë e këtij veprimi mund të zbatohet në menaxhim direkt në përputhje me modalitetet e identifikuar më sipër (qasja e projektit).

4. Kriteri gjeografik për pjesëmarrjen në prokurime dhe grante

Kriteri gjeografik lidhur me selinë (vendosjen) e subjekteve zbatohet në lidhje me pjesëmarrjen në prokurime dhe procedurat e dhënies së granteve, si edhe në lidhje me origjinën e furnizimeve që blihen dhe që evidentohen në aktin themelor dhe në dokumentet kontraktuale përkatëse.

Zyrtari përgjegjës autorizues i Komisionit mund të zgjerojë kriterin gjeografik në raste urgjente apo kur produktet dhe shërbimet nuk gjenden në tregjet e vendeve përkatëse, apo në raste të justifikuara shterueshëm ku kriteret e aplikimit e bëjnë realizimin e kësaj mase të pamundur ose jashtëzakonisht të vështirë.

SEKTORI	MJEDISI, MASAT PËR KLIMËN DHE ENERGJETIKA		24 100 000 EUR
Veprimi 4	BE për Mjedis më të pastër – Mbështetje për Trajtimin e Ujërave të Ndotur	Menaxhim indirekt me KfW	24 100 000 EUR

1. Përshkrimi i masës, objektivit, rezultateve të pritshme dhe treguesve kyç të performancës

- Përshkrimi i masës dhe objektivave

Kjo masë është ideuar që mbështetë sektorin e ujit në funksion të trajtimit të ujërave të ndotur në Shqipëri. Objektivi i përgjithshëm i kësaj mase është të kontribuojë në zhvillimin ekonomik, social, mjedisor dhe territorial, si edhe në atraktivitetin e turizmit. Objektivi i ndërmjetëm është të përmirësohet cilësia e ujit dhe kushtet sanitare të popullatës në Shqipëri.

Objektivat specifikë janë: i) rritja e qëndrueshmërisë së ndërmarrjeve bashkiake, duke përmirësuar planifikimin dhe menaxhimin e operacioneve; dhe ii) rritja e aksesit në grumbullimin e ujërave të ndotur me sisteme trajtimi të centralizuara, monitoruar në përputhje me direktivat e BE-së.

- Rezultatet e pritshme dhe treguesit kyç të performancës

Rezultatet e pritshme janë: i) forcimi i menaxhimit të infrastrukturës së ujërave të ndotur në nivel bashkie, duke vënë në zbatim sisteme ujësjellës-kanalizimesh të përbalueshme dhe të kombinuara që garantojnë rikuperim të kostove përmes tarifave; ii) përmirësimi i rrjeteve të kanalizimeve dhe i performancës së impianteve të trajtimit të ujërave të ndotur.

Treguesit kyç të performancës:

- Mbulimi në % i kostove operacionale (arkëtimi direkt i kostove operacionale) në ndërmarrjet e Ujësjellës-Kanalizimeve.

- Popullata totale me lidhje efektive në sistemin e grumbullimit të ujërave të ndotur me sisteme trajtimi të centralizuara (urbane/rurale), monitoruar në përputhje me direktivat e BE-së.

2. Supozime dhe kushte

Supozohet se: i) Programi Kombëtar Sektorial miratohet, Strategjia e Menaxhimit të Integruar të Burimeve Ujore dhe Strategjia sektoriale e Ujësjellës-Kanalizimeve zbatohen; ii) përfshirja dhe angazhimi i palëve të interesuara vazhdon dhe koordinimi ndërministror lidhur me sektorin e ujit është efektiv; iii) përgjegjësitë ndërmjet Agjencisë për Menaxhimin e Burimeve Ujore, Ministrisë së Energjetikës dhe Infrastrukturës dhe Ministrisë së Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural lidhur me ujërat e ndotur qartësohen; iv) angazhimi në mbështetje të zbatimit të menaxhimit të integruar të ujit dhe zhvillimi i infrastrukturës së

ujësjellës-kanalizimeve vazhdon; v) administrata bashkiake dhe drejtimi i ndërmarrjeve ka kapacitete personeli të mjaftueshme; vi) popullatat përfituese dhe qeverisja vendore paguajnë për shërbimet e ujësjellës-kanalizimeve në përputhje me parimin “ndotësi paguan”; vii) institucionet që përfitojnë direkt kanë kapacitete të mjaftueshme, përfshirë personel drejtues financiar të kualifikuar në ndërmarrjet, si dhe kapacitetet planifikuese dhe programuese të Agjencisë Kombëtare të Ujësijellës-Kanalizimeve në nivel qendror sigurohen dhe janë funksionale; viii) akti normativ për trajtimin e ujërave të ndotur urbane miratohet dhe zbatohet në mënyrë strategjike, si edhe përgatitet një listë projektet prioritare dhe miratohet për financim; ix) miratohen studime fisibiliteti dhe projekte; miratohen marrëveshjet e pronësisë mbi tokën, planifikimin dhe ndërmarrjet dhe lëshohen lejet e ndërtimit; xi) personeli i shfrytëzimit dhe mirëmbajtjes së impianteve të trajtimit të ujërave të ndotur caktohen/sigurohen.

Zbatimi i masës kërkon si kusht përfundimin e metodologjisë së përzgjedhjes, si edhe aplikimin e plotë dhe transparent për miratim nga bashkitë/ndërmarrjet. Përzgjedhja bazohet në listën prioritare të investimeve të Masterplanit kombëtar. Ato i janë nënshtruar një prioritizimi, që është miratuar nga të gjithë grupet e interesit të sektorit. Përveç kësaj, do të aplikohen kriteret specifike dhe “filtra performance”. Janë përzgjedhur dhjetë ndërmarrje prioritare mbi bazën e dy misionëve faktmbledhëse të porositura nga KfW dhe sipas metodologjisë së përzgjedhjes dhe maturitetit të projekteve (përfshi Berat-Kuçovë, Elbasan, Fier, Gjirokastrë, Lezhë, Lushnjë, Sarandë, Shkodër, Kamzë dhe Vlorë), vendndodhja përfundimtare e projekti dhe objekti do të përcaktohet bazuar në studimet e fisibilitetit që janë në proces.

Mekanizmi përzgjedhës transparent dhe kriteret kyçe të përzgjedhjes do të shtjellohen më tej në bashkëpunim të ngushtë me të gjitha institucionet përgjegjëse shqiptare si edhe në konsultim të ngushtë me institucionet financuese (KfW, SECO13, BE) për përgatitjen e programit.

Kriteret kyçe për përzgjedhjen e bashkive përfituese shtesë nga një listë bashkive përfituese potenciale e nxjerrë nga lista e projekteve prioritare të Masterplanit Kombëtar të Ujësijellës-Kanalizimeve do të mbulojnë aspekte të shumta dhe do të specifikohen në Marrëveshjen e Delegimit.

Disa aspekte kyçe për t’u pasur parasysh janë:

- vendndodhja në klasterat bregdetare të bashkive¹⁴ (motori i zhvillimit ekonomik);
- Plotësimi/rritja e investimeve të kaluara për ujësjellës-kanalizimet të dhëna nga BE-ja apo donatorë të tjerë, që janë pjesërisht joefektive për shkak të sistemeve të paplota;
- Situata e dobët në mjedis/shëndet publik, veçanërisht në bashki dhe qyteza, si edhe aftësia për të ndikuar pozitivisht në cilësinë e ujërave bregdetare të Adriatikut dhe Jonit;
- Efikasitet minimal të pranueshëm për arkëtimin e tarifës dhe mbulimit të Kostove Direkte Operacionale;
- Tarifë e përballueshme, përfshirë për grupet në nevojë/popullatat më të varfra;
- Kontribut në modelin e ekselencës për ndërmarrjet (orientuar drejt performancës, ndërkombëtarizim i reformës territoriale/agregimi i ndërmarrjeve, autorësia/nxitja bashkiake;
- Sipas rastit, ndikim ndërkufitar pozitiv i investimeve.

Dokumentacioni i bashkive/ndërmarrjeve të përzgjedhura duhet të japë evidenca për: (i) nivelin e trajtimit dhe proceset/teknologjitë e trajtimit që duhen vënë në zbatim për të balancuar rentabilitetin e investimeve dhe shfrytëzimin e qëndrueshëm me nevojën për të avancuar të paktën në përmbushjen e kriterëve të Direktivës për Trajtimin e Ujërave të Ndotur Urbane; (ii) uljen e pritshme të ndotjes së ujërave që shkarkohet në trupat ujorë; dhe (iii) përmirësimin e pritshëm të cilësisë së ujit; (iii) llogaritjen e hendekut financues CAPEX për të justifikuar financimin me grant si dhe rilëvrin e fondeve nga grantet (BE, SECO, KfW dhe të tjerë).

Mosrespektimi i kërkesave më lart mund të çojë në rikuperimin e fondeve nën këtë program dhe/ose rialokimin e financimeve në të ardhmen.

¹³ SECO: Sekretariati Shtetëror për Çështjet Ekonomike i Zvicrës.

¹⁴ përfshirë zonat si Velipojë, Lezhë/Shëngjin, Durrës, Kavajë, Vlorë, Ksamil dhe Sarandë, Orikum, por edhe Divjakë, Spille, si dhe rivierën e detit Jon nga Dhermiu në Sarandë.

3. Mënyrat e zbatimit

3. (a) Menaxhim indirekt me organizatën e një Shteti Anëtar të BE-së.

Masa mund të zbatohet me menaxhim indirekt me Kreidenstalt fur Wiederaufbau (KfW).

Kjo mënyrë zbatimi është zgjedhur për të rritur koordinimin dhe efektivitetin e ndihmës së donatorëve dhe për të përfutur nga avantazhi krahasues dhe ekspertiza e zhvilluar në sektor në lidhje me infrastrukturën bashkiake dhe qasjet me bazë performance në Shqipëri. Për më tepër, mundëson rritje të mekanizmave për përthithje fondesh duke ndërthurur huat dhe grantet për financimin e investimeve, të cilat do të nxitin zhvillimin e infrastrukturës dhe do t'i shtojnë vlerë efektivitetit të fondeve të BE-së.

Kriteret e përzgjedhjes ishin: (i) mandati ndërkombëtar i subjektit potencial të deleguar; (ii) prania dhe përvoja e subjektit potencial të deleguar në sektorin e ujit, veçanërisht në Shqipëri (përfshirë vëllimet e asistencës në sektor dhe asistencën e projektuar në të ardhmen e afërt); (iii) ekspertiza teknike, kapacitetet logjistike dhe meanxhuese të subjektit potencial të deleguar, përfshirë në nivel vendor; (iv) ndikimi, rezultatet dhe efekti multiplikues i bashkëpunimit me subjektet/donatorët e tjerë, që mbulon edhe efektivitetin e delegimit të detyrave, përfshirë në Shqipëri; (v) vlera e shtuar e masave në sektorin e ujit nën zbatim nga subjekti potencial i deleguar apo të planifikuara për të ardhmen e afërt, si edhe sinergjitë e parashikuara apo të propozuara me programin IPA 2018; dhe (vi) ulja e nivelit të kostove për transaksionet nga subjekti potencial i deleguar.

Zbatimi nga subjekti përfshin kryerjen e të gjitha detyrave lidhur me zbatimin e masës. Në veçanti, subjekti i ngarkuar do të jetë përgjegjës për kontraktimin, zbatimin, informimin dhe vizibilitetin, monitorimin dhe raportimin e aktiviteteve të IPA II, si edhe vlerësimin e tyre kurdo që nevojitet, në respektim të parimit të menaxhimit të qëndrueshëm financiar, si edhe për garantimin e ligjshmërisë dhe rregullsisë së shpenzimeve që bëhen për zbatimin e programit.

Nëse bisedimet me KfW dështojnë, kjo pjesë e Masës mund të zbatohet me menaxhim indirekt me një subjekt që përzgjidhet prej Komisionit bazuar në këto kriteret: (i) prania dhe përvoja e subjektit potencial të deleguar në sektorin e ujit, përfshirë në Shqipëri; (ii) ekspertiza teknike, kapacitetet logjistike dhe menaxhuese të subjektit potencial të deleguar; (iii) ndikimi, rezultatet dhe efekti multiplikues i bashkëpunimit me subjektet/donatorët e tjerë, që mbulon edhe efektivitetin e delegimit të detyrave, përfshirë në Shqipëri; (iv) vlera e shtuar e masave në sektorin e ujit nën zbatim nga subjekti potencial i deleguar apo të planifikuara për të ardhmen e afërt, si edhe sinergjitë e parashikuara apo të propozuara.

Nëse përzgjedhja e një subjekti apo bisedimet me subjektin(et) potencial(e) të deleguar dështojnë, një pjesë e kësaj Mase mund të zbatohet me menaxhim direkt në përputhje me mënyrat e zbatimit të specifikuara në seksionin (3)(b).

3. (b) Menaxhim direkt nga Delegacioni i BE-së

Prokurimi

Zarfi buxhetor global i rezervuar për prokurimin: 24 100 000 EURO

4. Kriteri gjeografik për pjesëmarrjen në prokurime dhe grante

Kriteri gjeografik lidhur me selinë (vendosjen) e subjekteve zbatohet në lidhje me pjesëmarrjen në prokurime dhe procedurat e dhënies së granteve, si edhe në lidhje me origjinën e furnizimeve që blihen dhe që evidentohen në aktin themelor dhe në dokumentet kontraktuale përkatëse.

Zyrtari përgjegjës autorizues i Komisionit mund të zgjerojë kriterin gjeografik në raste urgjente apo kur produktet dhe shërbimet nuk gjenden në tregjet e vendeve përkatëse, apo në raste të justifikuara shterueshëm ku kriteret e aplikimit e bëjnë realizimin e kësaj mase të pamundur ose jashtëzakonisht të vështirë.

SEKTORI	KONKURRUESHMËRIA, NOVACIONI, BUJQËSIA DHE ZHVILLIMI RURAL	6 000 000 EURO
Veprimi 5	BE për Zhvillim Ekonomik - zhvillimi ekonomik vendor i orientuar drejt turizmit, me fokus te trashëgimia kulturore:	Menaxhim indirekt me BERZH-in 6 000 000 EURO

1. Përshkrimi i masës, objektivit, rezultateve të pritshme dhe treguesve kyç të performancës

- Përshkrimi i masës dhe objektivave

Në përputhje me objektivin e Dokumentit Tregues Strategjik, kjo Masë është ideuar që të mbështetë zhvillimin ekonomik, social dhe territorial të vendit. Kjo masë do të kontribuojë në arritjen e objektivit të Strategjisë Kombëtare për Zhvillim dhe Integrim për të mbështetur një industri turizmi të njohur dhe tërheqëse.

Objekti i përgjithshëm i masës është të rritë kontributin e turizmit cilësor dhe të qëndrueshëm në rritjen ekonomike dhe konkurrueshmërinë e rajoneve shqiptare.

Objekti specifik i masës është të ruajë dhe të konsolidojë atraktivitetin e pasurive të trashëgimisë kulturore në një zonë të synuar.

- Rezultatet e pritshme dhe Treguesit kyç të performancës

Rezultatet e pritshme përfshijnë: i) trashëgimi kulturore e ruajtur dhe e restauruar në zonën e synuar; ii) aksesueshmëri e përmirësuar dhe qëndrueshmëri e konsoliduar e trashëgimisë kulturore; iii) aftësi të përmirësuara të ekspertëve në ruajtjen, restaurimin dhe menaxhimin e trashëgimisë kulturore.

Treguesit kyç të performancës:

- numri i turistëve që frekuentojnë pasuritë e trashëgimisë kulturore/natyrore në destinacionet e synuara në vit.

2. Supozime dhe kushte

Zbatimi i masës kërkon miratimin e Strategjisë Kombëtare të Turizmit dhe Strategjisë për Kulturën. Mosrespektimi i kërkesave më lart mund të çojë në rikuperimin e fondeve nën këtë program dhe/ose ri-alokimin e financimeve në të ardhmen.

Supozimet për këtë masë janë: i) rezultatet/objektivat e Strategjisë Kombëtare për Përshtatjen dhe Ndryshimet Klimatike lidhur me efektet negative të ndryshimeve klimatike merren parasysh; ii) një Komitet Drejtues ndërministror do të krijohet me përfshirjen e grupeve të interesit dhe Ministria e Kulturës do të shërbejë si Sekretariat Teknik; iii) mobilizimi i grupeve të interesit në territoret e synuara, përfshirë autoritetet vendore, shoqërinë civile dhe sektorin privat, është efektiv; iv) pasuritë e trashëgimisë kulturore të restauruara me ndërhyrjet nën IPA II vazhdojnë të mirëmbahen dhe të ruhen prej përfituesve.

Mosrespektimi i kërkesave më lart mund të çojë në rikuperimin e fondeve nën këtë program dhe/ose ri-alokimin e financimeve në të ardhmen.

3. Mënyrat e zbatimit:

3. (a) Menaxhim indirekt me një organizatë ndërkombëtare

Kjo Masë mund të zbatohet me menaxhim indirekt me Bankën Evropiane për Zhvillim dhe Rindërtim (BERZH).

Kjo mënyrë zbatimi është zgjedhur për të rritur koordinimin dhe efektivitetin e ndihmës së donatorëve dhe për të përfituar nga avantazhi krahasues dhe ekspertiza e zhvilluar në sektor. Përfituesi ka nevojë për mbështetje praktike nga një partner institucional homolog me përvojë menaxhimi projektësh në sektor. Për më tepër, BERZH zotëron: a) mandatin për të promovuar potencialet e sipërmarrjes dhe zhvillimit ekonomik; b) ekspertizë specifike në mbështetje të ndërmarrjeve të vogla dhe të mesme, konkurrueshmërisë dhe mjedisit mundësues për biznesin që synohet në kontekstin e zonës së trashëgimisë kulturore; c) prani afatgjatë në vend për të përmirësuar infrastrukturën dhe për të mbështetur shërbimet këshillimore për ndërmarrjet e vogla dhe të mesme (NVM-të); dhe ka Strategji Kombëtare të miratuar në vitin 2016.

Në krahasim me subjektet e tjera, vlera e shtuar e bashkëpunimit me BERZH-in do të jetë: a) akses në Kuadrin e Investimeve të Ballkanit Perëndimor për asistencë teknike dhe studime fisibiliteti të nevojshme për këtë apo të tjera investime; b) akses në kompetenca për konkurrueshmëri dhe investime lidhur me turizmin dhe trashëgiminë kulturore; c) përfitime efikasiteti për shkak të koordinimit dhe kapaciteteve të dislokuara për zbatimin e IPA 2017; d) absorbim më i mirë i produkteve dhe programeve IPA dhe lidhje më e mirë e tyre me mbështetjen për konkurrueshmërinë, biznesin e vogël, eficientë e energjisë dhe mjedisin.

Kriteret e përzgjedhjes ishin: (i) mandati ndërkombëtar i subjektit; (ii) prania dhe përvoja e subjektit në sektorin e turizmit dhe zhvillimit vendor (që zhvillohet në kontekstin e trashëgimisë kulturore) dhe veçanërisht në Shqipëri (përfshirë vëllimet e asistencës në sektor dhe asistencën e projektuar në të ardhmen e afërt); (iii) ekspertiza teknike, kapacitetet logjistike dhe menaxhuese të subjektit, përfshirë në nivel vendor; (iv) ndikimi, rezultatet dhe efekti multiplikues i bashkëpunimit me masat e tjera (koordinimi me programin IPA 2017) dhe me subjektet/donatorët e tjerë, që mbulon edhe efektivitetin e delegimit të detyrave, përfshirë në Shqipëri; (v) vlera e shtuar e masave nën zbatim nga subjekti në sektor apo të planifikuara për të ardhmen e afërt; dhe (vi) ulja e nivelit të kostove për transaksionet nga subjekti.

Zbatimi nga BERZH përfshin kryerjen e të gjitha detyrave lidhur me zbatimin e masës. Në veçanti, subjekti i ngarkuar do të jetë përgjegjës për kontraktimin, zbatimin, informimin dhe vizibilitetin, monitorimin dhe raportimin e aktiviteteve të IPA II, si edhe vlerësimin e tyre kurdo që nevojitet, në respektim të parimit të menaxhimit të qëndrueshëm financiar, si edhe për garantimin e ligjshmërisë dhe rregullsisë së shpenzimeve që bëhen për zbatimin e programit.

Nëse bisedimet me BERZH-in dështojnë, kjo pjesë e Masës mund të zbatohet me menaxhim indirekt me një subjekt që përzgjidhet prej Komisionit bazuar në këto kriteret: (i) prania dhe përvoja e subjektit në sektorin e turizmit dhe zhvillimit vendor, përfshirë në Shqipëri; (ii) ekspertiza teknike, kapacitetet logjistike dhe menaxhuese të subjektit; (iii) ndikimi, rezultatet dhe efekti shumëfishues i bashkëpunimit me masat e tjera dhe subjektet/donatorët e tjerë; (iv) vlera e shtuar e masave në sektor nga subjekti, apo të planifikuara për të ardhmen e afërt.

Nëse përzgjedhja e një subjekti apo bisedimet me subjektin(et) potencial(e) të deleguar dështojnë, një pjesë e kësaj Mase mund të zbatohet me menaxhim direkt në përputhje me mënyrat e zbatimit të specifikuar në seksionin (3)(b).

3. (b) Menaxhim direkt nga Delegacioni i BE-së

Prokurimi

Zarfi buxhetor global i rezervuar për prokurimin: 6 000 000 EURO

4. Kriteri gjeografik për pjesëmarrjen në prokurime dhe grante

Kriteri gjeografik lidhur me selinë (vendosjen) e subjekteve zbatohet në lidhje me pjesëmarrjen në prokurime dhe procedurat e dhënies së granteve, si edhe në lidhje me origjinën e furnizimeve që blihen dhe që evidentohen në aktin themelor dhe në dokumentet kontraktuale përkatëse.

Zyrtari përgjegjës autorizues i Komisionit mund të zgjerojë kriterin gjeografik në raste urgjente apo kur produktet dhe shërbimet nuk gjenden në tregjet e vendeve përkatëse apo në raste të justifikuara shterueshëm ku kriteret e aplikimit e bëjnë realizimin e kësaj mase të pamundur ose jashtëzakonisht të vështirë.

3. BUXHETI (SHUMAT NË MILION EURO)

3.1 TABELA TREGUESE E BUXHETIT – PROGRAMI I MASAVE PËR SHQIPËRINË PËR VITIN 2018

		Menaxhim Indirekt		Menaxhim Direkt	Totali i kontributit të BE-së (EURO)	Kontribut nga përfituesi i IPA II ose palë e tretë (EURO)	Totali (EURO)
		me përfitues IPA II	me subjektin e ngarkuar				
		Kontributi i BE-së (EURO)	Kontributi i BE-së (EURO)	Kontributi i BE-së (EURO)			
Objektivi 1 2008/040 211	01: Demokracia dhe Qeverisja	3 000 000	0	0	3 000 000	1 263 671	4 263 671
	Veprimi 1: Mbështetje e BE-së për pjesëmarrjen në Programet dhe Agjencitë e BE-së	3 000 000	0	0	0	1 263 671	4 263 671
	02: Shteti i së drejtës dhe të drejtat themelore	0	11 500 000	49 500 000	61 000 000	350 000	61 350 000
	Veprimi 2: BE për Shtetin e së Drejtës – Lufta kundër krimit të organizuar dhe drogës	0	11 500 000	7 500 000	19 000 000	350 000	19 350 000
	Veprimi 3: BE për Reformën në Drejtësi	0	6 000 000	36 000 000	42 000 000	0	42 000 000
Objektivi 2 2018/040 215	03: masa për mjedisin dhe klimën	0	24 100 000	0	24 100 000	56 700 000	80 800 000
	Veprimi 4: BE për Mjedis më të pastër – Mbështetje për Trajtimin e Ujërave të Ndotur	0	24 100 000	0	24 100 000	56 700 000	80 800 000
	06: Konkurrueshmëria dhe novacioni	0	6 000 000	0	6 000 000	0	6 000 000
	Veprimi 5: BE për Zhvillim Ekonomik - zhvillimi ekonomik vendor i orientuar drejt turizmit, me fokus te trashëgimia kulturore:	0	6 000 000	0	6 000 000	0	6 000 000
TOTALI		3 000 000	47 600 000	43 500 000	94 100 000	58 313 671	152 413 671

4. Mënyrat e monitorimit të performancës

Në kuadrin e matjes së performancës, Komisioni do të monitorojë dhe do të vlerësojë progresin drejt arritjes së objektivave specifike të përcaktuar në Rregulloren IPA II mbi bazën e treguesve të paracaktuar, të qartë, transparentë dhe të matshëm. Raportet e progresit të parashikuara në nenin 4 të Rregullores IPA II do të merren si pikë referimi për vlerësimin e rezultateve të asistencës IPA II.

Komisioni do të mbledhë të dhënat e performancës (treguesit e proceseve, kontributeve dhe rezultateve) nga të gjitha burimet, të cilat konsolidohen dhe vlerësohen për të gjurmuar progresin e bërë kundrejt objektivave dhe parametrave të përcaktuar për secilën masë të këtij programi, si edhe Dokumentin Tregues Strategjik.

Në kontekstin specifik të menaxhimit indirekt nga përfitues IPA II, Koordinatorët Kombëtarë IPA II (KKIPA-t) do të mbledhin informacion mbi performancën e masave dhe programeve (treguesit e proceseve, kontributeve dhe rezultateve) dhe do të koordinojnë mbledhjen dhe prodhimin e treguesve që vijnë nga burimet kombëtare.

Progresi i përgjithshëm do të monitorohet përmes këtyre mjeteve: a) sisteme Monitorimi të Orientuara drejt Rezultateve (MOR); b) vetëmonitorimi i Përfituesve IPA II; vetëmonitorimi i kryer nga Delegacionet e BE-së; c) monitorimi i përbashkët nga DP e Zgjerimit dhe Përfituesit IPA II, ku do të monitorohet sistematikisht nga një Komitet Monitorimi IPA, përputhshmëria, koherenca, efektiviteti, efikasiteti dhe koordinimi në zbatim të asistencës financiare, mbështetur nga Komitete Monitorimi Sektoriale që do të garantojnë një proces monitorimi në nivel sektorial.

5. Vlerësimi

Duke patur parasysh natyrën e masës, nuk mund të kryhet një vlerësim i ndërmjetëm, përfundimtar apo ex post i masës apo komponentëve të saj.

INSTRUMENTI PËR PARA-ANËTARËSIMIN (IPA II)

2014-2020

Shtojca IA Mbështetja Buxhetore

Përmbledhje e veprimit

Qëllimi i këtij Veprimi është të kontribuojë në forcimin e shtetit të së drejtës, zbatimin e ligjit dhe uljen e nivelit të korrupsionit në agjencitë qeveritare dhe sistemin gjyqësor. Gjithashtu, veprimi do të ndikojë në forcimin e pavarësisë, transparencës, efikasitetit, llogaridhënies dhe besimit të publikut në sistemin gjyqësor shqiptar, në përputhje me standardet evropiane, si dhe përmirësimin e mbrojtjes së të drejtave të njeriut në sistemin e burgjeve.

Veprimi mbështet zbatimin e Strategjisë së Sektorit të Drejtësisë për një kuadër institucional të përmirësuar dhe për një efikasitet operacionale të sistemit gjyqësor, edukim ligjor të konsoliduar, si dhe specializim të gjyqtarëve dhe personelit të gjyqësorit; rritje të efikasitetit të sistemit të drejtësisë penale dhe të masave anti – korrupsion; përmirësim të funksionimit të sistemit gjyqësor duke përdorur procedura moderne, sisteme TI dhe pajisje elektronike e mjete për forcimin e bashkëpunimit ndërkombëtar, për të përmirësuar mbrojtjen e të drejtave të njeriut në sistemin e burgjeve; edhe përmirësimin e cilësisë së shërbimit të profesionistëve të ligjit.

Identifikimi i veprimit	
Titulli i programit të veprimit	Programi i Veprimit për Shqipërinë, IPA 2018
Titulli i veprimit	BE për reformën në drejtësi
ID e veprimit	IPA 2018/040211 /Shqipëri/BE për reformën në drejtësi
Informacioni për sektorin	
Sektori i IPA II	Shteti i së drejtës dhe të drejtat themelore
Sektori DAC	15130 – Zhvillimi ligjor dhe juridik
Buxheti	
Kosto total	42 milionë EURO
Kontributi i BE-së	42 milionë EURO

Linja buxhetore	22.02.01.01
Menaxhimi dhe zbatimi	
Metoda e zbatimit	Menaxhim direkt përveç veprimit të tretë plotësues (menaxhim indirekt me organizatat e Vendeve të BE-së)
Delegacioni i BE-së i ngarkuar	Shqipëri
Përgjegjësitë e zbatimit	Ministria e Drejtësisë (MD) si Koordinatori Kombëtar për Reformën në Sektorin e Drejtësisë, si dhe institucionet e tjera përkatëse, përgjegjëse për zbatimin e reformës në drejtësi. Ministria e Financave dhe Ekonomisë (Koordinatori për mbështetjen buxhetore sektoriale)
Vendi	
Zonat që përfitojnë nga ky veprim	Shqipëria
Afati kohor	
Afati për nënshkrimin e Marrëveshje(ve) të Financimit me Përfituesin IPA II	Jo më vonë se data 31 dhjetor 2019
Afati për nënshkrimin e marrëveshjeve të delegimit me menaxhim të tërthortë	3 vjet pas datës së nënshkrimit të Marrëveshjes së Financimit
Afati për mbylljen e prokurimeve dhe kontratave të grantit	3 vjet pas datës së nënshkrimit të Marrëveshjes së Financimit, me përjashtim të rasteve të përmendura në Nenin 189(2) të Rregullores Financiare
Afati për zbatimin operacional	6 vjet pas nënshkrimit të Marrëveshjes së Financimit.
Afati për zbatimin e Marrëveshjes së Financimit (data deri kur ky program duhet të anulohet ose të mbyllet)	12 vjet pas nënshkrimit të Marrëveshjes së Financimit.

Objektivat/ treguesit e politikave (Formulari DAC)			
Qëllimi i përgjithshëm i politikave	Nuk synohet	Objektivi i rëndësishëm	Objektivi kryesor
Rritje e pjesëmarrjes/ qeverisje e mirë	☐	☐	X
Ndihma për mjedisin	X	☐	☐
Barazia gjinore (duke përfshirë gratë për zhvillimin)	☐	x	☐
Zhvillim i tregut	X	☐	☐
Shëndeti riprodhues, amënor, i të sapolindurve dhe i fëmijëve	X	☐	☐
Treguesit e Konventës së RIO-s	Nuk synohet	Objektivi i rëndësishëm	Objektivi kryesor
Diversiteti biologjik	X	☐	☐
Luftimi i dezertifikimit	X	☐	☐
Lehtësim të ndryshimeve klimatike	X	☐	☐
Përshtatje me ndryshimet klimatike	X	☐	☐

LISTA E SHKURTIMEVE

AAASK	Agjencia për Administrimin e Aseteve të Sekuestruara dhe Konfiskuara
DhA	Dhoma e Apelit
KBF	Komiteti i Birësimit të Fëmijëve
PV	Plan Veprimi
AËEN	Rrjeti i Fuqizimit të Grave
KPA	Kodi i Procedurave Administrative
GjK	Gjykata Kushtetuese
MSIRGJ	Menaxhimi i Sistemit Informativ Sipas Rasteve Gjyqësore
KM	Këshilli i Ministrave
QPZ	Qendra e Publikimeve Zyrtare
ILSHC	Instrumenti Lehtësues për Shoqërinë Civile

OSHC	Organizatat e Shoqërisë Civile
VKM	Vendim i Këshillit të Ministrave
DG NEAR	Drejtoria e Përgjithshme për Fqinjësinë dhe Negociatat e Zgjerimit
EDIHR	Instrumenti Evropian për Demokraci dhe të Drejtat e Njeriut
EITI	Iniciativa për Transparencën e Industrive Nxjerrëse
ERP	Programi për Reformën Ekonomike
DBE	Delegacioni i Bashkimit Evropian
EURALIUS	Konsolidimi i Sistemit Gjyqësor në Shqipëri
IML	Instituti Mjeko - Ligjor
DGE	Drejtoria e Përgjithshme e Zbatimit
DPB	Drejtoria e Përgjithshme e Burgjeve
PBB	Prodhimi i Brendshëm Bruto
GP	Prokurori i Përgjithshëm
PP	Zyra e Prokurorit të Përgjithshëm
GjL	Gjykata e Lartë
KLD	Këshilli i Lartë i Drejtësisë
HIDAA	Inspektorati i Lartë për Deklarimin dhe Kontrollit të Pasurive
KL Gj	Këshilli i Lartë Gjyqësor
ILD	Inspektorati i Lartë i Drejtësisë
KLP	Këshilli i Lartë i Prokurorisë
KPK	Komisioni i Pavarur i Kualifikimeve
FMN	Fondi Monetar Ndërkombëtar
IMO	Veprimtaria Ndërkombëtare Monitoruese
IPA	Instrumentet e ParaAnëtarësimit
DSIK	Dokumenti Strategjik Indikativ Kombëtar
TIC	Qendra për Teknologjinë e Informacionit
JAC	Këshilli i Emërimeve në Drejtësi
JHA	Drejtësia dhe Punët e Brendshme
LGBTI	Lesbikë, gej, biseksualë, transgjinorë dhe interseks
NNJ	Ndihma e Ndërsjellë Juridike
MIE	Ministria e Infrastrukturës dhe Energjisë
MFE	Ministria e Financës dhe Ekonomisë
MD	Ministria e Drejtësisë
PBA	Plani Buxhetor Afatmesëm
BKH	Byroja Kombëtare e Hetimeve
DhKA	Dhoma Kombëtare e Avokatit
NKN	Dhoma Kombëtare e Ndërmjetësve
DHKPGJP	Dhoma Kombëtare e Përmbaruesve Gjyqësorë Privatë
SKZHI	Strategjia Kombëtare për Zhvillim dhe Integrim
ZABGJ	Zyra për Administrimin e Buxhetit të Gjyqësorit
OBS	Anketimi mbi Buxhetimin e Hapur
PAMECA	Konsolidimi i Agjencive Ligj-zbatuese
RAP	Reforma në Administratën Publike
KP	Komisioneri Publik
PEFA	Shpenzimet Publike dhe Llogaridhënia Financiare
MFP	Menaxhimi i Financave Publike
ShP	Shërbimi i Provës
ROM	Monitorimi i Bazuar tek Rezultatet
MBS	Mbështetja Buxhetore Sektoriale
KSHNJ	Komisioni Shtetëror për Ndihmën Juridike

SND	Strategjia Ndër-sektorale e Drejtësisë 2017 -2020
SHM	Shkolla e Magjistraturës
SPAK	Strukturat e Posaçme Anti-Korrupsion
TADAT	Vlerësimi i Administrimit të Taksave
VLIT	Vlerësimi i Legjislacionit mbi Transparencën
TNA	Analiza e Nevojave për Trajnime
UN CEDAW	Komiteti i Kombeve të Bashkuara për Eliminimin e Diskriminimit ndaj Gruas
PNUD	Programi i Kombeve të Bashkuara për Zhvillim
UNIFEM	Fondi i Zhvillimit të Kombeve të Bashkuara për Gratë

1. ARSYETIMI

Problemet dhe analiza e grupeve të interesit

Sistemi shqiptar i drejtësisë është përballur me sfida të shumta që nga miratimi i Kushtetutës në vitin 1998, të cilat kanë të bëjnë me integritetin, pavarësinë, efikasitetin, përgjegjshmërinë dhe transparencën që kanë sjellë mungesën e besimit të publikut në sistemin e drejtësisë. Këto sfida janë trajtuar në mënyrë të pavarur nga njëra tjetra, pa një qasje të koordinuar dhe pa një zgjidhje të unifikuar. Gjatë gjithë këtyre viteve, është përgatitur një sasi e madhe legjislacioni dhe janë ngritur një sërë institucioneve. Për të mbështetur institucionet e sistemit të drejtësisë, institucione të reja janë prezantuar në mënyrë graduale, të tilla si shërbimi i provës, përmbaruesit privatë dhe Ndihma Ligjore në vitin 2008. Zgjidhja alternative e konflikteve në formën e ndërmjetësimit u prezantua përgjatë vitit 2011, ndërsa gjykatat administrative filluan të funksiononin në vitin 2013 në dy shkallë: shkallën e parë dhe atë të apelit. Një Kolegj Administrativ i veçantë është krijuar në Gjykatën e Lartë për aktgjykimet e nivelit të tretë.

Janë bërë përpjekje për të mbështetur sistemin e drejtësisë me sisteme të Teknologjisë së Informacionit. Që nga viti 2005 një Sistem Informacioni i Integruar për Menaxhimin e Çështjeve është vënë në zbatim në gjykata dhe mbulon si çështjet civile dhe penale. Megjithatë, ky sistem nuk i ka përmbushur të gjitha pritshmëritë dhe nuk iu ka siguruar gjykatave një sistem të mirëfilltë të menaxhimit të çështjeve. Që nga viti 2012 sistemet e Regjistrimit Dixhital Audio janë instaluar gati në të gjitha gjykatat në vend, duke përfshirë dhe Arkivën Qendrore të Regjistrimeve Dixhitale Audio. Një sistem menaxhimi i çështjeve, CAMS, është zhvilluar dhe instaluar në zyrat e prokurorisë së Shqipërisë. Gati i gjithë legjislacioni që rregullon funksionimin e institucioneve të mësipërme, të cilat përbëjnë dhe sistemin e drejtësisë, kanë qenë objekt i ndryshimeve të vazhdueshme apo i korrigjimeve të plota. Nuk janë hartuar në mënyrë të saktë dhe kanë importuar modele të huaja pa i shqyrtuar përpara dhe që të mund ti përshtatnin duke pasur parasysh nevojat dhe kapacitetet e brendshme. Si rezultat i konflikteve midis sistemeve të ndryshme ligjore, sistemi shqiptar i drejtësisë vazhdon të jetë në tranzicion, ende i paorientuar, si dhe nuk është koherent.

Në vitin 2011, gjatë një përpjekjeje për një qasje të koordinuar të sistemit të drejtësisë, Këshilli i Ministrave miratoi Strategjinë Ndërsektorale të Drejtësisë dhe planin e saj të veprimit për vitin 2011-2013, i cili synonte të rriste aksesin ndaj drejtësisë dhe të besimit të publikut në sistemin e drejtësisë. Zbatimi i kësaj Strategjie kontribuoi në përmirësimin e funksionimit të një sërë institucioneve të sistemit të drejtësisë. Ato u orientuan drejt efikasitetit funksional të institucioneve, bashkëpunimit dhe koordinimit të aktivitetit të tyre. Strategjia dhe Plani i Veprimit përfunduan fazën e tyre të zbatimit në fund të vitit 2013. Analiza e zbatueshmërisë së strategjisë tregoi që ishte zbatuar në një shkallë të gjerë. Megjithatë, sistemi i drejtësisë vazhdon ende të përballlet me sfida dhe probleme të mëdha. Një numër i rëndësishëm ndërhyrjesh të nevojshme në legjislacion nuk u miratuan në atë kohë, të tilla si ligji për Gjykatën Kushtetuese, ligji për Ministrinë e Drejtësisë, ligji për Zyrën e Administrimit të Buxhetit etj.

Në rrethana të tilla, një Komision Parlamentar Ad-hoc mbi Reformën në Drejtësi u krijua në nëntor të vitit 2014 dhe udhëhoqi punën e tij në tre faza kryesore.

Gjatë fazës së parë Komisioni krijoi një grup me Ekspertë të Nivelit të Lartë që do mund të kryenin një analizë të sistemit të drejtësisë në Shqipëri dhe të përgatiste një Dokument Analitik, i cili detajonte rezultatet kryesore mbi problemet e identifikuara në sistemin e drejtësisë.

Problemet kryesore të identifikuara në Dokumentin Analitik janë të lidhura ndarjen e pamjaftueshme të pushteteve, veçanërisht midis ekzekutivit dhe gjyqësorit; kriteret dhe procedurat e emërimeve për anëtarët e Gjykatës Kushtetuese, Gjykatës së Lartë, dhe Prokurorisë së Përgjithshme; statusit të gjykatësve dhe prokurorëve; procesi i procedimeve disiplinore për gjykatësit dhe prokurorët; aftësitë e dobëta administrative në sektorin e drejtësisë; shpërndarja e pamjaftueshme e buxhetit për infrastrukturën e gjykatave dhe pagat e gjyqtarëve dhe niveli fillestar dhe edukimi i vazhdueshëm për gjyqtarët dhe prokurorët.

Roli ekskluziv i Ministrit të Drejtësisë për të iniciuar procedimet disiplinore kundër gjyqtarëve është konsideruar si problematik dhe që binte ndesh me parimet e BE-së. Procesi i emërimit të gjyqtarëve të Gjykatës Kushtetuese ka qenë i pamjaftueshëm, jo transparent dhe pa rregulla të qarta për mbarëvajtjen e procesit. Caktimi i gjyqtarëve të Gjykatës së Lartë, përfundimi i mandatit të tyre, qëndrimi në detyrë përtej mandatit, largimi nga detyra, dorëheqja dhe përgjegjësitë disiplinore të një gjyqtari rezultuan si problematike. Në jurisprudencën e Gjykatës së Lartë mungesat ishin të lidhura me pushtetin e saj për rishikimin e vendimeve dhe juridiksionin fillestar të cilat u bënë të ditura.

Në përgjithësi, gjykimi i çështjeve nga gjykatat në të tre nivelet nuk do garantonte plotësisht gjykimin në një kohë të arsyeshme. Statusi i gjyqtarëve nuk është i rregulluar qartë nga legjislacioni. Njëkohësisht, legjislacioni nuk ka qenë i qartë në lidhje me procedurat dhe kriteret për caktimin e gjyqtarëve, vlerësimin e tyre profesional dhe zhvillimin e karrierës. Sistemi i pagave, shpërblimeve dhe kontributi shoqëror dhe shëndetësor i gjyqtarëve nuk i është përgjigjur nevojave të tyre për një trajtim financiar dinjitoz, si dhe natyrës së përgjegjësisë të funksionit të gjyqtarit dhe shkallës së tyre të vështirësive.

Nuk ka kriteret kushtetuese themelore për përzgjedhjen e anëtarëve të Këshillit të Lartë të Drejtësisë, të cilët zgjidhen nga Asambleja. Kërkohej që minimumi i maxhorancës të jetë 36 vende për votimin e tyre në Asamble dhe nuk kanë siguruar pavarësinë e tyre.

Njëkohësisht, Kushtetuta gjithashtu nuk ka specifikuar kriteret themelore, të cilat duhet të kenë një kandidat për Prokuror të Përgjithshëm. Kërkohej aprovimi i Asamblesë me një minimum votash të shumicës (36 vende) dhe nuk kanë të siguruar mbështetjen nga legjislativi apo pavarësinë. Organizimi hierarkik ka shkaktuar konflikt midis prokurorëve të niveleve të ndryshme. Mungesa e llogaridhënies së Zyrës së Prokurorit të Përgjithshëm vazhdon që të mbetet një shqetësim.

Megjithëse është konceptuar si një organ përfaqësimi i prokurorëve, Këshilli i Prokurorisë nuk ka ndikim të rëndësishëm në karrierën e prokurorëve, emërimin, transferimin, disiplinimin dhe promovimin e tyre. Opinionet e tij janë vetëm të natyrës këshilluese dhe nuk kanë fuqi veprimi mbi Prokurorin e Përgjithshëm. Nuk funksionon si një organ i pavarur legjislativ nga autoriteti i Prokurorit të Përgjithshëm dhe nuk ka fuqi vendimmarrëse.

Shkolla e Magjistraturës dhe ndikimi i saj në formimin e gjykatësve dhe prokurorëve të ardhshëm është një histori suksesi. Megjithatë, ky institucion, për sa i përket kushteve të trajnimit fillestar po has vështirësi në rekrutimin e kandidatëve për shkak të vështirësive në vlerësimin e kriterëve të integritetit, etikës, sjelljes sociale dhe morale, ndershmërisë etj. Në lidhje me trajnimin e vazhdueshëm, është vënë re që ka një mungesë ndërgjegjësimi të gjyqtarëve dhe prokurorëve për nevojën e trajnimit të vazhdueshëm. Një problem tjetër kryesor i identifikuar në Shkollën e Magjistraturës është mungesa e mjediseve të përshtatshme dhe të nevojshme për akomodimin e studentëve dhe organizatave për trajnimin fillestar dhe të vazhdueshëm.

Problemi kryesor i identifikuar për sa i përket sistemit të burgjeve lidhet me kushtet fizike të burgjeve dhe mbipopullimin e tyre. Ka një mungesë të institucioneve të përshtatshme për ekzekutimin e masave edukuese dhe mjekësore, duke e bërë këtë të fundit gati të pamundur. Për më tepër, ndryshimet e vazhdueshme të stafit të burgjeve dhe policisë së trajnuar kanë çuar në kufizime në efektivitetin e tyre.

Shërbimi i Provës nuk është përkufizuar në statusin e Kodit të Procedurave Penale dhe pozita e tij procedurale nuk ka qenë e qartë nga ana ligjore. Alternativat e tjera ndaj burgosjes nuk janë të mirë-rregulluara në ligjin ekzistues. Nuk ka një sërë rregullash të qarta në lidhje me hartimin e një raporti vlerësimi nga shërbimi i provës, prokuroria apo gjykata. Praktika ka treguar që në pak raste të

mëparshme të gjykimit, prokurorët apo gjykatësit kanë treguar një raport vlerësimi nga shërbimi i provës.

Sistemi i ndihmës ligjore ka rezultuar jo-efektiv në një sërë çështjesh, duke përfshirë dhe pagesat e ulëta brenda sistemit dhe ato që janë paguar nga buxheti i gjykatave apo i zyrës së prokurorit. Ndihma ligjore ka rezultuar problematike edhe me përzgjedhjen e avokatëve që prezumohet të ofrojnë ndihmën ligjore.

Në përgjithësi, çështjet e identifikuara në lidhje me profesionin ligjor lidhen me profesionin, performacën eficiente për të garantuar një shërbim sa më të mirë për qytetarët, rolin e zyrave për kriteret hyrëse në profesion, si dhe përgjegjshmërinë për ushtrimin e lirë të profesionit.

Sa më sipër është një përshkrim i qartë që ndërhyrjet në sistemin e drejtësisë janë bërë rast pas rasti në dhe këto ndërhyrje kanë qenë të pa koordinuara midis tyre dhe të fragmentuara. Për të trajtuar të gjitha sa më sipër nga një pikëpamje rregulluese dhe për të ndërmarrë një qasje të përgjithshme për reformën e drejtësisë, në fazën e dytë, bazuar në rezultatet e Dokumentit Analitik të Komisionit Parlamentar Ad –Hoc për Reformën në Drejtësi ka miratuar me Vendimin Nr.15, datë 30.07.2015 Strategjia për Reformën e Sistemit të Drejtësisë dhe Plani i saj i Veprimit. Kjo strategji përcakton objektivat e përgjithshme dhe specifike të reformës në sistemin e drejtësisë dhe ndërhyrjet e nevojshme kushtetuese dhe ligjore për arritjen e këtyre objektivave. Plani i Veprimit është më shumë një listë me aktivitete për tu kryer dhe ndërhyrje ligjore që fillojnë nga amendamentet kushtetuese e deri te amendamentet e ligjeve të tjera të aprovuara, të cilat kanë riformuar strukturën e sistemit të drejtësisë duke krijuar institucione të reja dhe duke ristrukturuar ato ekzistueset. Plani i veprimit i komisionit parlamentar është plotësisht i përqendruar në nismat legislative.

Gjatë fazës së tretë, pas miratimit të amendamenteve kushtetuese me ligjin nr. 76/2006 të 21 korrikut 2016, si një arritje e parë e reformës në drejtësi, Komisioni filloi hartimin dhe dorëzoi për miratim të komponentëve të tjerë të paketës legislative. Kjo paketë e parë e ligjeve është miratuar pas amendamenteve të Kushtetutës dhe përfshin, si një çështje prioritare, legjislacionin që duhet në mënyrë më urgjente, të tilla si Ligji nr. 84/2016 datë 30.08.2016 ‘Mbi vlerësimin e përkohshëm të gjykatësve dhe prokurorëve të Republikës së Shqipërisë’, Ligji nr. 95/2016 datë 06.10.2016 ‘Mbi organizimin dhe funksionimin e institucioneve në luftën kundër korrupsionit dhe krimit të organizuar’, Ligji nr.97/2016 datë 06.10.2016 ‘Mbi statusin e gjyqtarëve dhe prokurorëve në Republikën e Shqipërisë’, ligjin nr. 97/2016 datë 06.10.2016 ‘Mbi organizimin dhe funksionimin e Prokurorisë në Republikën e Shqipërisë’, Ligjin nr.98/ 2016 datë 06.10.2016 ‘Mbi organizimin e pushtetit gjyqësor në Republikën e Shqipërisë’, Ligji nr.99/2016 datë 06.10.2016 ‘Mbi disa ndryshime në ligjin për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese në Republikën e Shqipërisë’ dhe Ligji nr.115/ 2016 datë 03.11.2016 ‘Mbi organizmat qeverisëse të sistemit të drejtësisë në Republikën e Shqipërisë’.

Aktiviteti i Komisionit Parlamentar Ad-hoc mbi Reformën në Drejtësi përfundoi në dhjetor 2016. Të gjitha draftet e ligjeve të përgatitura deri në atë ditë u kaluan në Komisionin e Ligjeve për një shqyrtim të mëtejshëm. Në vijim të paketës së parë të ligjeve, gjatë vitit 2017 një numër i rëndësishëm ligjesh u amenduan ose u vunë në zbatim për herë të parë. Këto ishin Kodi Penal dhe Kodi i Procedurave Penale, Kodi i Drejtësisë Penale për të Miturit, Kodi i Procedurave Civile dhe Ligji ‘Mbi deklarin e auditimit të aseteve, detyrimeve financiare të personave të përzgjedhur dhe disa punonjësve publikë’, ligji ‘Mbi parandalimin e krimit të organizuar, trafikimit dhe korrupsionit nëpërmjet masave parandaluese kundër aseteve’, Ligji ‘Mbi masat kundër financimit të terrorizmit’, Ligji ‘Mbi parandalimin e larjes së parave dhe financimin e terrorizmit’, Ligji ‘Mbi mbrojtjen e dëshmitarëve dhe bashkëpunëtorëve të drejtësisë’, Ligji ‘Mbi përgjimin e komunikimeve elektronike’, Ligji ‘tarifat e gjykatave në Republikën e Shqipërisë’, ligji ‘Mbi ndihmën ligjore të garantuar nga shteti’ dhe Ligji ‘Për organizimin dhe funksionimin e Ministrisë së Drejtësisë’.

Miratimi i paketës së parë të ligjeve mundësoi fillimin e zbatimit të reformës në drejtësi. Kështu, hapi i parë ishte që të fillonte vlerësimi i përkohshëm i gjyqtarëve dhe prokurorëve, i njohur edhe si procesi i vetëgjutit i cili synonte ‘pastrimin’ e gjyqësorit dhe prokurorisë nga zyrtarët e korruptuar.

Më 17 qershor 2017 Parlamenti votoi një listë të konsoliduar të 27 kandidatëve të përzgjedhur nga një komitet ad hoc në një sesion plenar të jashtëzakonshëm më 14 dhe 17 qershor 2017. Mbi të gjitha, procesi kompleks i votimit u udhëhoq pa kundërshtime nga anëtarët ad hoc të komisionit, me praninë e plotë të mediave.

Procesi i vetingut udhëhiqet nga një Komision i Pavarur i Kualifikimit, i përbërë nga 12 komisionerë të organizuar në katër panele me tre anëtarë secili dhe me një mandat 5-vjeçar; dhe me një Dhomë të Specializuar të Apelit që do të shqyrtojë apelimet kundër vendimeve të Komisionit të dorëzuara nga të vlerësuarit apo nga Komisioneri Publik. Është i përbërë nga 7 gjyqtarë me një mandat 9 vjeçar, i ndarë në panele të përbëra nga 5 anëtarë. Komisionerët Publikë, të përzgjedhur për një mandat 5 vjeçar, kanë të drejtë që të apelojnë vendimet e Komisionit brenda 15 ditëve nga dita e njoftimit përpara Dhomës së Apelimit. Këto organe kushtetuese janë përgjegjëse për ri-vlerësimin e pohimeve të aseteve, vlerësimit të origjinës së tyre dhe të aftësisë në punë, nëpërmjet një procedure hetimi administrativ të gjyqtarëve, prokurorëve, këshilltarëve ligjorë të Gjykatës Kushtetuese dhe Gjykatës së Lartë, dhe zyrtarëve të tjerë, siç janë parashikuar në nenet përkatëse të Aneksit të amenduar të Kushtetutës.

Organet e vetingut kanë hyrë në fuqi në vjeshtë të vitit 2017 dhe shumat e para janë tërhequr në nëntor të vitit 2017. Që nga fillimi i procesit, disa gjyqtarë dhe prokurorë kanë dorëzuar dorëheqjen e tyre si pasojë e presionit të vetingut. Subjektet e para që kanë prioritet të kalojnë vetingun janë 54. Dëgjesa e parë është mbajtur më 21 Mars 2018. Procedimi i ngadaltë dhe dorëheqjet e gjyqtarëve po e prekin sistemin e drejtësisë si të tërë. Kështu, aktiviteti i Gjykatës Kushtetuese është pezulluar për shkak të paaftësisë për të formuar kuorumin e duhur për vendimmarrje, sepse disa anëtarë të saj nuk e kanë kaluar procesin e vetingut.

Efekti tjetër i procesit të vetingut është i lidhur me vendosjen e institucioneve të reja të sistemit të drejtësisë të tilla si Këshilli i Lartë Gjyqësor, Këshilli i Lartë i Prokurorëve dhe Inspektorati i Lartë i Drejtësisë. Vendosja e institucioneve të reja do të bëhet e mundur vetëm pasi një numër i mjaftueshëm i kandidaturave nga gjyqtarë dhe prokurorë që po konkurrojnë për një pozicion kalojnë vetingun me sukses dhe më pas përzgjidhen sipas procedurave. Krijimi i institucioneve të reja është objektiv tjetër i rëndësishëm për zbatimin e reformës. Ai do të mendojë krijimin e një Strukture të Specializuar (gjykata, prokuroria dhe zyra hetimore) për të luftuar korrupsionin, ri-organizimin e shërbimit të prokurorit, ri-organizimin e hartës gjyqësore, rritjen e statusit për gjyqtarët dhe prokurorët, përmirësimin e sistemit për luftimin e korrupsionit, rritjen e aksesit ndaj drejtësisë nëpërmjet sistemit të ndihmës ligjore të përmirësuar dhe rishikimin e tarifave të gjykatave etj, duke ngritur në këtë mënyrë themelet e një sistemi drejtësie të përgjegjshëm dhe të ndershëm.

Reforma e përgjithshme e sektorit të drejtësisë është e bazuar në Strategjinë Ndërsektoriale të Drejtësisë dhe Planin e saj të Veprimt, e miratuar më 2 nëntor 2016 nga Këshilli i Ministrave. Kjo strategji përfshin dhe strategjinë parlamentare dhe jep një panoramë të plotë se çfarë duhet për këtë reformë dhe sistemin e plotë të drejtësisë. Është dokumenti kryesor politik për reformën në sektorin e drejtësisë dhe përmban një sërë aktiviteteve ligjore për të identifikuar aktivitetet ligjore, administrative dhe të natyrës organizuese. Ai vendos periudhën kohore kur këto veprime do të zbatohen dhe se çfarë është më e rëndësishme bazohet nga vlerësimet financiare të kostove që nevojiten, në mënyrë që reforma të shkojë përpara.

Çështjet dhe nevojat kryesore të identifikuar nga strategjia e drejtësisë dhe që duhen trajtuar në afate të shkurtra dhe afatmesme, janë si më poshtë:

- Ngritja e institucioneve të reja për sistemin e drejtësisë;
- Edukimi ligjor i aktorëve kryesorë të sistemit të drejtësisë;
- Sigurimi i infrastrukturës për institucionet e sistemit të drejtësisë;
- Sigurimi i sistemit të teknologjisë së informacionit të menaxhimit të çështjeve për gjykatat dhe institucionet e tjera të sistemit të drejtësisë;
- Përmirësimi i infrastrukturës ekzistuese për institucionet e sistemit të drejtësisë;
- Rritja e aksesit ndaj drejtësisë;
- Rritja e statusit të gjyqtarëve dhe prokurorëve;

- Lufta ndaj krimit të organizuar dhe korrupsionit duke ngritur një strukturë të veçantë të policisë, prokurorisë dhe nivelit të gjykatave;
- Reduktimi i mbipopullimit dhe përmirësimi i kushteve për sistemin e burgjeve për të burgosurit;
- Përmirësimi i funksionimit të Ministrisë së Drejtësisë dhe institucioneve të tjera të varësisë;
- Rritja e shërbimeve dhe e veprimit të ofruar për shërbimet ligjore falas;
- Këto nevoja janë përpunuar më hollësisht dhe janë mbuluar nga objektivat e Strategjisë në faqen 15.

Veprimet mbështetëse të BE-së të deritanishme ose ato që do të fillojnë së shpejti, do të trajtojnë disa nga çështjet e mësipërme, duke u përqendruar më shumë tek institucionet e reja të sistemit të drejtësisë, sistemi gjyqësor penal, duke përfshirë edhe shërbimet e prokurorisë dhe sistemit të burgjeve, krijimin e strukturave të reja anti-korrupsion etj. Në të njëjtën kohë, shumë nga qëllimet e këtyre ndërhyrjeve nën IPA II kanë mbetur ende duke plotësuar mungesat e ndërhyrjeve të mëparshme, ose duke shtuar mbështetjen në të njëjtat fusha për të siguruar koherencë dhe qëndrueshmëri më të mëdha të përpjekjeve të BE-së dhe donatorëve të tjerë.

Së fundi, më 17 prill 2017, duke ndjekur fillimin e suksesshëm për zbatimin e reformës të drejtësisë dhe rezultatet fillestare të procesit të ri-vlerësimit të gjyqtarëve dhe prokurorëve, Komisioni Evropian ka rekomanduar që Këshilli të vendosë që negociatat e hyrjes me Shqipërinë të kushtëzohen nga progresi i arritur, duke ruajtur dhe thelluar momentin aktual të reformës.¹⁵

PËRSHTATSHMËRIA ME DOKUMENTIN STRATEGJIK TË IPA II DHE REFERENCAT E TJERA KRYESORE

Sipas pikëpamjes së politikave të përkufizuara në Strategjinë e fundit për Zgjerimin të vitit 2016, Raportet Vjetore të Progresit dhe prioritetet qeveritare, IPA II duhet të përqendrohet në forcimin e sundimit të ligjit dhe sektorin e drejtësisë si prioritet strategjik. Progresi në këtë sektor do të sigurojë një të ardhme të qëndrueshme dhe demokratike për vendin, duke përfutur në mënyrë të drejtpërdrejtë nga zhvillimi i saj socio-ekonomik, duke përfshirë edhe rritjen e investimeve të huaja. Në të njëjtën linjë me objektivat e Dokumentit Strategjik të Treguesve 2014-2020, programi për mbështetjen e sektorit të drejtësisë do të asistojë, ndër të tjera, mbështetjen e reformave në fushën e sundimit të ligjit dhe të drejtave themelore. Lufta kundër korrupsionit, veçanërisht me sistemin gjyqësor, është një prioritet në këtë drejtim. Në të njëjtën kohë, mbështetje thelbësore do të sigurohet për të forcuar zbatueshmërinë e legjislacionit, veçanërisht për sa i përket luftës kundër korrupsionit, krimit të organizuar, pastrimit të parave dhe trafikimit të qenieve njerëzore dhe lëndëve narkotike.

Strategjia e Zgjerimit të BE-së 2016 nënvizon marrjen e masave procedurale të nevojshme institucionale dhe legjislative, si hapa të rëndësishëm për miratimin e strategjisë të reformës në drejtësi.

Në veçanti, Marrëveshja e Stabilizim – Asocimit përfshin parashikime mbi bashkëpunimin për të forcuar pavarësinë e gjyqësorit dhe përmirësuar efikasitetin e tij, bashkëpunimin ndërkombëtar dhe luftën kundër krimit të organizuar dhe korrupsionit. Në mënyrë të ngjashme, Përfundimet e Përbashkëta të Dialogut të 6-të të Nivelit të Lartë dhe Prioritetet Kyçe të vitit 2017, nënvizojnë rëndësinë e plotësimit të procesit të reformës në drejtësi, i cili duhet të jetë i përgjithshëm, gjithëpërfshirës dhe i qëndrueshëm, të cilat janë thelbësore për të rritur besimin e publikut tek sistemi i drejtësisë dhe luftën kundër krimit të organizuar dhe korrupsionit. Sfidat më të mëdha me qëllimet e reformës, të përkufizuara në pesë fusha të periudhës në vazhdim, kanë përfshirë sundimin e ligjit, reformën në administratën publike, reformën elektorale, forcimin e ekonomisë së tregut dhe lirinë e shprehjes.

Politikat kombëtare për reformën në sistemin e drejtësisë të propozuara për tu mbështetur në funksion të kësaj reforme duhet të kenë ndikim në të gjitha fushat e lartpërmendura. Me qëllim që të bëjnë më efektive mbështetjen me fonde IPA dhe të qëndrueshme, është nevojshme që përfshihen në një kuadër me kushte më të gjera strategjike, afatgjatë. Pra, me prezantimin e IPA II, kujdes i veçantë

¹⁵ [http://europa.eu/rapid/press-release MEMO-18-3403_en.htm](http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-18-3403_en.htm)

do i jepet mbështetjes buxhetore sektoriale në krahasim me programimin e projekteve individuale. Mbështetja kontribuon dhe lehtëson ecjen përpara në procesin e anëtarësimit.

GATISHMËRIA E SEKTORIT PËR MBËSHTETJE BUXHETORE STABILITETI MAKROEKONOMIK

Siç theksohet në raportin vjetor 2018 të Komisionit Evropian, Shqipëria e ka përmirësuar stabilitetin e saj makroekonomik gjatë vitit 2017 dhe është përgatitur në mënyrë të moderuar për të zhvilluar një ekonomi tregu funksionale. Zhvillimi ekonomik është rritur me 3.9%, duke bërë që të jetë një nga rritjet ekonomike më të shpejta në rajon, duke reduktuar deficitin publik me 2% gjatë vitit 2017 dhe inflacioni të mbahet në 2%. Papunësia është ulur por gjithsesi është ende e lartë, veçanërisht për të rinjtë. Progres është bërë për të përmirësuar stabilitetin makroekonomik, perspektivat e rritjes dhe reformën në menaxhimin e financave publike që të ecin përpara. Ky evolucion është konfirmuar dhe në raportin e vitit 2017 të PEFA, duke treguar që më shumë se gjysma e treguesve PEFA janë përmirësuar. Megjithatë, sfida të mëdha mbeten dhe Shqipëria duhet të vazhdojë konsolidimin fiskal për të arritur objektivat e saj afatmesme për reduktimin e borxhit publik dhe për të krijuar më shumë hapësira për manovra në politikën fiskale, si dhe për të fuqizuar kuadrin ligjor të menaxhimit të buxhetit. Reformat e rëndësishme për të përmirësuar mjedisin e biznesit vazhdojnë por kërkojnë përpjekje të mëtejshme për progres. Reforma e përgjithshme në drejtësi ka avancuar por ka nevoja që duhet të zbatohen në mënyrë të plotë.

Ligji i ri për falimentin hyri në fuqi dhe do të forcojë ende më shumë regjimin e pagesave të pashlyera. Niveli i papunësisë dhe punësimit në mënyrë informale mbetet në nivele të larta. Në linjë të njëjtë me rekomandimet e Programit të Reformës Ekonomike (PRE) dhe në mënyrë që të mbështesin rritjen ekonomike afatgjatë gjatë vitit të ardhshëm, Shqipëria duhet ti kushtojë vëmendje të veçantë: i) mbështetjes së konsolidimit financiar dhe forcimin e kuadrit ligjor të menaxhimit të buxhetit; ii) duke trajtuar nivelin e lartë të kredive me probleme; iii) përmirësimin e klimës së biznesit dhe zbatimin e ligjit të ri për falimentin; dhe (iv) reduktimin e ekonomisë informale, duke përfshirë punën e padëkluar.

Zbatimi i mekanizmave financiarë tre vjeçarë me Fondin Monetar Ndërkombëtar (FMN) ka forcuar stabilitetin makroekonomik dhe reformat për nxitjen e rritjes ekonomike janë përfunduar në mënyrë të suksesshme në mars të vitit 2017. Në mars të vitit 2018 FMN-ja përfundoi misionin e parë të monitorimit pas programit, i cili ishte përqendruar tek dobësitë dhe risqet. FMN-ja rekomandon që Shqipëria të vazhdojë përpjekjet e saj për të forcuar dhe rritur elasticitetin e ekonomisë së saj për të ulur borxhin publik dhe nevojat e huamarrjes, reforma në taksën e pronës dhe të zvogëlojë përjashtimet nga taksat, duke e bërë menaxhimin e financave publike më efikas dhe të modernizojë administratën tatimore, të zgjidhë mbifaturimin e borxhit të vonuar të bankës që pengon huadhënien dhe të shtyjë përpara me nisjen e kohëve të fundit, nismën e reformës së drejtësisë të mbështetur nga BE-ja dhe me reformat e tjera strukturore për të trajtuar shqetësimet qeverisëse dhe sistemin e drejtësisë jo efikas.

Në vlerësimin e tij për Programin e Reformës Ekonomike të Shqipërisë (PRE) 2018 – 2020 Komisioni Evropian konfirmon që kuadri makroekonomik i prezantuar në PRE gjatë janarit të vitit 2018 është koherent, i qëndrueshëm dhe i kuptueshëm në mënyrë të mjaftueshme dhe siguron bazat e përshtatshme për vlerësimin e politikave dhe diskutimeve. Pas performancës së ulët me të ardhurat gjatë vitit 2015, përmirësimet në të ardhurat duke u mbështetur tek parashikimi i dy viteve të fundit sugjerojnë që qeveria ka procedura më të mira në përdorim për çështjet makroekonomike dhe për vlerësimin e politikave të reja. Të ardhurat nga taksat janë rritur në mënyrë të konsiderueshme nga 22% e PPB-së në vitin 2013 në 26% në vitin 2017 ku të ardhurat e përgjithshme kanë arritur 28% të PPB-së. Tashmë është e dukshme që progresi në fushat e PFM-së është i kënaqshëm dhe reforma të ndryshme po ecin në mënyrë progresive dhe po vazhdojnë të zbatohen. Nëpërmjet Programit të Reformës Ekonomike është vendosur që në Shqipëri të konsolidohet sa më shumë rruga fiskale dhe të trajtohen dobësitë që rrjedhin nga borxhi i lartë publik që zë 71.2% të PPB-të në fund të vitit 2017 dhe krizave të mundshme të jashtme. Në përgjithësi, kërkesa e përshtatshmërisë dhe fakti që kemi një politikë makroekonomike të orientuar drejt stabilitetit, është përmbushur.

MENAXHIMI I FINANCAVE PUBLIKE

Qeveria ka zbatuar për të tretin vit radhazi Strategjinë për Menaxhimin e Financave Publike për vitin 2014-2020 dhe Planin e saj të Veprimit, qëllimi i të cilës është që të përmirësojë kornizën financiare, procesin e buxhetit, zbatimin e rregullave dhe të procedurave dhe menaxhimin e kujdesshëm të fondeve publike, si dhe të forcojë transparencën dhe mekanizmat e llogaridhënies. Raporti i fundit vjetor i monitorimit për vitin 2017 i botuar në mars 2018 thekson se që nga 14 treguesit e përgjithshëm të PFM-së 8 prej tyre ishin plotësuar (57%), 5 nuk ishin plotësuar dhe një nuk kishte të dhëna të mjaftueshme. Në lidhje me treguesit e përgjithshëm specifikë që mbulojnë dhe 6 shtyllat e programit reformues të PFM-së, 19 nga 36 treguesit janë plotësuar (53%), shtatë nuk janë plotësuar dhe shtatë janë plotësuar në mënyrë të pjesshme ndërsa për tre tregues nuk kishte të dhëna të disponueshme. Nga 73 aktivitetet e mbetura për vitin 2015-2020, 18 u plotësuan gjatë vitit 2017, 54 ishin në progres dhe njëri do të fillojë këtë vit dhe një tjetër u braktis. Ka progres duke filluar me vitin 2016 dhe tregon një shkallë nxitimi. Nevoja për përmirësime në transparencë dhe gjithëpërfshirja e raportimit buxhetor dhe shqyrtimi është përmendur në mënyrë të veçantë nga SIGMA (Mbështetja për Përmirësim në Qeverisje dhe Menaxhim). Megjithatë, një krahasim midis vendeve në rajon tregon që Shqipëria ka arritur pikë më të larta sesa vendet e tjera për planifikimin e buxhetit afatmesëm dhe treguesit në procesin e buxhetimit. Fondi Monetar Ndërkombëtar rekomandon që Shqipëria të ndjekë një konsolidim financiar më të shpejtë për të krijuar politika parandaluese për shkak dhe të nivelit të lartë të borxhit publik (70 përqind e PPB-së në fund të vitit 2017, duke përfshirë dhe borxhet e qeverisë qendrore dhe lokale që arrijnë 2.2% të PPB-së). Reformat në periudhën në vazhdim do të përqendrohen në planifikimin dhe menaxhimin e buxhetit; forcimin e standardeve të kontrollit të brendshëm; parandalimin e borxheve në nivel qendror dhe lokal të qeverisjes; ndjekjen e rekomandimeve të auditimit të brendshëm dhe të jashtëm; përmirësimin e planit dhe menaxhimit të investimeve; përmirësimin e rishikimit të prokurimeve publike dhe përputhjes me rregullat e prokurimit; dhënien e aksesit elektronik të thesarit për sa më shumë institucione; analizimin e risqeve fiskale të ndërmarrjeve në pronësi shtetërore. Në përgjithësi, kërkesa për përshtatshmërinë, e cila ka një program të besueshëm dhe të përshtatshëm për përmirësimin e financave publike, është vlerësuar si i plotësuar gjatë vitit 2017.

TRANSPARENCA DHE MBIKËQYRJA E BUXHETIT

Informacioni në lidhje me transparencën e buxhetit të Shqipërisë, si dhe me mekanizmat e mbikëqyrjes së tij është në përgjithësi i aksesueshëm. Kërkesat minimale për publikimin e buxhetit të vitit 2017 janë plotësuar duke e publikuar buxhetin në faqen zyrtare të Ministrisë së Financave¹⁶. Qeveria publikoi një buxhet për Qytetarin në buxhetin e vitit 2017.¹⁷ Për herë të parë kërkesat për publikim dhe informacione shtesë janë përfshirë në ligjin organik të buxhetit. Qeveria botoi në vitin 2016 dhe 2017 dokumentet e Rishikimit të Buxhetit për Parlamentin në shqip dhe në anglisht. Qeveria për herë të parë botoi një listë të investimeve publike gjithëpërfshirëse të atashuara në buxhetin afatmesëm 2016 -2018.¹⁸ Rezultati i Indeksit të Buxhetit të Hapur të Shqipërisë është 50 në Sondazhin e Buxhetit të Hapur (OBS) 2017. Ky shënon një përmirësim thelbësor nga viti 2015 kur rezultati ishte 38. Shqipëria publikon 7 nga 8 dokumente për buxhetin në një kohë të përshtatshme dhe zakonisht mungon raportimi për buxhetin e Vjetor të Mesëm. Pjesëmarrja e publikut në procesin e buxhetit mori vetëm 2 pikë nga 100 pikë në sondazhin e OBS për vitin 2017. Vlerësimi i Kodit të Transparencës Fiskale të FMN-së i botuar gjatë janarit të vitit 2016 vërente se 10 nga 36 parimet e këtij kodi renditeshin si 'të mira' ose të 'avancuara' dhe 14 parime renditeshin si 'bazë'. Megjithatë, në tetë fusha kërkesat themelore të Kodit nuk janë plotësuar.

Qeveria publikon informacion mbi nxjerrjen e naftës, gazit dhe mineraleve të tjera, kontributin e kësaj industrie për buxhetin e Shtetit dhe shpërndarjen e shpenzimeve për këto të ardhura. Në dhjetor të vitit 2016, Iniciativa e Transparencës për Industrinë Nxjerrëse publikoi një udhërrëfyes të përfituesve

¹⁶ <http://www.financa.gov.al/al/legjislacioni/buxheti-thesari-borxhi/buxheti/buxheti-ne-vite/buxheti-2016>

¹⁷ <http://www.financa.gov.al/al/legjislacioni/buxheti-thesari-borxhi/buxheti/buxheti-i-qytetarit-2016>

¹⁸ http://ee.ekonomia.gov.al/files/userfiles/Investimet_PBA_2016-2018.pdf

të Shqipërisë, i cili vërente se si Shqipëria synon të zbulojë pronarët përfitues të kompanive aktive në sektorin e nxjerrjes. Qëllimi kryesor ishte që të promovonte transparencën, në mënyrë që të parandalohet korrupsioni, rritjen e ndërgjegjësimit midis qytetarëve për të kërkuar nga qeveria e tyre përdorimin me kujdes të të ardhurave fiskale dhe jo fiskale të gjeneruara nga zbulimi dhe shfrytëzimi i burimeve natyrore në Shqipëri. Në qershor të vitit 2017 EITI vlerësoi Shqipërinë dhe konstatoi që kishte bërë progres të kënaqshëm. Të gjitha aspektet e kërkesave ishin zbatuar dhe qëllimi i përgjithshëm ishte arritur. Në përgjithësi, kërkesa për një buxhet transparent është plotësuar.

POLITIKA PUBLIKE

Në vijim të punës analizuese të Komisionit Parlamentar Ad-Hoc të Reformës në Drejtësi, një grup pune ndërsektorial u krijua me një Urdhër të Ministrit të Drejtësisë për të përgatitur Strategjinë e Drejtësisë Ndërsektoriale për periudhën 2017-2021. Strategjia Ndërsektoriale e Drejtësisë dhe Plan i Veprimit u miratuan me vendim të Këshillit të Ministrave nr.773 datë 02 nëntor 2016. Kjo strategji përfshin qëllime dhe masa të qarta, të cilat do të ndërmerren në mënyrë që të përmirësojnë funksionimin e sistemit të drejtësisë deri në vitin 2021. Strategjia Ndërsektoriale e Drejtësisë është e bazuar në vlerësimin e arritjeve të strategjisë pararendëse dhe te konkluzionet e punës analitike të zhvilluar nga Komisioni Parlamentar ad hoc për Reformën në Drejtësi, si dhe te konkluzionet e dokumenteve të tjera strategjike e tek nevojat e identifikuar nga të gjitha grupet e interesit dhe dobësitë e identifikuar në sektorin e drejtësisë.

Objektivat dhe aktivitetet e strategjisë në sektorin e drejtësisë janë të mirë-projektuar për të trajtuar të gjitha nevojat e sektorit të drejtësisë, duke përfshirë dhe sfidat e këtij sektori gjatë zbatimit të reformës në drejtësi. Strategjia ndërsektoriale e drejtësisë do të rishikohet në mënyrë të rregullt dhe plani i saj i veprimit do të rregullohet së bashku me progresin e zbatimit dhe ndryshimin e rrethanave. Një përditësim i Planit të Veprimit, i udhëhequr nga Ministria e Drejtësisë u krye gjatë vitit 2017 dhe një përditësim i dytë u parashikua që do të ndodhte pas raportit të parë të zbatimit të fazës së parë, duke angazhuar palët e interesuara.

Kjo strategji është e rëndësishme sepse synon mungesat kryesore dhe sfidat, siç janë përkufizuar në Dokumentin Analitik të përgatitur nga Komisioni Parlament Ad Hoc i Reformës në Drejtësi. Mungesat janë të lidhura me ndarjen e pamjaftueshme të pushteteve midis ekzekutivit dhe gjyqësorit; kriteret dhe procedurat e emërimit për anëtarët e Gjykatës Kushtetuese, të Gjykatës së Lartë dhe Prokurorit të Përgjithshëm; statusin e gjyqtarëve dhe prokurorëve; procesin e procedimeve disiplinore për gjyqtarët dhe prokurorët; kapacitetet e kufizuara administrative; shpërndarjen e pamjaftueshme të buxhetit për infrastrukturën e gjykatave dhe pagat e tyre; edukimin fillestar dhe të vazhdueshëm për gjyqtarët dhe prokurorët; korrupsionin e nivelit të lartë në gjyqësor dhe në degët e tjera të drejtave të njeriut në sistemin e burgjeve si rezultat i mbipopullimit të tyre dhe mungesës së qendrave të dënimit për të rinjtë dhe të sëmuretë mendojë.

Strategjia në Sektorin e Drejtësisë është e lidhur me prioritetet e politikave kombëtare, siç është shkruar në shumë dokumente politikash dhe strategjish. Ajo trajton objektivat e SKZHI-së për sa i përket drejtësisë, e cila synon ‘të ndërtojë një vend të bazuar te sundimi i ligjit, të garantojë të drejtat e njeriut, me një sistem me drejtësi të hapur dhe të barabartë dhe që siguron që të ketë drejtësi për të gjithë’, si dhe objektivat për Planin Kombëtar për Integrimin Evropian 2017-2020 ‘për të vendosur një sistem drejtësie të pavarur, të përgjegjshëm dhe eficient në Shqipëri dhe i cili të jetë në gjendje që të japë një drejtësi të ndershme dhe transparente, si dhe të zbatojë legjislacionin e përafuar në përputhje me EU acquis’. Ajo trajton gjithashtu dhe mungesat e nënvizuara të Progres Raporti i Komisionit Evropian për Shqipërinë në vitin 2017 në lidhje me krijimin e institucioneve të pavarura gjyqësore, duke ndjekur qasjen sektoriale të reformës në drejtësi nën strategjinë ndërsektoriale 2017-2020 dhe të sigurojë një qeverisje të përshtatshme si dhe mekanizmat monitorues dhe raportues me anë të treguesve të mirë-zhvilluar të përkrahur nga një mbështetje e përshtatshme financiare për zbatimin e saj. Ajo është e lidhur me Strategjinë Anti-Korrupsion 2015 -2020 në kuadrin ‘qasje represive’ e cila përfshin: përmirësimin e efikasitetit dhe efektivitetit të hetimeve penale kundër korrupsionit; përmirësimin e bashkëpunimit midis agjencive ligjzbatuese në ndjekjen penale dhe në dënimin e korrupsionit;

përmirësimin e kuadrit ligjor për ndjekjen e krimeve ekonomike dhe financiare; përmirësimin e bashkëpunimit ndërkombëtar ligjor dhe policor në luftën kundër krimit ekonomik dhe financiar. Strategjia merr parasysh Strategjinë Afatmesme të Prokurorisë shqiptare 2015-2017, e cila është e përqendruar në rritjen e efektivitetit të hetimeve, forcimin e kapaciteteve hetimore profesionale dhe teknike, dhe forcimin e bashkëpunimit ndër-institucional, etj.

Ajo është gjithashtu e lidhur me Strategjinë e Reformën në Administratën Publike, e cila synon forcimin e kapaciteteve të hartimit ligjor në lidhje me Drejtorinë e Kodifikimit dhe drejtoritë e tjera në Ministrinë e Drejtësisë. Ka gjithashtu një numër lidhjesh të tjera midis strategjisë RAP dhe reformës në shërbimin civil. Punonjësit e Ministrisë së Drejtësisë dhe institucioneve të tjera të saj të varësisë, duke përfshirë dhe sistemin e burgjeve, janë kryesisht punonjës të shërbimit civil. Objektivat e mëposhtme të Strategjisë RAP kontribuojnë në mënyrë të drejtpërdrejtë për përmirësimin e performancës së shërbimit civil në këto institucione. Përmirësimi i kapacitetit të Ministrisë së Drejtësisë dhe të Drejtorisë së Kodifikimit do të mbështesë përafrimin e legjislacionit sektorial me Kodin e Procedurave Administrative (KPA) dhe do të sigurojë një zbatim të saktë të tij në administratën publike. Strategjia është gjithashtu e lidhur me Strategjinë Ndër-Sektoriale për Decentralizmin e Qeverisjes Vendore 2014-2020, e cila ndër të tjera, do të ketë ndikim të drejtpërdrejtë në ri-organizimin e hartës juridike dhe si pasojë edhe të aksesit i drejtësisë për qytetarët.

Gjithashtu, Strategjia do të përfshijë nevojat e identifikuar nga të gjitha institucionet e interesuara. Çështjet gjinore dhe të pakicave, si dhe aksesit ndaj drejtësisë për grupet vulnerabil janë të përfshira qartë në disa veprime, por kanë nevojë për prioritizim të mëtejshëm. Strategjia Kombëtare për Barazinë Gjinore (2016 -2020) e miratuar së fundi nga Qeveria shqiptare, ka një qëllim strategjik në reduktimin e dhunës me bazë gjinore dhe dhunës në familje dhe një mekanizmi kombëtar funksional mbi barazinë gjinore.

Duke iu referuar rëndësisë, reforma në drejtësi synon tetë objektiva kryesore, të cilat përmbajnë një numër veprimesh, secili prej të cilave kërkon monitorim.

Objektivi 1: Forcimi i pavarësisë, efijencës dhe përgjegjshmërisë së institucioneve të sistemit të drejtësisë është qëllimi kryesor i strategjisë së drejtësisë dhe i reformës në drejtësi. Ajo përqendrohet te rritja e statusit për të gjithë gjyqtarët dhe prokurorët në të gjitha nivelet dhe te rritja, forcimi dhe përmirësimi i organizimit të gjykatave dhe të administratës gjyqësore. Sipas këtij objektivi, sistemi i drejtësisë do të qeveriset nga një sërë institucioneve të reja të drejtësisë, duke përfshirë JAC, HJC, HPC dhe HJI.

Objektivi 2: Konsolidimi i arsimimit ligjor dhe trajnimit, si dhe specializimi i magjistratëve dhe personelit të gjykatave. Amendamentet kushtetuese njohin Shkollën e Magjistraturës si organ kushtetues. Me rritjen e fushës së saj të trajnimeve, Shkolla e Magjistraturës është institucioni përgjegjës në nivel kombëtar për trajnimin fillestar dhe të vazhdueshëm për gjyqtarët dhe prokurorët, si dhe programet e trajnimit të vazhdueshëm për stafin e gjykatave të tjera, të tilla si kancelarët e gjykatave apo personelin juridik-administrativ.

Objektivi 3: Përmirësimi i veprimit të sistemit gjyqësor, duke forcuar efijencën, transparencën dhe aksesin sipas standardeve evropiane. Nën këtë qëllim, legjislacioni mbi sistemin e njoftimeve, parandalimin e shtyrjes së gjyqeve, prezantimin e masave përshpejtuese, kriteret e filtrimit, publikimi elektronik i vendimeve të gjykatave etj do të përmirësohet. Aksesit ndaj drejtësisë do të përmirësohet me anë të një sistemi pagesash të arsyeshme dhe proporcionale, të kombinuara me një sistem ndihme ligjore të ndershmë dhe falas për individët dhe grupet në nevojë.

Objektivi 4: Rritja e efijencës së sistemit të drejtësisë penale dhe masave anti-korrupsion me anë të konsolidimit të misionit, statusit dhe funksionimit të institucioneve të drejtësisë penale. Reforma në drejtësi synon të rrisë pavarësinë e brendshme dhe të jashtme për prokurorët dhe zyrën e tyre, të një strukture të specializuar anti-korrupsion në nivel kombëtar, të përbërë nga policë, prokurorë dhe gjykata, e cila do të vendosë që të luftojë krimin dhe korrupsionin, së bashku me përmirësimin e legjislacionit penal.

Objektivi 5: Përmirësimi i funksionimit të sistemit të drejtësisë, duke siguruar procedura të një sistemi elektronik modern dhe lehtësira për zhvillimin e një bashkëpunimi ndërkombëtar të fuqishëm. Sistemet e TI-së për gjykatat, Këshillin e Lartë të Drejtësisë, HPC, dhe HJI do të krijohen, duke përfshirë dhe një Qendër të Teknologjisë së Informacionit. Një sistem i ri i menaxhimit të çështjeve do të zbatohet për gjykatat dhe për sistemin e menaxhimit të çështjeve nga shërbimet e prokurorëve, do të nxitet që të rrisë efikasitetin në përpunimin e çështjeve me anë të Ndhmës Ligjore të Dyfishtë.

Objektivi 6: Nxitja e mbrojtjes së të drejtave të njeriut në sistemin penal. Qëllimi kryesor i këtij objekti është mbrojtja e të drejtave të të burgosurve sipas standardeve evropiane dhe ndërkombëtare. Mundësi punësimi për të burgosurit, programet e rehabilitimit dhe ri-integritit sipas praktikave më të mira, duke përfshirë dhe shpërndarjen e burimeve njerëzore të nevojshme. Burimet do të shpërndahen për të reduktuar mbipopullimin e burgjeve dhe qendrave të paraburgimit, për të plotësuar standardet evropiane dhe për të garantuar mbrojtjen e të drejtave themelore për të burgosurit me probleme të shëndetit mendor. Kjo strategji do të përqendrohet në forcimin dhe përmirësimin e shërbimit të provës.

Objektivi 7: Përmirësimi dhe funksionimi i Ministrisë së Drejtësisë dhe institucioneve të saj të varësisë. Strategjia ka identifikuar që kapacitetet e departamenteve të ndryshme të Ministrisë duhet të forcohen, të tilla si kapacitetet kodifikuese të departamenteve, bashkëpunimi ndërkombëtar i tyre, departamenti i integritit të BE-së dhe departamenti i inspektimit i profesioneve të reja ligjore. Brenda departamentit të kodifikimit, duhet të ngrihet një sistem për të kryer vlerësime të ndikimit të legjislacionit dhe të sistemit për shqyrtimin e korrupsionit të legjislacioneve të hartuara. Ashtu si institucionet e varësisë, ekspertiza e specializuar për Institutin e Mjekësisë Ligjore do të zhvillohet dhe duhet të rriten kapacitetet profesionale dhe institucionale të Komisionit shqiptar për Birësimin.

Objektivi 8: Përmirësimi i cilësisë së shërbimit për profesionistët ligjorë dhe krijimi i një kuadri ligjor për arbitrazhin. Ndryshimet në legjislacionin për iniciimin e profesionit të avokatit dhe të noterit janë të nevojshme dhe do të përgatiten. Mekanizmat disiplinorë si për avokatët ashtu dhe për noterët, do të forcohen. Arsimimi fillestar dhe i vazhdueshëm për avokatët, noterët, përmbartuesit dhe ndërmjetësuesit do të zërrë një vend të veçantë, me qëllim që të rrisë aftësitë e tyre profesionale. Ndryshimet në legjislacion do të kenë gjithashtu si qëllim që të rrisin autonominë e dhomave përkatëse.

Reforma në Sektorin e Drejtësisë përfshin një Plan Veprimi 2017-2021, i cili i mbulon të gjitha shtyllat kryesore. Treguesit, bazat dhe objektivat e treguesve do të përcaktohen gjatë vitit 2018.

Plani i Veprimit do të përshtatet mbi baza vjetore në mënyrë që të adaptohet në bazë të progresit të zbatimit të masave dhe të përditësohet sipas planifikimit të buxhetit afatmesëm. Në raportin e parë të monitorimit, institucionet kanë raportuar nevojën për të rishikuar Strategjinë dhe Planin e saj të Veprimit për vitin 2017-2021, në mënyrë që të përshtatet me nevojat reale dhe prioritetet e sistemit dhe institucioneve të drejtësisë.

Sipas raportit të monitorimit, nevoja për të rishikuar është e lidhur më shumë me faktorë të tillë si:

- Vonesat në krijimin e institucioneve të reja të drejtësisë duke përfshirë (HJC, HPC, HJI, SPAK dhe NBI);

- Ndryshimin e rrethanave dhe përgjegjësiwe institucionale që do të kenë një ndikim në zbatimin e aktiviteteve;

- Rishikimin e vlerave të kostove dhe shpërndarjen e përshtatshme të buxhetit;

- Ndryshimin e menaxhimit dhe angazhimit ndër grupet e interesit të përfshira në programin e reformës për të ndërmarrë detyrat e përcaktuara.

Për masat në Planin e Veprimit të cilat nuk janë të mbuluara financiarisht, institucioni përgjegjës do të planifikojë nevojat buxhetore përmes programeve përkatëse buxhetore, si pjesë e PBA-së dhe si pjesë e procesit vjetor të buxhetimit. Për më tepër, Këshilli i Ministrave në bashkëpunim me komunitetin e donatorëve do të identifikojë mundësitë për mbështetje financiare, për masat të cilat ende nuk janë financuar.

Strategjia për Sektorin e Drejtësisë është vlerësuar si e besueshme, sikurse detajohet më poshtë:

Që nga nëntori 2014, një marrëveshje politike në nivele të larta u arrit për të kaluar përgjegjësitë e hartimit dhe miratimit të reformës së drejtësisë nga Ministria e Drejtësisë tek Parlamenti.

Ky i fundit ka siguruar pjesëmarrje më të madhe nga të gjitha partitë politike, duke garantuar politikisht marrjen përsipër të reformës në drejtësi dhe duke shmangur etiketimin për reformën në drejtësi si të jetë kryer ekskluzivisht nga qeveria, për shembull krahu i pushtetit ekzekutiv.

Strategjia për Sektorin e Drejtësisë përmbledh në vetvete një strategji nga Komiteti ad-hoc Parlamentar për Reformën në Drejtësi, e cila është konsultuar me shoqërinë civile dhe publikun e gjerë. Gjithashtu, Strategjia e Sektorit të Drejtësisë është hartuar dhe miratuar nga një grup pune, i cili përfshinte të gjithë grupet e interesit në sektorin e drejtësisë, si dhe është mbështetur nga disa projekte Asistencë Teknike të financuara nga BE-ja, të cilat kanë kryer vlerësime dhe konsultime të mëtejshme me grupet e interesit në nivel operacional, duke përfshirë shoqërinë civile, në tetor 2015 dhe shtator 2016, duke lejuar kështu të ketë kohë të mjaftueshme për të marrë përgjigje. Komiteti ad-hoc Parlamentar për Reformën në Drejtësi ka bashkëpunuar ngushtë me 10 organizata të shoqërisë civile, të cilat janë aktive në sektorin e drejtësisë, duke i ftuar ato rregullisht në tryezën e konsultimeve.¹⁹

Organizata të tjera të shoqërisë civile gjithashtu kanë luajtur rol aktiv, duke dërguar komente me shkrim për Komitetin ad-hoc. Reagimet e tyre janë reflektuar në strategjinë finale. Në maj 2018, Kuvendi i Shqipërisë, në bazë të nenit 288 të Ligjit 115/2016, ka ngritur me Vendimin nr 74/208, Komisionerin e Pavarur për Koordinimin, Monitorimin. Ky Komision do të monitorojë zgjidhjen dhe emërimin e anëtarëve të institucioneve të sistemit të drejtësisë; do të koordinojë dhe kryejë zbatimin e Ligjit 115/2016 “Mbi institucionet shqiptare për fushën e drejtësisë” nga institucionet përkatëse; do të raportojë pranë Kuvendit në programin e zbatimit dhe do të regjistrojë raste të dështimeve të institucioneve përkatëse për të zbatuar ligjin.

Pra në përfundim mund të themi se hartimi i Strategjisë ishte një proces gjithëpërfshirës, i cili bëri pjesë të tij të gjitha institucionet përkatëse shtetërore apo jo shtetërore.

Nivel i njëjtë pjesëmarrjeje dhe përfshirjeje është garantuar për zbatimin dhe monitorimin e Strategjisë dhe Planit të saj të Veprimit. Është ngritur një Mekanizëm Institucional i asistuar nga Sekretariati Teknik, nën lidhshmëri të Ministrisë së Drejtësisë.

Do të prodhohet dhe publikohet Raporti i progresit vjetor për monitorimin e Planit të Veprimit. Këto raporte do të përfshijnë një analizë të arritjeve kundrejt synimeve. Raporti i parë monitorues, i cili do të monitorojë progresin e zbatimit të Planit të Veprimit për vitin 2017, u përgatit nga sekretariati Teknik gjatë tre muorit të parë të vitit 2018. Raporti u miratua nga Mekanizmi Institucional në 18 prill 2018 dhe u publikua online në faqen e internetit të Ministrisë së Drejtësisë.²⁰

Sipas raportit të parë, nga 201 aktivitete të parashikuara në Planin e Veprimit të Strategjisë, 59 ose 29% e totalit të aktiviteteve janë realizuar, 35 ose 18% janë në zbatim dhe për 107 të tjerat ose 53%, zbatimi nuk ka filluar ende. Shumica e aktiviteteve të cilat nuk kanë filluar zbatimin (65 nën aktivitete) bien nën përgjegjësinë e institucioneve të reja të sistemit të drejtësisë, të cilat nuk janë ngritur ende. Raporti monitorues për vitin 2017 vlerëson se kostoja e 59 aktiviteteve të zbatuara në vitin 2017 është 2.7 milionë, nga 5 milionë euro të shpenzuara nga sektori i drejtësisë në vitin 2017.

Qëndrueshmëria e ndërhyrjes varet nga faktorët politikë, financiarë dhe strukturorë. Reforma e plotë dhe gjithëpërfshirëse e miratuar me amendim të Kushtetutës është rezultat i negociatave politike dhe marrëveshjeve midis partive politike, me mbështetjen domethënëse të komunitetit ndërkombëtar. Zbatimi i reformës për drejtësi, i cili po vijon, ka arritur tashmë progres pozitiv, sikurse përmendur më lart. Rivlerësimi i të gjithë gjyqtarëve dhe prokurorëve (procesi i vetëingut) ka filluar dhe ka filluar të japi rezultatet e para të prekshme. Ky proces, i cili ka mbështetjen nga të gjitha palët, kryhet nga një autoritet i pavarur është objekt i monitorimit ndërkombëtar dhe përputhshmëria e tij me Konventën Europiane të të Drejtave të Njeriut është konfirmuar nga Komisioni i Venecias. Nën drejtimin e Komisionit Evropian, një Operacion Ndërkombëtar Monitorues është ngritur për të mbikëqyrur procesin gjatë gjithë periudhës së zbatimit.²¹ Këshilli për legjislacionin, i përbërë nga struktura dy

¹⁹ <http://www.reformanedrejttesi.al/rrieti-i-organizatave-jofitimprur%C3%ABse>

²⁰ <http://www.drejtesia.gov.al/al/prioritete/strategjia-ndersektoriale/plani-i-veprimit-te-strategjise-ndersektoriale-te-drejtetise>

²¹ [http://europa.eu/rapid/press-release MEMO-18-3403_en.htm](http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-18-3403_en.htm)

partiake me prezantim të barabartë nga pala e maxhorancës dhe opozitës, është ngritur në Parlament, me qëllim që të japë opinionin e tij për projektligjet, siç kërkohen nga Komitetet e tjera Parlamentare. Këshilli për Legjislacionin po punon për të trajtuar ndërhyrjet e nevojshme në disa ligje kyçe të reformës së drejtësisë pas rishikimit nga Gjykata Kushtetuese. Qëndrueshmëria politike e reformës është përgjithësisht e siguar, por mbështetja e plotë politike dhe pronësia mbi zbatimin e reformës ende duhet të sigurohet nga të gjitha partitë politike.

Qëndrueshmëria e reformës gjithashtu varet nga ekzistenca e burimeve njerëzore të kualifikuara. Procesi i vettingut po kontribuon për të pastruar sistemin gjyqësor nga elementët e korruptuar. Legjislacioni i ri saktëson procedurat e reja për rekrutimin e bazuar në meritë për stafin e institucioneve të reja që do të ngrihen. Reforma gjithashtu përfshin një rritje domethënëse të nismave trajnuese për stafin e ri ose atë ekzistues, duke u shtrirë me trajnime të vazhdueshme, kryesisht nën kujdesin e Shkollës së Magjistraturës, e dyfishuar me asistencë teknike nga ekspertët ndërkombëtarë. Masat që lidhen me forcimin e kapaciteteve që janë pjesë e Strategjisë do t'i mundësojnë – në periudhë afatmesme – institucioneve përgjegjëse kapacitete të mjaftueshme për të zbatuar planet e dakordësuara, me qëllim arritjen e objektivave.

Për sa i përket qëndrueshmërisë financiare, Strategjia e Sektorit të Drejtësisë është e lidhur me një Plan Veprimi të detajuar, i cili është i kostuar dhe pjesërisht i buxhetuar. Ekziston një numër çështjesh që lidhen me qëndrueshmërinë financiare, të cilat vijnë si rezultat i ndryshimeve në legjislacion, si dhe në strukturat institucionale të sistemit të drejtësisë që të çojnë në krijimin e institucioneve të reja; riorganizimin e të tjerave dhe përmirësimin e statusit të aktorëve të sistemit gjyqësor, kryesisht gjykatësve dhe prokurorëve, duke rritur rrogat e tyre dhe përfitime e garanci të tjera. Stafi i ri i punësuar rrit rrogat aktuale dhe kostot e mirëmbajtjes për sistemet e reja TI krijojnë një barrë të vazhdueshme për buxhetin e shtetit. Kostot e përgjithshme për zbatimin e planit të veprimit për periudhën 2017 – 2021 për Reformën në Sektorin e Drejtësisë janë vlerësuar 146 milionë Euro, duke përfshirë 89 milionë Euro kosto kapitali, si në tabelën 1.

Tabela 1 – Vlerësimi fillestar i kostove për reformën në drejtësi sipas llojit të shpenzimeve në Euro ‘000

Viti	2017	2018	2019	2020	2021	TOTALI	%
Kapitali	11 667	21 225	25 470	20 573	9 943	88 878	61%
Rrogat	5 286	5 346	12 066	12 106	12 106	46 911	32%
Trajnimet	450	95	155	77	65	842	0.6%
Shpenzime të tjera rrjedhëse	965	610	2 085	3 570	2 365	9 596	6.4%
Totali	18,368	27,276	39,776	36,326	24,479	146,227	100%

Gjatë muajit maj 2017, plani i veprimit është rishikuar së bashku me kostot e vlerësuara. Shpenzimet kapitale (kostot e godinave të reja) afërsisht 50 milionë Euro janë hequr nga vlerësimi i kostove, duke i ulur ato në 98.4 milion, si në tabelën 2.

Tabela 2: Kostot e rishikuara të reformës të vlerësuara nga lloji i shpenzimit në Euro ‘000

	2017	2018	2019	2020	2021	TOTALI	%
Kapitali	6 667	14 425	9 836	5 240	3 619	39 787	40.4
Rrogat	5 286	5 346	12 066	12 106	12 106	46 911	47.7
Trajnimet	885	260	310	222	195	1 872	1.9
Shpenzime të tjera rrjedhëse	1 920	707	2 172	2 590	2 425	9 815	10
Total	14 758	20 738	24 384	20 158	18 345	98 385	100

Burimi: Plan i Veprimit 2017-2021

Sipas Planit të Veprimit, 59 milionë Euro do të mbulohen nga fondet e buxhetit, duke përfshirë Fondet Rezervë prej rreth 41 milionë. 2 milionë Euro nga donatorët do të financojnë trajnimet, hendeku financiar llogaritet të jetë rreth 35-37 milionë Euro për periudhën 2017-2021, ekuivalent me 38% të 98 milionë Euro të vlerësuar si kosto. Fondet nga donatorët do të kërkohen për të mbyllur hendekun financiar.

Alokimet buxhetore për sektorin e drejtësisë kanë qenë mjaft të ulëta, afërsisht 92 milionë, sipas Buxhetit Final për 2018. PBA 2018 -2020 parashikon 86.6 – 90 milionë për vitin 2019 – 2021. PBA e fundit 2019 – 2021 parashikon se ka një tavan vjetor maksimal indikativ prej 90 milionë Euro²².

PBA 2018 -2020 reflekton disa elementë të reformës në sektorin e drejtësisë. Dispozitat buxhetore për ndikimin buxhetor të legjislacionit më të rëndësishëm të reformës janë hartuar tashmë, por janë bazuar te fondet shtesë të buxhetit rezervë. Efektet afatgjata të reformës në drejtësi në aspekte të tjera si për shembull sistemin e pensioneve, nuk janë marrë parasysh dhe nuk është planifikuar asnjë masë për të ardhurat. Nga ana tjetër, kursime të mundshme të cilat mund të rezultojnë nga masat kundër korrupsionit dhe fitimet që rezultojnë nga automatizimi, duhet të merren parasysh në terma afatmesme.

Koha dhe kostimi i Planit të Veprimit do të rishikohen mbi baza vjetore për ta përshtatur me progresin e zbatimit dhe për ta përditësuar sipas planifikimit të buxhetit afatmesëm dhe anasjelltas.

Për sa i përket historikut, 7 pjesët kryesore të legjislacionit të cilat janë thelbësore për zbatimin e suksesshëm të Strategjisë janë miratuar dhe raporti i parë monitorues tregon se reforma në drejtësi po avancohet. Në bazat e vlerësimit të kryer, Strategjia e Sektorit të Drejtësisë 2017 -2021 është konsideruar e rëndësishme dhe e besueshme, siç theksohet edhe në strategjinë e zhvillimit për Kontratën e Reformës Sektoriale.

MËSIMET E NXJERRA, LIDHJA ME ASISTENCAT FINANCIARE TË MËPARSHME OSE FINANCIME TË TJERA, SI DHE NDËRRHYRJET NGA PARTNERËT E TJERË TË BASHKËPUNIMIT

BE ka provuar se ka kryer mbështetje thelbësore për autoritetet shqiptare në fushat e reformës për drejtësi. Asistenca e mëparshme IPA është fokusuar në reformat institucionale më të rëndësishme dhe në forcimin e kapaciteteve të disa aktorëve të sistemit të drejtësisë, fillimisht përmes asistencës për modernizimin e sistemit të gjyqësorit. Gjithashtu, një numër projektesh në infrastrukturë kanë rritur në mënyrë të konsiderueshme kapacitetin e sistemit të gjyqësorit dhe të prokurorisë, me qëllim për t'u pajtuar me standardet ndërkombëtare.

BE vlerësohet si donatori lider edhe për sa i përket promovimit të të drejtave njerëzore, si rezultat i disa projekteve të financuara nën instrumentin mbështetës për shoqërinë civile dhe në kuadrin e Instrumentit Evropian për Demokracinë dhe të Drejtat e Njeriut. Asistenca e IPA I në sektor rezulton se është më shumë se 86.5 milionë. Shumë donatorë të tjerë të cilët kanë dhënë mbështetje në këtë fushë janë Suedia, Italia, Holanda, si dhe Shtetet e Bashkuara të Amerikës.

Ndarja e drejtimeve të mbështetjeve nga donatorët në Shqipëri është një problem i veçantë²³ dhe nevoja për në sistem të qëndrueshëm për koordinimin e donatorëve është shumë e madhe. Mekanizmi i koordinimit të donatorëve mund të luajë rol qendror në rritjen e pronësisë mbi procesin nga ana e përfituesve për procesin e anëtarësimit, dhe për rrjedhojë edhe në orientimin gradual të ndërrhyrjes së donatorëve. Duke qenë fusha të gjera dhe me shtrirje horizontale, reforma në drejtësi dhe lufta kundër korrupsionit kërkojnë një koordinim të përmirësuar midis donatorëve. Megjithatë, bashkëpunimi midis donatorëve nuk mund të zëvendësojë angazhimin politik, leadershipin, konsensusin midis qeverive, si një grup drejtues parësor në forcimin e pronësisë mbi reformën si e tillë.

Gjithashtu, është vlerësuar se ndërrhyrjet e donatorëve nuk mund të zëvendësojnë për mungesë besueshmërie sistemet e brendshme në vend dhe përdorimin e pamjaftueshëm për dhënien dhe menaxhimin e asistencës²⁴. Forcimi i mekanizmit të koordinimit të donatorëve duhet të jetë në

²² Tavani i shpenzimeve indikative, plani i buxhetit afatmesëm 2019-2021, Ministria e Financave dhe Ekonomisë

²³ Ekonomia politike e donatorëve në Ballkanin Perëndimor dhe Turqi: Harta dhe potenciali për sinergji më të forta, Raporti final, gusht 2014, faqe 91.

²⁴ Ibid (Po aty)

përputhje me angazhimet qeveritare, për të rritur përgjegjësitë dhe marrjen e pronësisë mbi proceset zbatuese të projekteve, si dhe në të njëjtën kohë të garantojë qëndrueshmërinë e tyre.

Një nga çështjet më të rëndësishme të asistencës në këtë fushë lidhet me pronësinë mbi procesin dhe qëndrueshmërinë e ndërhyrjeve. Duke marrë në konsideratë mungesën e herëpashershme të burimeve financiare, qëndrueshmëria vihet në dyshim. Pronësia për disa projekte individuale nga ana e përfituesve finalë është e rëndësishme në rastin e kontratave të punës dhe atyre të furnizimit, të cilat kërkojnë mirëmbajtje. Kjo është problematike më shumë në rastin e reformës në drejtësi, me në numër të madh institucionesh të reja që janë ngritur, të cilat kërkojnë mbështetje shtesë në rekrutimin e stafit dhe kostot e mirëmbajtjes për sistemet e reja TI. Me qëllim që të sigurohet qëndrueshmëria, është e nevojshme që këto kosto të mbulohen që në fillim tërësisht nga buxhetit i shtetit, duke testuar kështu edhe pronësinë e plotë mbi procesin.

Për projektet e asistencës teknike, faktorët kyç të cilët prekin ndikimin dhe qëndrueshmërinë janë mungesa e përfshirjes politike dhe mungesa e burimeve financiare për të vijuar me zbatimin e masave të reformës pasi mbyllet një asistencë teknike. Problemi është se asistencë teknike mund të bëhet si zëvendësuese dhe vepron si mbështetëse për alokimet e burimeve kombëtare.

Raporti final i “Vlerësimit të sektorit të së drejtave të njeriut për programet IPA në Shqipëri” (prill 2016) është përmbyllur me shprehjen se ndikimi i mbështetjes së BE-së për përmirësimin e Shtetit të së Drejtës dhe standardet e Zbatimit të ligjit janë ende të kufizuara nga dobësia e sistemit, por mund të ketë efekt domethënës menjëherë sapo reforma në drejtësi do të eliminojë vështirësitë ekzistuese strukturore. Raporti evidenton që projektet EURALIUS dhe PAMECA kanë historik të suksesshëm dhe arritje në sektorin e Drejtësisë dhe Zbatimit të Ligjit. Gjithsesi, qëndrueshmëria e tyre është e lidhur me progresin në reformat kushtetuese. Një koordinim më i mirë i rezultateve të ndërhyrjeve të mëparshme mund të kërkohej në lidhje me infrastrukturën teknike. Raporti shton se pas avancimit në reformën kushtetuese, kërkohej të hartohen projekte të ardhshme, me qëllim që të fokusohen në forcimin e procesit të reformës dhe efektivitetin e tij.

Gjithashtu, raporti rekomandon për EURALIUSIN dhe PAMECAN e ardhshme të përqendrohen në mbështetjen në luftën kundër korrupsionit, në lidhje me parandalimin dhe sanksionet, të kombinuara me monitorimin e performancës së gjyqtarëve dhe prokurorëve. Fusha të tjera të rëndësishme mund të jenë: (i) forcim kapacitetesh për zbatimin e strategjisë së reformës në drejtësi, me qëllim planifikimin, monitorimin, hartimin e ligjeve, dhe vlerësimet rregullatore/legjislative; (ii) zhvillimi i sistemit të karrierës në gjyqësor; (iii) përmirësimi i sistemit të menaxhimit të çështjeve gjyqësore; (iv) vlerësimi i cilësisë dhe rishikimi i kuadrit ligjor në disa fusha për të siguruar përputhshmërinë me acquis të BE-së dhe praktikën më të mira, si dhe (v) forcimi i sistemit të statistikave për të dhënat e gjyqësorit.

Që kur zbatimi i ligjeve dhe politikat rezulton gjerësisht nga legjislatura e dobët dhe proceset politike, kujdes duhet t'i kushtohet zhvillimit të legjislacionit në përputhje me procedurat kombëtare, veçanërisht ato të lidhura me vlerësimet e ndikimit rregullator dhe fiskal, konsultimeve me publikun dhe koordinimi ndër-institucional, si dhe duhet të sigurohet linjëzimi me kuadrin e buxhetimit afat-mesëm.

2. Logjika e ndërhyrjes

Logjika e ndërhyrjes në fjalë synon të përmbledhë ndërveprimet dhe efektet e kombinuara të kontratës për reformën sektoriale dhe të përmirësojë dialogun politik që po vijon në këtë fushë. Risqet gjatë zhvillimit të efektivitetit qeveritar trajtohen duke vendosur praktikën e mirëqeverisjes dhe krijojnë një bazë të qëndrueshme të sundimit të ligjit/shtetit ligjor, në veçanti duke përmirësuar transparencën, llogaridhënien dhe efektivitetin e administratës publike shqiptare, uljen e rasteve të pandëshkuara, duke forcuar sistemet TI, të cilat përdoren nga institucionet publike, duke përmirësuar bashkëpunimin midis agjencive ligjzbatuese, hetimore, proaktive, si dhe duke rritur ndërgjegjësimin e publikut – duke i shërbyer uljes së risqeve që lidhen me korrupsionin në Shqipëri dhe duke përmirësuar besimin e publikut në sistemin gjyqësor.

Struktura monitoruese dhe koordinuese e Strategjisë Sektoriale të Drejtësisë do të monitorojë zbatimin e strategjisë dhe do të raportojë mbi baza vjetore, për monitorimin dhe performancën e treguesve të matshëm dhe synimeve.

PËRSHKRIMI I OBJEKTIVAVE, AKTIVITETET KRYESORE DHE REZULTATET E PRITSHME

Objektivi i përgjithshëm është të kontribuojë në forcimin e shtetit të së drejtës, zbatimit të ligjit dhe reduktimin e korrupsionit në agjencitë qeveritare dhe ato gjyqësore.

Objektivat specifike janë si më poshtë:

- Të forcohet pavarësia, transparenca, efienca, llogaridhënia dhe besimi i publikut ndaj sistemit gjyqësor shqiptar, në përputhje me standardet evropiane.

- Të përmirësohet mbrojtja e të drejtave të njeriut në sistemin e burgjeve,

Rezultatet e pritshme të kësaj ndërhyrjeje janë si në vijim:

- Institucionet e sistemit gjyqësor të pavarura, efiente dhe llogaridhënëse, dhe që do të sigurojnë përfaqësim të barabartë gjinor;

- Transparenca dhe mundësitë e përfshirjes në sistemin gjyqësor, të përmirësuara;

- Edukimi ligjor dhe trajnimet e konsoliduara;

- Sistemi i drejtësisë penale, i përmirësuar dhe efektiv;

- Menaxhimi i infrastrukturës së sistemit elektronik gjyqësor, i përmirësuar;

- Funksionimi i Ministrisë së Drejtësisë, i përmirësuar;

- Akses i rritur në sistemin gjyqësor, nëpërmjet përmirësimit të cilësisë së shërbimeve nga ana e profesioneve ligjore;

- Masat për ri-integrimin dhe rehabilitimin për të dënuarit sipas standardeve evropiane.

Aktivitetet kryesore:

Aktivitetet kryesore gjatë zbatimit të paketës së mbështetjes buxhetore janë dialogu politik, transferimi financiar, vlerësimi i performancës, raportimi dhe zhvillimi i kapaciteteve;

- Angazhimi në dialog politik për kushtet dhe prioritetet e reformave qeveritare, verifikimin e kushteve, synimeve dhe pagesave të mbështetjes buxhetore;

- Transferimi i 34 milionë EUR tek vendi përfitues gjatë vitit fiskal 2019, 2020, 2021 dhe 2022, me disbursimet e kështit fiks dhe variabël;

- Mbështetje e vazhdueshme për forcimin e institucioneve qeveritare për të zbatuar reformat në sistemin gjyqësor, duke përfshirë institucionet e reja dhe mandatet që rezultojnë nga ndryshimet e kuadrit ligjor;

- Përmirësimi i koordinimit të donatorëve përmes rritjes së kapaciteteve në sektorin e drejtësisë nëpërmjet asistencës teknike;

- Krijimi i një sistemi monitorimi dhe vlerësimi, për të regjistruar zbatimin e Strategjisë për Reformën në Drejtësi nëpërmjet rritjes së kapaciteteve;

- Monitorim i rregullt i kritereve të ligjshme të mbështetjes buxhetore

Në nivelin e kontributeve/inputeve, transferimi i fondeve të mbështetjes buxhetore do të mundësojë qeverinë të përmirësojë aftësitë financiare për të marrë përsipër objektivat dhe zbatimin e politikave në sektorin e drejtësisë. Gjithashtu, dialogu politik dhe fokusi në përmirësimin e koordinimit sektorial do të kontribuojnë, mes të tjerash, në ndjekjen e zbatimit të politikave dhe do të përmirësojnë monitorimin dhe vlerësimin e sektorit. Asistenca Teknike do të mbështesë zbatimin e reformave, përmirësimin e një komunikimi dhe rritjen e ndërgjegjësisë, monitorimin e rregullt dhe shqyrtimin e pajtueshmërisë të progresit të reformës.

Në nivelin e rezultateve, asistenca do të kontribuojë në:

- Institucione të pavarura, efiente dhe llogaridhënëse të sistemit gjyqësor, duke mundësuar përfaqësim të barabartë të femrave midis gjykatësve dhe prokurorëve (si rezultat i zbatimit të Objektivit nr. 1 të Strategjisë: Forcimi i pavarësisë, efiençës, efektivitetit dhe llogaridhënies së institucioneve të sistemit gjyqësor) nëpërmjet zbatimit të ligjeve¹⁴ të reja ose të amenduara organike, të cilat duhet të çojnë në konsolidimin e misionit, statusit dhe funksioneve të institucioneve të sektorit gjyqësor. Kjo duhet të rezultojë në një shkallë shqyrtimesh të çështjeve të përmirësuar; rritje të numrit të çështjeve të gjykuara në vit në gjykatat e shkallës së 2-të dhe të 3-të dhe ankesat e shqyrtuara. Një çështje është dhe

përfaqësia e barabartë e femrave gjykatëse dhe prokurore, si drejtuese të gjykatave në rrethe dhe zyrat e prokurorisë.

- Edukimi ligjor dhe trajnimi, të konsoliduara (si rezultat i zbatimit të Objektivit nr 2 të Strategjisë: “Konsolidimi i edukimit dhe trajnimit në fushën ligjore, si dhe specializimi i gjyqtarëve dhe personelit të gjyqeve”): Ngritja e kapaciteteve të Shkollës së Magjistraturës dhe zbatimi i ligjeve të reja ose të amenduara në institucionet qeverisëse të sistemit gjyqësor do të rezultojë në përmirësimin cilësor të trajnimit ligjor, në lidhje me kurrikula të reja për programin e trajnimit të vazhdueshëm, të identifikuar në analizën e nevojave për trajnime, gjithashtu edhe në përmirësimin sasior, duke rritur numrin e studentëve që mund të akomodohen në Shkollën e Magjistraturës pas ndërtimit të ambienteve të reja.

- Përmirësimi i transparencës dhe pjesëmarrjes në sistemin gjyqësor (si rezultat i Objektivit nr 3 të Strategjisë: “Duke garantuar efikasitetin, transparencën dhe përfshirjen në sistemin gjyqësor dhe të drejtën për të zhvilluar procese ligjore në përputhje me standardet evropiane”), do të lejojë akses të përmirësuar të ndihmës ligjore për qytetarët. Caktimi i gjyqtarëve për marrëdhëniet me mediat do të përmirësojë transparencën e sistemit gjyqësor.

- Përmirësimi i efektivitetit të sistemit të gjykatës penale (si rezultat i Objektivit nr. 4 të Strategjisë: “Rritje e efikasitetit dhe masat kundër korrupsionit përmes konsolidimit të misionit, statusit dhe funksioneve të institucioneve të gjykatës penale”) do të sigurohet nëpërmjet procedurave të vetëqutur për gjykatësit dhe prokurorët dhe duke rritur numrin e çështjeve të kapura korruptive nga Gjykata e Posaçme për Anti-korrupsionin. Për sa i përket drejtësisë për të miturit, synohet të ulet numri i të miturve në qendrat e burgimit.

- Përmirësimi i infrastrukturës dhe funksionimit të sistemit elektronik të menaxhimit të çështjeve gjyqësore (si rezultat i zbatimit të Objektivit 5 të Strategjisë: “përmirësimi i funksionimit të sistemit gjyqësor, duke mundësuar sisteme me procedura dhe mjete moderne elektronike, me qëllim zhvillimin e bashkëpunimit ndërkombëtar”), do të arrihet përmes investimeve të orientuara drejt prezantimit të një sistemi TI për gjykatat dhe ngritjen e infrastrukturës së gjykatave, duke rezultuar në forcimin e kapaciteteve operacionale të gjykatave dhe menaxhimit të çështjeve.

- Strukturë e re organizative në Ministrinë e Drejtësisë (Objektivi nr. 6 i Strategjisë “Përmirësimi i funksionimit të Ministrisë së Drejtësisë dhe institucioneve në varësi, të atyre të reja ose atyre që ndryshojnë në thelb) do të rezultojë si strukturë e rregulluar e Ministrisë së Drejtësisë në përputhje me ndryshimet që sjell reforma në sistemin gjyqësor (ndarja mes degëve të ekzekutivit dhe gjyqësorit). Ministria do të ruajë burimet nëpërmjet Drejtorisë së Inspektimit, i cili mund të përdoret për të forcuar dhe rritur kapacitetet për inspektimet e profesioneve të lira ligjore. Gjithashtu, ndryshimet e reja do të mundësojnë që Ministria e Drejtësisë të kryejë një analizë ligjore nëpërmjet Drejtorisë së Kodifikimit, përpara se të ndërmarrë ndonjë nismë ligjore ose politike.

- Rritje e aksesit në sistemin gjyqësor përmes përmirësimit të shërbimeve të profesioneve ligjore dhe arbitrazhit. (si rezultat i Objektivit nr. 8 të Strategjisë: “Përmirësimi i cilësisë së shërbimeve të profesioneve ligjore dhe vendosja e kuadrit ligjor për arbitrazhin”) do të arrihet nëpërmjet amendimit të Ligjit për noterët, ligjit për Avokatët, legjislacionit që lidhet me sistemin e përmbarimit dhe legjislacionit të ri për raste e dënimeve alternative, pra rritjen dhe akses më i lehtë në sistemin gjyqësor dhe uljen e ngarkesës së çështjeve në gjykim nga gjykatat.

- Masat ri-integruese dhe rehabilitimi i të dënuarve me burgim sipas standardeve evropiane (si rezultat i zbatimit të Objektivit nr. 6 të Strategjisë; (Përmirësimi i mbrojtjes së të drejtave të njeriut në sistemin e kryerjes së dënimit”), do të mundësojë hartimin e politikave, me qëllim forcimin e dënimeve alternative. Fokus do të jepet në aktivitetet ri-integruese.

- Në nivelin e produkteve (objektivat specifike):

- “Përmirësimi i kuadrit institucional dhe operacional” do të rezultojë me uljen e kohës për shqyrtimin e çështjeve dhe uljen e çështjeve të prapambetura, përmirësimin e aksesit në drejtësi dhe pavarësinë gjyqësore.

- “Përmirësimi i mbrojtjes së të drejtave të njeriut në sistemin e burgjeve” do të reduktojë popullimin e burgjeve drejt objekteve të disponueshme. Në përgjithësi parashikohet ulje e numrit të të dënuarve përmes përdorimit të dënimeve alternative.

MBËSHTETJA PLOTËSUESE

Një asistencë plotësuese në formën e forcimit të kapaciteteve do të ketë si qëllim: i) forcimin e kapaciteteve të Ministrisë së Drejtësisë si koordinatorë dhe të institucioneve të tjera të sektorit të drejtësisë për të monitoruar dhe raportuar zbatimin nëpërmjet strukturave monitoruese; ii) mbështetje për Ministrinë e Drejtësisë për të përmirësuar kapacitetet e kodifikimit në hartimin e ligjeve, me qëllim zbatimin e Kodit të Procedurave Administrative; iii) të japë këshilla në hartimin e politikave dhe forcimin e kapaciteteve të sektorit gjyqësor, në veçanti në organet e ngritura së fundi; iv) forcimin e bashkëpunimit me grupet e tjera të interesit, si për shembull organet e anti-korrupsionit dhe agjencitë ligjzbatuese, si edhe të mbështesë konsultimin me organizatat e shoqërisë civile dhe partnerët për zhvillim këshillimor, me qëllim që të kontribuojnë në zbatimin e reformës.

Asistenca shtesë do të mbështesë veprimet e pavarura monitoruese për gjyqtarët dhe prokurorët e rivlerësuar dhe një tjetër do të monitorojë në mënyrë të pavarur dhe do të vlerësojë zbatimin e programit për reformën sektoriale.

Rezultatet e pritshme të asistencës teknike plotësuese janë:

- Kapacitetet janë përmirësuar përmes trajnimit të stafit të Ministrisë së Drejtësisë dhe institucioneve të tjera të sektorit të drejtësisë, për të koordinuar dhe zbatuar Strategjinë Sektoriale të Drejtësisë;
- Dialogu politik për zbatimin e reformës së gjyqësorit i përmirësuar përmes kontributit nga vlerësimet e pavarura dhe përpunimi i të dhënave gjatë zbatimit;
- Procesi i rivlerësimit të gjyqtarëve dhe prokurorëve, me mbështetjen e monitorimit të pavarur, i përmirësuar;

Treguesit kyç të performancës që lidhen me asistencën plotësuese teknike, do të përfshijnë:

- Numri i ditëve të trajnimit për çdo person, të siguruar ose lehtësuara;
- Numri i takimeve monitoruese të mundësuar;
- Numri i aktiviteteve me fokus dialogun politik, me pjesëmarrjen e grupeve shtetërore të interesit, donatorëve, shoqërisë civile, etj, janë mbështetur për t’u realizuar;
- Numri i aktiviteteve për rritjen e ndërgjegjësimit dhe aktiviteteve komunikative si pjesë e planit të komunikimit për të përmirësuar ndërgjegjësimin e publikut në zbatimin e reformës së drejtësisë;
- Numri i studimeve/sondazheve të realizuara në nivelin e atyre që përdorin sistemin gjyqësor dhe numri i personave që janë të kënaqur ose kanë besim tek personeli i gjyqësorit;²⁵
- Numri i vlerësimeve të pavarura në zbatimin e reformës në sistemin e gjyqësorit dhe përputhshmëria me kërkesat e përgjithshme dhe specifike të kontratës së reformës sektoriale, të plotësuar;
- Numri i çështjeve për ri-vlerësimin e gjyqtarëve dhe prokurorëve të monitoruar;

Mbështetje domethënëse jepet aktualisht nëpërmjet ndërhyrjes afatgjatë të EURALIUS V26, “Mbështetje për konsolidimin e sistemit gjyqësor në Shqipëri”²⁷. Qëllimi është të ofrojë mbështetje domethënëse për zbatimin e reformës në drejtësi dhe për institucionet e përfshira, duke forcuar pavarësinë, transparencën, llogaridhënien dhe besimin e publikut në sistemin shqiptar të drejtësisë, në përputhje me acquis të BE-së dhe praktikat më të mira.

²⁵ Në përputhje me CEPEJ janë përshtatur raporti dhe sondazhi të shoqëruara me guidën e metodologjisë të përgatitur nga Jean-Paul Jean dhe Hélène Jorry

²⁶ <http://www.euralius.eu/index.php/en/>

²⁷ https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/ipa_2016-038717-4_consolidation_of_the_justice_system_in_albania.pdf

KUADRI I MENAXHIMIT TË RISKUT

Risqet kryesore të lidhura me Reformën në Sistemin e Drejtësisë janë si në vijim:

Risku	Niveli	Masat rregullatore
Miratimi i vonuar i ligjeve të lidhura me paketën e reformës	I mesëm	Dialog i vazhdueshëm politik me të gjithë negociatorët, duke përfshirë partitë kryesore të opozitës, të cilët janë esenciale për të miratuar legjislacionin kryesor.
Vonesa në ngritjen e institucioneve të reja të sistemit të drejtësisë, që lidhen me ndikimin e procesit të vetingut	I mesëm	Dialog i vazhdueshëm politik me të gjithë negociatorët e partive kryesore opozitare për identifikimin e zgjidhjeve për të përshpejtuar procesin.
Mungesa e angazhimit, mbështetjes politike, dhe pronësisë mbi procesin, për të forcuar vendimarrjen dhe zbatimin e Planit të Veprimit.	I mesëm	Dialog politik i vazhdueshëm në kontekstin e Dialogut të Nivelit të Lartë dhe mbështetjen e BE-së për zbatimin e udhërrëfyesve për sa i përket prioritetëve kyçe që i nevojiten hapjes së negociatave. Udhëzues nga BE-ja përmes dialogut politik në punën midis palëve gjatë procesit të integritetit në BE. Mbështetja e BE-së për Parlamentin për të përmbushur rolin mbikëqyrës ndaj institucioneve të pavarura për të forcuar rolin e tyre monitorues. Programi është projektuar në konsultim të ngushtë me një rreth të gjerë grupesh interesi për të identifikuar se cila mbështetje do të ishte më e përshtatshme për t'u "vënë në pronësi" dhe ka si fokus mbështetjen e funksioneve të institucioneve përkatëse.
Mungesa e financimit për zbatimin e Planit të Veprimit (në veçanti institucioneve të reja) dhe mungesa e perspektivës afatmesme mund të ndikojë negativisht tek grupet e interesit dhe aftësia e tyre për të përmbushur mandatet e tyre dhe zbatimin e planit të veprimit.	I lartë	Instrumentet e parashikuara (mbështetje buxhetore dhe mbështetje për prokurimet) do të kontribuojnë për të zvogëluar riskun e mosfinancimit. Duhet të sigurohet që do të ketë buxhet të mjaftueshëm dhe të trajtojnë qëllimet e caktuara. Kjo do të sigurohet me përcaktim të saktë dhe monitorim të treguesve të performancës për zbatimin e Planit të Veprimit. Aftësitë për buxhetim afatmesëm të institucioneve të gjyqësorit duhet të forcohen.
Kapacitet i kufizuar, absorbimi dhe mungesa e burimeve njerëzore për të kryer proceset e reformës.	I mesëm	Mbështetje nëpërmjet forcimit të kapaciteteve me asistencat aktuale dhe ato plotësuese, me qëllim lehtësimin e reformave, si projektet EURALIUS dhe PAMECA dhe projektet e planifikuara për të pasuar këto ndërhyrje.
Koordinimi i kufizuar sektorial, progres i ngadaltë në ngritjen e kuadrit koordinues dhe monitorues.	I lartë	Mbështetje për Ministrinë e Drejtësisë si institucion koordinator, për të organizuar seksione monitoruese gjatë zbatimit të strategjisë, si asistencë plotësuese që shoqëron veprimtarinë e mbështetjes buxhetore.
Kompleksiteti i reformës nuk mund të menaxhohet në mënyrë efektive dhe efëiente nga institucioni lider, duke pasur parasysh nevojat për të ndarë pushtetin mes ekzekutivit dhe gjyqësorit.		Mbështetje për takimet e strukturave koordinuese dhe Sekretariatit Teknik.

Këto risqe do të monitorohen nëpërmjet dialogut politik, për prioritetet kyçe që lidhen me reformën në sektorin e drejtësisë.

3. ZBATIMI**3.1 ROLET, PËRGJEGJËSITË DHE DIALOGU POLITIK**

Vendimi për ngritjen formale të strukturave koordinuese dhe monitoruese për zbatimin e Strategjisë së Drejtësisë, është miratuar, prandaj përbajtja e Grupit Ndërsektorial për reformën në fushën e drejtësisë është e përcaktuar si më poshtë: Zëvendësministri i Drejtësisë dhe 1 përfaqësues nga institucionet e listuara në vijim: Ministria e Financave dhe Ekonomisë, Këshilli i Ministrave që mbulon çështjet e koordinimit të dokumenteve strategjike, Këshilli i Lartë i Drejtësisë, Gjykata Kushtetuese,

Këshilli i Lartë i Prokurorisë, Inspektorati i Lartë, Prokuroria e Përgjithshme, Inspektorati i Lartë, Shkolla e Magjistraturës, Dhoma Kombëtare e Avokatisë, Dhoma Kombëtare e Noterisë, Dhoma Kombëtare e Përmbauesve Gjyqësorë Privatë, Dhoma Kombëtare e Ndërmjetësuesve.

Gjithashtu, përfaqësues të donatorëve dhe partnerëve për zhvillim që asistojnë institucionet e sistemit gjyqësor, si edhe përfaqësues të shoqërisë civile do të ftohen të marrin pjesë në mbledhjet e grupit të monitorimit, për t'u konsultuar. Raporti i parë monitorues për zbatimin e Strategjisë për vitin 2017 është publikuar tashmë.

Deri në ngritjen e institucioneve të reja, Mekanizmi Institucional është ngritur për të monitoruar zbatimin e strategjisë dhe planin e saj të veprimit. Për të asistuar Mekanizmin Institucional, po vepron një Sekretariat Teknik pranë Ministrisë së Drejtësisë. Sekretariati Teknik mbledhet çdo muaj dhe koordinon punën me të gjitha institucionet përgjegjëse për zbatimin e Planit të Veprimit. Ai përgatit një raport çdo 6 muaj mbi zbatimin e aktiviteteve të Planit të Veprimit dhe nivelin e arritjes së treguesve, si edhe mbi problemet e identifikuara dhe buxhetin e alokuar dhe të shpenzuar. Raportet do të vlerësohen më tej dhe miratohen nga një mekanizëm monitorues institucional. Në fund të kohës së zbatimit të strategjisë, Sekretariati Teknik do të hartojë një raport vlerësues për zbatimin e strategjisë dhe arritjet e objektivave dhe vizionit të strategjisë.

Dialogu politik në progres dhe monitorimi i performancës në trajtimin e risqeve do të drejtohet nga Grupi Ndërsektorial i Punës për reformën në drejtësi të paktën 2 herë në vit. Përveç kësaj, takime të veçanta të dialogut politik mund të organizohen në baza ad hoc, sipas nevojës.

Organizatat e Shoqërisë Civile që janë konsultuar gjatë përgatitjes së Strategjisë janë: Instituti i Studimeve Politike dhe Ligjore, Qendra për Nismat Ligjore Qytetare, Mbrojtësit e të Drejtave të Njeriut dhe Komiteti i Helsinkit në Shqipëri. Paraprakisht është përcaktuar se këto do të konsultohen edhe gjatë zbatimit të Strategjisë.

3.2 METODAT E ZBATIMIT DHE LLOJET E FINANCIMIT

Shuma e alokuar për komponentin e mbështetjet buxhetore është 34 milionë EURO dhe 8 milionë EURO për mbështetje plotësuese. Këto shuma janë bazuar në një kombinim të faktorëve a) kosto e strategjisë, b) hendeku financiar, c) niveli i vlerësuar i buxhetit të shtetit mjaftueshmërisht inkurajues për të kryer reformat. Kostoja e përgjithshme e vlerësuar për zbatimin e Planit të Veprimit për vitet 2017-2021 është 98.4 milionë EURO nga të cilat 58.5 milionë EURO janë parashikuar për t'u mbuluar nga buxheti i shtetit, duke përfshirë përdorimin e fondeve rezervë që janë lënë mënjanë për të mbështetur zbatimin e strategjisë. Si rrjedhojë, hendeku financiar arrin 39.9 milionë EURO për periudhën 2017 – 2021.

3.2.1 Disbursimet e mbështetjes buxhetore sektoriale

Kushtet e përgjithshme për disbursimin të transheve janë si më poshtë:

- Progres i kënaqshëm në zbatimin e Reformës në Sektorin e Drejtësisë dhe besueshmëri e vazhdueshme në të;
- Zbatimi i një politike të besueshme makroekonomike të orientuar drejt stabilitetit;
- Progres i kënaqshëm në zbatimin e Strategjisë mbi Reformat në menaxhimin e financave publike;
- Progres i kënaqshëm në diponueshmërinë e publikut dhe informimin në kohë për çështjet e buxhetit;

Kushtet specifike për disbursimin që mund të përdoret për këstet variabël fokusohen kryesisht në fushat që lidhen me forcimin e pavarësisë, efikasitetit dhe llogaridhënies së institucioneve të drejtësisë dhe përmirësimin e funksionimit të gjyqësorit në përputhje me treguesit dhe synimet për këstin variabël janë përcaktuar në Aneksin 2

Synimet dhe treguesit e performancës që janë zgjedhur për disbursimin e fondeve, do të aplikohen gjatë gjithë kohës së zbatimit të programit. Gjithsesi, në situata të justifikuara, Ministria e Drejtësisë, nëpërmjet Koordinatorit Kombëtar të Fondeve IPA, mund të dorëzojë kërkesa pranë Komisionit Evropian për ndryshimin e treguesve dhe synimeve. Ndryshimet e rena dakord për treguesit dhe synimet, mund të autorizohen nëpërmjet shkëmbimit të letrave midis dy palëve.

Në rast se shkelen vlerat themelore, disbursimet e mbështetjes buxhetore mund të pezullohen formalisht dhe përkohësisht, të zvogëlohen ose digjen, sipas parashikimeve përkatëse të përcaktuara në Marrëveshjen e Financimit.

3.2.2 Detajet e mbështetjes buxhetore

Shuma e përgjithshme e mbështetjes buxhetore është e ndarë në katër këste, i pari me një pjesë fikse dhe të tjerët me një pjesë fikse dhe variable. Kushtet specifike për disbursimin e secilit këst janë specifikuar në Shtojcë.

Mbështetja për buxhetin ofrohet si mbështetje e drejtpërdrejtë pa synim për buxhetin në Thesarin e Shtetit. Kreditimi i transfertave në Euro të disbursuara në Lek shqiptare do të kryhet sipas normave të përshtatshme të këmbimit, në përputhje me dispozitat përkatëse të Marrëveshjes së Financimit.

3.2.3 Mbështetja plotësuese

Zbatimi i asistencës plotësuese do të përfshijë dy kontrata shërbimi në menaxhim direkt të fondeve dhe një kontratë me menaxhim indirekt me Agjencinë Austriake për Zhvillim (Agjenci e Shtetit pjesë të BE-së, entitet i besuar) i quajtur Marrëveshje Kontribuese, sic parashikohet në Art.62 të Rregullores së Financimit.

4. MONITORIMI DHE VLERËSIMI MONITORIMI DHE RAPORTIMI

Monitorimi i përditshëm teknik dhe financiar i zbatimit të këtij veprimi do të jetë një proces i vazhdueshëm dhe pjesë e përgjegjësisë të partnerëve të zbatimit. Për këtë qëllim, partneri zbatues do të krijojë një sistem të përhershëm të brendshëm teknik të monitorimit financiar të veprimit dhe për të nxjerrë raporte sistematike të progresit (jo më pak se vjetore) e raporte përfundimtare. Secili raport do të japë një pasqyrë të saktë të zbatimit të veprimit, vështirësive të hasura, ndryshimeve të bëra, si dhe shkallës së arritjes së rezultateve (produktet dhe rezultatet e drejtpërdrejta), të matura nëpërmjet treguesve korrespondues, duke përdorur listën e treguesve të rezultateve si referencë. Raporti do të hartohet në mënyrë të tillë që të mundësojë monitorimin e mjeteve të parashikuara dhe të zbatuara, si dhe të detajeve buxhetore për veprimin. Raporti përfundimtar, i cili do të jetë në formë narrative ose financiare, do të mbulojë të gjithë periudhën e zbatimit të veprimit.

Ministria e Drejtësisë ka rolin drejtues dhe duhet ta rikonfirmojë nëpërmjet një vendimi politikëbërës ose marrëveshjeje bashkëpunimi të nënshkruar nga të gjithë grupet e interesit të sistemit gjyqësor, sapo të gjitha institucionet e reja të jenë ngritur dhe bërë operacionale. Monitorimi përmes Grupit Ndërsektorial të Punës për Reformën në Drejtësi do të zhvillohet me koordinimin dhe rolin e sekretariatit të Ministrisë së Drejtësisë, bazuar në kontributet e Planit të Veprimit, si tregues të rezultateve.

Në nivel kombëtar, zbatimi i strategjive sektoriale dhe ndërsektoriale është i monitoruar përmes sistemit të vlerësimit të performancës mbi bazë rezultatesh, i cili bazohet në objektiva politike dhe ato të programit, si pjesë e Sistemit të Planifikimit të Integruar të Politikave (IPS), i cili koordinohet nga Kryeministria. IPS është një listë parimesh operacionale që sigurojnë se planifikimi politik i qeverisë, buxheti dhe monitorimi, janë të lidhura dhe veprojnë në mënyrë efçente. IPS është një sistem kyç për drejtimin strategjik dhe orientimin e drejtimin e alokimit të burimeve financiare. Ai orienton planifikimin afatmesëm buxhetor dhe procesin vjetor të buxhetimit, duke caktuar objektivat politike, të cilët janë përfshirë në udhëzimet e Ministrisë së Financave dhe Ekonomisë gjatë procesit të përgatitjes së buxhetit nga të gjitha ministrinë dhe agjencitë.

Zbatimi i Strategjisë së Menaxhimit të Financave Publike 2014 -2020 është gjithashtu thelbësor për reformën në sistemin gjyqësor në lidhje me përmirësimin e procesit të hartimit të buxhetimit afatmesëm, pra planifikim të mirë, buxhetimin dhe monitorimin e Strategjisë së Sektorit të Drejtësisë, duke përfshirë forcimin e kapaciteteve të Këshillit të Lartë të Drejtësisë (i cili në të ardhmen do të përfshijë dhe Zyrën e Administrimit dhe Buxhetimit të Gjyqësorit, në funksion të menaxhimit të financave publike). Zbatimi i Strategjisë së MFP është i rëndësishëm për arritjen e kriterëve që lidhen me mbështetjen buxhetore sektoriale të sektorit të drejtësisë (Stabilitet Makroekonomik, menaxhim të financave publike dhe transparencë buxhetore). Raportet mbi Strategjinë e MFA prodhohen nga

Komiteti Monitorues i Reformës për MFP dhe publikohen çdo vit në tremujorin e parë të vitit. Në të njëjtën kohë, zbatimi i Strategjisë për Sektorin e Drejtësisë do të kontribuojë në forcimin e shtetit të së drejtës, për shembull në prokurimet publike.

Për komponentin e asistencës teknike, Komisioni mund të ndërmarrë vizita monitoruese shtesë, nëpërmjet stafit të tij dhe këshilluesve të pavarur të punësuar drejtpërdrejt nga Komisioni për rishikime të pavarura monitoruese (ose të punësuar nga agjenti përgjegjës i kontraktuar nga Komisioni për zbatimin e këtyre rishikimeve). Ushtrimet monitoruese do të zhvillohet sipas udhëzuesve të përshtatur nga Drejtoria e Përgjithshme për Zgjerimin dhe Fqinjësinë, për të lidhur planifikimin/programimin, monitorimin dhe vlerësimin²⁸.

Do të këtë rishikime vjetore të cilat do të vlerësojnë performancën kundrejt të gjitha kushteve, ku shkalla e përputhshmërisë do të cenoje raportin e pagesës së kështit të lëshuar për pagesën e komponentit variabël. Secili nga këto rishikime do të kontrollojë kriteret e ligjshmërisë për MBS dhe do të vlerësojë progresin e kënaqshëm dhe relevancën e vazhdueshme dhe kredibilitetin e secilit kriter.

Përputhshmëria me të katër kushtet e përgjithshme do të synojë lëshimin e pagesës së kështit fiks pasi të nënshkruhet Marrëveshja e Financimit.

Gjithashtu, DG NEAR mund të përdorë ROM (monitorimin e bazuar në rezultate) si pjesë e angazhimeve të vazhdueshme për të monitoruar shpenzimet e ndihmës sipas Rregullores Financiare të BE-së.

VLERËSIMI DHE AUDITIMI

Vlerësimet e komponentit të mbështetjes buxhetore duhet të jenë në harmoni me praktika të ngjashme të ofruesve të tjerë të mbështetjes buxhetore, për qëllime të llogaridhënies dhe mësimit, në nivele të ndryshme (duke përfshirë rishikimin e politikave) dhe kryhen nëpërmjet konsulentëve të pavarur.

Për mbështetje plotësuese, Komisioni mund të kryejë edhe vlerësime të jashtme si vijon:

- Një mision vlerësimi të ndërmjetëm
- Një vlerësim përfundimtar, në fillim të fazës përmbyllëse
- Një vlerësim ex-post

Komisioni njofton partnerin zbatues të paktën 2 muaj para datës së parashikuar për misionet e vlerësimit. Partneri zbatues bashkëpunon në mënyrë efikase dhe me efektivitet me ekspertët vlerësues dhe ndër të tjera, u ofron atyre të gjithë informacionin dhe dokumentacionin e nevojshëm, si dhe akses në ambientet e aktivitetet.

Raportet e vlerësimit ndahen me vendin partner dhe palët e tjera kyçe. Partneri zbatues dhe Komisioni analizojnë konkluzionet dhe rekomandimet e vlerësimeve dhe kur është e përshtatshme, në marrëveshje me vendin partner, bien dakord bashkërisht për ndërmarrjen e veprimeve të ndjekjes së procesit dhe ndryshimeve, nëse është e nevojshme, duke përfshirë, nëse përcaktohet, edhe riorientimin e projektit. Financimi i veprimeve të vlerësimit do të mbulohet nga një tjetër masë.

5. ÇËSHTJET E TËRTHORTA

MUNDËSITË E BARABARTA DHE INTEGRIMI GJINOR

Gratë, në veçanti ato vulnerabil, përballen me shumë sfida në aksesin në drejtësi: në Shqipëri, pabarazitë vijnë të ekzistojnë në përballjen midis burrave dhe grave, ekuilibrit gjinor dhe stereotipet rezultojnë në aksesin e pabarabartë të grave dhe burrave në sektorin e drejtësisë. Gratë përballen me barrierë domethënëse në aksesin ndaj drejtësisë në fushat që vijnë: të drejtat ndaj pronësisë, regjistrimi i pronave/legalizimeve, trashëgimitë, ndarja e pronave gjatë divorcit, dhe mbajtja dhe pagesat ushqimore. Ka mungesa të theksuara të aksesit në gjykata dhe mjeteve financiare, mungesë njohurie dhe perceptim të shoqërisë shqiptare për pozicionin e gruas në familje, të cilat ndikojnë në aksesin e grave. Vihet re një numër në ngritje i ankesave të grave si viktimë të dhunës në familje. Shpeshherë gratë nuk kanë të drejta pronësie, legjislacioni mbi pronat favorizon burrat (pas komunizmit: shpërndarja e pronave është bërë kryesisht tek meshkujt). Statistikat tregojnë se shumica e atyre që përfitonin nga ndihma ligjore ishin gra. Shumë OSHC, në veçanti

²⁸ https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/tenders/monitoring-and-evaluation_cs

Qendra për Nismat Ligjore Civile, rrjeti AWEN për SHC lokale, koalicioni Drejtësi për të Gjithë, janë aktivë në fushat që lidhen me aksesin në drejtësi, çështjet gjinore dhe mbrojtjen e grave dhe grupeve vulnerabil.

Gjithashtu, gratë synojnë të ndikohen në mënyrë jo të barabartë nga korrupsioni. Gratë synojnë të shpenzojnë më shumë kohë në punë të papaguara, si për shembull kujdesi ndaj personave të sëmurë në familje, si rrjedhojë e ndiejnë ndikimin e korrupsionit në dhënien e kufizuar të shërbimeve më shumë se burrat (UNIFEM 2008: Chêne, Clench, dhe Fagan 2010). Ato gjithashtu kanë më shumë probabilitet të rrezikohen nga trafiku i qenieve njerëzore dhe prostitucioni²⁹. Zbatimi i reformës do të marrë parasysh aspekte të tilla të barazisë gjinore.

Çështjet e minoriteteve dhe grupeve vulnerabil nuk janë reflektuar ende në Planin e Veprimit. Ato duhet të detajohen më shumë gjatë rishikimit të Planit të Veprimit. Çështjet kyçe të cilat kërkojnë mbështetje do të trajtohen me IPA-n si në mënyrë të integruar, edhe nëpërmjet synimeve të caktuara, përfshijnë si vijon:

- Kryerja e analizave për çështjet gjinore në sektorin e drejtësisë, si pjesë integrale e reformës.
- Ngritja e një mekanizmi të fuqishëm institucional në sistemin e drejtësisë dhe gjyqësorit për të monitoruar dhe drejtuar procesin për një barazi më të madhe për çështjet gjinore.
- Mbështetje për përcaktimin e treguesve gjinorë që do të lejojnë monitorimin e ndikimi gjinor në reformën e drejtësisë mbi gratë dhe burrat e veçanërisht në grupet e marzhinalizuara, vulnerabil dhe të diskriminuara, në përputhje me Masat e BE-së për Barazi Gjinore dhe Fuqizimin e Grave përmes Marrëdhënieve me Jashtë të BE-së 2016 -2020. Mbështetje do të jepet për të rritur kapacitetet dhe aftësitë e stafëve ligjorë, gjykatësve, personelit të gjykatave, specialistëve të jashtëm mbështetës së gjykatave, përmbauesve, avokatëve, për çështjet gjinore, përmes (i) rishikimit të kurrikulave përkatëse për çdo profesion të institucioneve teknike dhe akademike; (ii) integrimi i trajnimeve të detyrueshme për barazinë gjinore, të drejtat e grave, ndikimi gjinor mbi sistemin ligjor dhe gjyqësor dhe çështja e dhunës me bazë gjinore në procesin e edukimit dhe kualifikimit të gjyqtarëve, juristëve, prokurorëve, personelit të gjyqësorit, specialistëve mbështetës të jashtëm të gjyqësorit, etj; (iii) trajnime për barazinë gjinore si pjesë integrale në edukimin ligjor të vazhdueshëm për të gjithë profesionistët e gjyqësorit.
- Duke siguruar akses për ndihmë juridike falas, duke përmirësuar sistemin e shërbimeve të lira ligjore, veçanërisht aksesin për avokatinë falas për gratë që i përkasin pakicave etnike dhe gjuhësore, gratë në zonat rurale, të mbijetuarat nga dhuna dhe gratë që i përkasin grupeve të disavantazuara.
- Rregullore e shërbimit të zyrës së përmbaimit, duke synuar trajtimin e çështjeve të të varfërve dhe grupeve të marzhinalizuara, veçanërisht për gratë dhe ndërmjet tyre.
- Mes popullsisë të përgjithshme dhe mes grave dhe grupeve të marzhinalizuara në veçanti, familjarizimi me termin e “së drejtës”, edukimi ligjor, njohuria për ligje specifike, p.sh. në mbrojtjen kundër diskriminimit dhe në mekanizmin e ankimeve, vlen për të dëshiruar. Parimet kyçe të shtetit të së drejtës dhe zero tolerancë për korrupsionin mësohen në hapat e para të edukimit në moshë të re, duke filluar nga edukimi parashkollor. Ministria e Drejtësisë dhe Ministria e Arsimit do të mbështeten për të kryer fushata midis moshave dhe grupeve të synuara, për të promovuar kulturën e shtetit të së drejtës dhe rritjen e ndërgjegjësimit, duke përfshirë vajzat dhe djemtë, jo vetëm për të drejtat e tyre por edhe për detyrimet e tyre si qytetarë.

Në përputhje me legjislacionin kombëtar, standardeve të Eurostat-it dhe treguesve të harmonizuar shtetërorë (HGI), do të mbështetet miratimi/zhvillimi dhe mbledhja e statistikave për ndarjen gjinore dhe të dhënave gjinore në sektorin e drejtësisë.

Do të ketë mbështetje të vazhdueshme për harmonizimin e legjislacionit kombëtar me atë ndërkombëtar dhe transpozimin e ligjeve kombëtare dhe akteve nënligjore, të cilat kanë ndikim kryesisht tek gratë (shihni p.sh. Direktivën e Rishikimit, Paketën e Analizës Legjislative të PNUD 2013; Konventa e Stambollit; Konkluzionet e vëzhgimeve të UN CEDAW – raporti i katërt periodik).

Në përputhje me politikat e diversitetit në BE, masa vepruese afirmative do të realizohen nëpërmjet mundësive të barabarta në jetën profesionale të grave; pjesëmarrje të barabartë të grave dhe përfaqësim në nivelet vendim marrëse. Për sa i përket grave në profesionet e gjyqësorit, situata është e balancuar. Rreth

²⁹ Kostot e Korrupsionit dhe strategjitë e zgjidhjes së problemeve (FMN, maj 2016)

<https://www.imf.org/external/pubs/ft/sdn/2016/sdn1605.pdf>

50% e gjykatësve janë femra, por ka një nivel të ulët të përfaqësishë në organizmat qeveritare vendimmarrëse (për shembull në Këshillin e Lartë të Drejtësisë janë vetëm 15 anëtare femra).

Disa nga aktivitetet e ndërhyrjes do të rrisin kapacitetet për integrim gjinor për të siguruar cilësinë si BE dhe veçanërisht në funksion të Vendimit të Këshillit të Ministrave Nr. 465 (2012) që integrimi gjinor të përfshihet në programin e buxhetit afatmesëm. Kujdes i veçantë do t'i jepet lidhjes midis politikave gjinore kombëtare, prioritetëve gjinorë sektoriale dhe buxhetimit afatmesëm. Kjo do të kontribuojë në analizimin se sa do të përfitojnë gratë dhe burrat dhe do të identifikojë potencialet për rritjen e efektivitetit të shpenzimeve në sektorin e drejtësisë.

MJEDISI DHE NDRYSHIMET KLIMATERIKE

Mjedisi dhe ndryshimet klimaterike:

Mungesa e shtetit të së drejtës dhe niveli i lartë i korrupsionit në sistemin gjyqësor dhe administratën publike janë duke ndikuar negativisht në mjedis dhe përpjekjet për të kufizuar ndryshimet klimaterike, veçanërisht për rastet e pambështetura të përdorimit të burimeve natyrore dhe rritjen e ndotjes (në ajër, mbetje të ngurta etj). Ka pasur një numër jashtëzakonisht të vogël të çështjeve mjedisore në gjykatë.

Objekti kryesor i reformës në drejtësi është të forcojë shtetin e së drejtës, zbatimin e ligjit dhe uljen e nivelit të korrupsionit në agjencitë qeveritare dhe gjyqësor. Kjo do të lejojë zbatimin e duhur të legjislacionit dhe realizimin e seancave gjyqësore të çështjeve që cenojnë dhe dëmtojnë mjedisin, pra ato që kanë ndikim direkt në mjedis ose ndryshimet klimaterike.

Gjithashtu, këto ndërhyrje do të kenë si synim forcimin e kapaciteteve të zinxhirit të gjyqësorit për të përpunuar çështjet mjedisore, do të mbështesë parimet e ndryshimeve klimaterike në nivelet e politikëbërjes dhe administratës publike.

ANGAZHIMI ME SHOQËRINË CIVILE (DHE GRUPEVE TË TJERA TË INTERESIT JO SHTETËRORË)

Organizatave e Shoqërisë Civile po luajnë rol të rëndësishëm në zbatimin e Reformës në Sektorin e Drejtësisë nëpërmjet aktiviteteve të tyre, si për shembull ndihmë gjyqësore falas (Shihni seksionin 1)

Për sa i përket rritjes së ndërgjegjësimit dhe monitorimit, shoqëria civile pozicionohet në aktivitetet e mëposhtme:

- Rritje e ndërgjegjësimit për qytetarët në organizimin e ri të sistemit të drejtësisë dhe se si mund të ankohen për të drejtat e tyre.
- Edukim ligjor për qytetarët në reformën e drejtësisë;
- Akses të qytetarëve në institucionet e reja të themeluara në kuadër të reformës;
- Monitorimi i çështjeve gjyqësore, korrupsionit dhe të drejtat përkatëse njerëzore në sistemin e burgjeve;
- Dhënie e imputit/kontributit për median investigative për rastet e abuzimeve.

Nën instrumentin e mbështetjes për shoqërinë civile 2014-2015, janë mbështetur këto aktivitete. BE ka dhënë 3.4 milionë EURO për Shqipërinë në 4 lote në sektorin e Shtetit të Së Drejtës, specifikisht: 1 – Promovimi i mirëqeverisjes dhe lufta kundër korrupsionit; 1 – Monitorimi i sistemit të gjyqësorit dhe aksesit në drejtësi; 3 – monitorimi i kushteve të jetesës në strukturat e burgjeve; 4 – Ri-përdorimi i aseteve të konfiskuara organizatave kriminale.

OSHC duhet të forcojë aftësitë e tyre për të monitoruar shërbimet e instrumenteve dhe ato kontrolluese, si një mënyrë për të rritur llogaridhënien e aktorëve publikë për zbatimin e programeve të propozuara dhe politikave. Asistenca plotësuese do të ndihmojë forcimin e kapaciteteve monitoruese të SHC.

Është e ditur tashmë se përfaqësues të Shoqërisë Civile do të caktohen si një nga njëmbëdhjetë anëtarët e Këshillit të Lartë të Drejtësisë dhe Këshilli i Lartë i Prokurorisë, me të drejta të plota si të gjithë anëtarët e tjerë. Për më tepër, në respektim të ligjit kombëtar për të drejtën e konsultimit, SHC do të asociohen gjatë hartimit të çdo ligji ose akti ligjor, i cili do të zhvillohet gjatë reformës në sektorin e drejtësisë.

Ndërhyrja synon të sigurojë bashkëpunim të ngushtë të aktiviteteve të partnerëve për zhvillim, të cilët janë aleatë të pjesëmarrjes aktive të shoqërisë civile dhe grupeve të interesit, qeverisjes lokale. OSHC, fondacionet dhe institucionet filantropike janë duke u kthyer në partnerë të Qeverisë në kontributin e tyre për zbatimin e reformave, veçanërisht për shërbimet cilësore ndaj publikut.

MINORITETET DHE GRUPET VULNERABIL

Kujdes i veçantë do t'i kushtohet mbrojtjes së të drejtave njeriut, duke mundësuar akses në drejtësi të grupeve të veçanta, duke përfshirë LGBTI, persona me aftësi të kufizuara, të varfër, fshatarë, të moshuar, komunitetet Rome dhe Egjiptiane, veçanërisht gratë, si dhe të stigmatizuarit e shoqërisë si psh përdoruesit e drogës, mbartësit e SIDËS, punonjësit e seksit. Komuniteti LGBTI përballet me diskriminim gjatë procesit të edukimit dhe punësimit të tyre.

Minoritetet dhe grupet vulnerabil nuk janë specifikisht të trajtuara në Planin e Veprimit. Ato duhet të detajohen më tej gjatë rishikimit të Planit të Veprimit.

Qartësimi i procedurave ligjore dhe rritja e fondeve në dispozicion për funksionimin e duhur të shërbimeve ligjore do të zhvillojë aftësimin e tyre që të ushtrojnë të drejtat e garantuara nga Kushtetuta dhe të njohura nga Ligji.

Miratimi i Ligjit për Ndhimën Gjyqësore³⁰ dhe ngritja e Komisionit Shtetëror për Ndhimën Ligjore që synon të përmirësojë aksesin në sistemin gjyqësor të grupeve vulnerabil. Kjo masë ka pasur efekte të kufizuara për sa kohë që numri i qytetarëve që kanë përfituar nga ndihma ligjore ka mbetur shumë i ulët³¹. Mbështetje do të jepet nga shumë organizata të shoqërisë civile për të kaluar lidhjet e shkurtra në zbatimin e legjislacionit për ndihmën ligjore, i cili do të pengojë aksesin efektiv në sistemin gjyqësor, veçanërisht të grupeve vulnerabil dhe grave e burrave në vende të ndryshme dhe me karakteristika social- ekonomike të ndryshme.

Kujdes i veçantë do t'i kushtohet përshtatjes efektive të direktivave të BE-së për sa i përket të drejtave procedurale të viktimave dhe të të miturve, si dhe nevojave lidhur me çështjet gjinore. "Paketa e të drejtave procedurale" synon të forcojë të drejtat procedurale të të gjithë të dyshuarve ose të akuzuarve që nuk janë të aftë të kuptojnë dhe të marrin pjesë efektivisht në procedimet penale për shkak të moshës, kushteve mendore dhe fizike, aftësisë së kufizuar, gjinisë ose për shkak të vulnerabilitetit.

Për sa i përket drejtësisë për të miturit, mbështetur nga një projekt i kohëve të fundit nga BE, jep zgjidhje për njehsimin e kuadrit ligjor dhe institucional që i përkasin drejtësisë për të miturit me normat dhe standardet ndërkombëtare. Një kuptueshmëri e thellë për të drejtat e të miturve, aplikimi i duhur dhe aftësia për të komunikuar me të rinj femra dhe meshkuj, identifikon nevojën për të zhvilluar më shumë këto aftësi me profesionistë. Nevojat e vajzave dhe djemve në kontakt me ligjin – veçanërisht viktimat ose dëshmitarët në krim – nuk janë trajtuar mjaftueshëm në ligj. Grupet kryesore të interesit në drejtësinë ndaj të miturve, si p.sh Ministria e Drejtësisë, Ministria e Brendshme, sistemi gjyqësor dhe i prokurorisë do të mbështeten në koordinimin midis tyre dhe menaxhimin e të dhënave, që do të lejojë identifikimin dhe regjistrimin në kohë të rasteve të rasteve të shkeljeve të ligjit nga të miturit, përmes rrugëtimit të tyre në procesin gjyqësor dhe zhvillimit të politikave të përcaktuara për ta.

Kujdes i veçantë do t'i kushtohet ndryshimeve të kërkuara në kulturën institucionale nga ndëshkuese në një sistem gjyqësor të favorshëm për fëmijët, duke u fokusuar në parandalimin dhe duke përfshirë rehabilitimin dhe ri-integrimin e shkelësve të ligjit, me qëllim parandalimin ose ri-përsëritjen e rasteve të shkeljes së ligjit. Kujdes i veçantë duhet t'i kushtohet jetimëve të dalë nga institucionet shtetërore rezidenciale.

6. QËNDRUESHMËRIA

Qëndrueshmëria politike

Qëndrueshmëria e ndërhyrjes së pari varet nga qëndrueshmëria politike, financiare dhe faktorët strukturorë. Reforma në drejtësi, e miratuar me amendimin e Kushtetutës, është rezultat i negociatave dhe marrëveshjeve ndërmjet partive të së majtës dhe të djathtës. E njëjta marrëveshje nuk u arrit për miratimin e shtatë ligjeve, pjesë e paketës së parë. Mungesa e arritjes së marrëveshjes nga partitë politike për miratimin e ligjeve kyç në reformën e drejtësisë, tregon mungesën e mbështetjes së plotë politike për zbatimin e saj. Kjo ka pasur ndikim në ngadalësimin e hapave të reformës në sistemin e drejtësisë (siç ka ndodhur me rastin kur Gjykata Kushtetuese ka pezulluar në nëntor 2016 zbatimin e ligjit të vetingut dhe procesin e vetingut nga

³⁰ Ligji nr. 10039 i datës 22 dhjetor 2008L.

³¹ Rishikimi Universal i Periudhës për Shqipërinë, Parashtrim nga Ekipi i Vendeve i Kombeve të Bashkuara, shtator 2013.

Partia Demokratike në opozitë. Kjo e ka penguar zbatimin e aktiviteteve të tjera në reformën e drejtësisë ndërkohë që pritej opinioni i Komisionit të Venecias për ligjin e miratuar më 10 dhjetor. Pezullimi u hoq në 22 dhjetor, pasi Gjykata Kushtetuese ktheu mbrapsht apelin nga Partia Demokratike). Komuniteti ndërkombëtar ka luajtur rol të rëndësishëm në arritjen e marrëveshjeve për miratimin e amendimeve Kushtetuese. Ai duhet të vijojë të kryejë të njëjtin rol, mundësisht gjatë të gjithë fazës së zbatimit të reformës në drejtësi.

Qëndrueshmëria e burimeve njerëzore

Qëndrueshmëria e reformave varet edhe nga ekzistenca e burimeve të kualifikuara njerëzore. Kjo kërkon punësimin e stafit të ri të kualifikuar dhe trajnimin e stafit ekzistues në risitë e reformës së drejtësisë. Procesi i vetëingut, i cili po jep rezultatet e para, pritet të kontribuojë në pastrimin e sektorit të drejtësisë nga elementët e korruptuar. Legjislacioni i ri ka prodhuar procedura të reja për rekrutimin e stafit për institucionet e ngritura rishtazi, i cili në letër garanton proces të lirë, transparent, bazuar në merita dhe të pavarur e të pandikuar nga politika.

Për sa i përket trajnimit të stafit ekzistues, reforma në sektorin e drejtësisë parashikon një rritje të aktiviteteve trajnuese, kryesisht të organizuara në bashkëpunim me Shkollën e Magjistraturës. Gjithashtu, trajnimi i stafit të Ministrisë së Drejtësisë dhe organizmave të tjerë administrativë do të organizohet në koordinim me Shkollën shqiptare të Administratës Publike.

Mbështetja teknike dhe financiare nga ekspertiza ndërkombëtare është e një rëndësie të veçantë për përgatitjen e suksesshme të aktorëve të sistemit të drejtësisë. Kujdes i veçantë duhet t'i kushtohet për të siguruar pronësinë mbi procesin nga ana e grupeve të interesit, në rastet kur zhvillimi i legjislacionit dhe procedurat e tij mbështeten nga asistenca teknike. Kjo do të arrihet nëpërmjet ngritjes së kapaciteteve.

STABILITETI FINANCIAR

Strategjia Sektoriale e Drejtësisë është e lidhur me një Plan Veprimi të detajuar, i cili është i kostuar dhe pjesërisht i buxhetuar.

Kosto e përgjithshme për zbatimin e Planit të Veprimit për vitet 2017 -2021 për reformën në sektorin e drejtësisë është vlerësuar të kushtojë 98.4 milionë EURO. Sipas Planit të Veprimit, 58.5 milionë EURO duhet të mbulohen nga buxheti i shtetit (5.5 milionë EURO të buxhetuara, 41 milionë EURO nga fondi rezervë dhe 12 milionë EURO për investime kapitale në infrastrukturë për godinat e gjykatave dhe zyrat e prokurorisë). Siç është kërkuar nga Këshilli i Ministrave, financimi i Planit të Veprimit është objekt i dialogut të vazhdueshëm politik për të lehtësuar rishikimin e këtyre kostove, për të racionalizuar, prioritetizuar dhe në kohë të arsyeshme kosto dhe buxhetimi duhet të ngushtojnë hendekun financiar, si dhe për të identifikuar burimet e mundshme alternative.

Ekzistojnë një sërë problematikash financiare që rezultojnë nga ndryshimet në legjislacion, sikurse edhe nga strukturat institucionale, të cilat do të çojnë në krijimin e institucioneve të reja dhe riorganizimin e të tjerave. Si pasojë e ngritjes së institucioneve të reja të drejtësisë, reforma në këtë fushë fokusohet gjithashtu në përmirësimin e statusit të aktorëve të sistemit të drejtësisë, kryesisht gjykatësve, prokurorëve, duke ngritur rrogat e tyre dhe përfitimet ose garancitë e tyre. Punësimet e reja rrisin rrogat aktuale dhe kostot e mirëmbajtjes për sistemet e reja të TI-së dhe krijojnë nevoja për financime nga buxheti i shtetit.

Gjithashtu, investimet në zyrat /godinat e gjykatave dhe prokurorisë kanë nevoja të konsiderueshme për planifikim dhe prokurim. E njëjta situatë është edhe për sistemet komplekse të TI-së.

Mbështetja buxhetore që kontribuon në zbatimin e Planit të Veprimit 2017 – 2021 mund të jetë e përshtatshme për të mbyllur hendekun buxhetor e të sigurojë fleksibilitet financiar për të zbatuar objektivat e strategjisë. Duhet pasur parasysh:

- Vlerësimi i ndikimit financiar të kursimeve të mundshme që rezultojnë nga reforma; kursime të mundshme mund të rezultojnë nga lufta kundër korrupsionit dhe fitimet efiçente që rezultojnë nga automatizimi. Këto kursime do të jenë efektive, gjithsesi vetëm pasi të kryhen investimet.

- Të planifikohen masa konkrete nga të ardhurat dhe vlerësimin e ndikimit financiar: masat kryesore të të ardhurave mund të konsistojnë në rregullimin e taksave të gjyqësorit – dhe kjo është e përcaktuar në Planin e Veprimit – por ende nuk janë zhvilluar skema konkrete, në përputhje me nivelin e taksave në rajon dhe të kualifikimit për konsensus politik

7. KOMUNIKIMI DHE VIZIBILITETI

Procesi i reformës në drejtësi ka pasur kujdesin dhe vëmendjen më të madhe që mund të ketë pasur ndonjë proces tjetër në Shqipëri. Kjo vjen si pasojë e angazhimit të madh të partive politike në proces, e kombinuar me përfshirjen e thellë të ekspertizave më të mira ligjore lokale, shoqërisë civile, akademikëve dhe pranisë së ndërkombëtarëve të drejtuar nga Delegacioni i Bashkimit Evropian në Tiranë. I gjithë procesi është mbuluar nga media, e cila ka luajtur rol thelbësor në ndërgjegjësimin e qytetarëve për reformën në drejtësi. Parlamenti ka organizuar disa tryeza konsultimesh me pjesëmarrjen e organizatave të shoqërisë civile, ekspertëve dhe akademikëve.

Për shkak të rëndësisë politike të sistemit të drejtësisë, si prioritet kyç në hapjen e negociatave, një vizibilitet intensiv për dialogun politik në këtë çështje ka zënë vend të rëndësishëm në kuadrin e Prioritetit kyç dhe Dialogut të nivelit të lartë, i cili gjithashtu do të vijojë t'i kushtojë vizibilitet të lartë programit.

Komunikimi i nivelit të lartë dhe vizibiliteti do të ruhen gjatë hartimit dhe zbatimit të programit. Zbatimi i aktiviteteve komunikative për Strategjinë e reformës në Drejtësi do të jetë përgjegjësi e përfituesit, i cili do të hartojë dhe zbatojë një plan komunikimi, gjatë zbatimit të reformës. Përfituesi duhet të publikojë faktin që Veprimet kanë marrë mbështetje nga BE-ja.

Veprimet e vizibilitetit dhe komunikimit do të tregojnë se si ndërhyrja kontribuon në një program të dakordësuar dhe objektivat e tij, si dhe në procesin e anëtarësimit. Veprimet do të synojnë të forcojnë ndërgjegjësimin e publikut të gjerë dhe mbështetjen e ndërhyrjeve dhe objektivat e arritura.

Veprimi do të synojë të evidentojë për audiencën përkatëse vlerat e shtuara dhe ndikimin e ndërhyrjeve të BE-së, si dhe të promovojë transparencën dhe llogaridhënien në përdorimin e fondeve.

Gjithashtu, Delegacioni i BE-së do të parashikojë disa aktivitete komunikative gjatë zbatimit të veprimit. Fushata ndërgjegjësimi të financuara nga BE janë një platformë e përshtatshme për të evidentuar vizibilitetin e BE-së. Këto aktivitete do të ndahen në sekuenca në mënyrë që të maksimizojnë lidhjen midis zbatimit të programit, disbursimit të transheve, zbatimit të politikave dhe dialogut politik me autoritetet.

Për zbatimin e asistencës plotësuese zbatohen Kërkesat e Vizibilitetit dhe Komunikimit për aktivitetet jashtë BE-së. Guida Vizibiliteti shtesë, të hartuara nga Komisioni do të aplikohen më tej.

Përfituesit do të raportojnë mbi veprimtarinë që lidhet me vizibilitetin dhe komunikimin gjatë raportimit në Komitetin Monitorues IPA dhe Komitetet Sektoriale të Monitorimit.

8. PARAKUSHTET

Supozimet

Supozohet se Autoritetet shqiptare (Qeveria shqiptare dhe institucionet e gjyqësorit) do të sigurojnë angazhimin e plotë të tyre për të punuar drejt arritjes së objektivave të programit, si dhe për të garantuar qëndrueshmërinë e tyre. Ministria e Drejtësisë si institucioni lider për koordinimin e grupeve të interesit gjatë zbatimit të Strategjisë, do të ngrejë dhe vendosë në funksionim një strukturë për monitorim të rregullt të zbatimit të strategjisë, si edhe për çdo përditësim të mundshëm.

Supozohet gjithashtu se alokimi i fondeve të përshtatshme do të sigurohet në buxhetin vjetor dhe programin afatmesëm buxhetor për zbatimin e planit të veprimit të strategjisë dhe në veçanti në funksion të funksionimit të institucioneve të reja ligjore, si dhe për Shkollën e Magjistraturës.

LISTA E SHTOJCAVE

1. Përzgjedhja indikative për treguesit e rezultateve (për Mbështetjen Buxhetore)
2. Treguesit e performancës të përdorur për disbursimet
3. Marrëveshjet e disbursimeve dhe kalendari i punës

SHTOJCA 1: PËRZGJEDHJA INDIKATIVE E TREGUESVE TË REZULTATEVE (për mbështetjen buxhetore)³²

Kontributet, rezultatet e drejtpërdrejta dhe ato jo të drejtpërdrejta, si dhe të gjithë treguesit, synimet dhe vlerat bazë, që janë përfshirë në listën e treguesve të rezultateve, janë indikative dhe mund të përditësohen gjatë zbatimit të veprimit, pa bërë ndryshime në vendimin për Marrëveshjen e Financimit. Tabela me listën indikative të treguesve të rezultateve do të shtjellohet gjatë kohëzgjatjes së veprimit: do të shtohen kolona të reja për synimet e ndërmjetme, kur të jetë e përshtatshme dhe për qëllime raportimi të arritjes së rezultateve sipas matjeve përmes treguesve.

	Ndërhyrja logjike	Treguesit	Baza fillestare	Synimi në 2020	Synimi final 2021 (fundi i Strategjisë)	Burimet, mjetet e verifikimit
Objektivi i përgjithshëm/ ndikimi	Të kontribuojë në forcimin e shtetit të së drejtës, zbatimin e ligjit dhe uljen e nivelit të korrupsionit në agjencitë qeveritare dhe gjyqësor	Niveli i progresit i vlerësuar nga KE-ja për Kapitullin 23 (Sistemi gjyqësor dhe të drejtat themelore)	Negociatat për Kapitullin 23 (Sistemi gjyqësor dhe të drejtat themelore) nuk janë hapur	Negociatat për Kapitullin 23 (Sistemi gjyqësor dhe të drejtat themelore) janë hapur dhe kanë progres	Negociatat për Kapitullin 23 (Sistemi gjyqësor dhe të drejtat themelore) janë hapur dhe kanë progres	Raporti vjetor i KE-së
		Treguesi i përbërë për reformën në gjyqësor	39.94 në 2013	55.71	55.71	Banka Botërore
		Treguesi për Qeverisjen i Bankës Botërore – Shteti i së Drejtës	42 (2015)	60	60	Treguesit qeveritarë të Bankës Botërore http://info.worldbank.org/governance/wgi/index.aspx#home
		Besimi i publikut në gjyqësor	21% (2017)	50%	50%	Sondazhi i PNUD-it dhe Bankës Botërore
Objektivat specifike	Të forcohet pavarësia, transparencja, efica, llogaridhënia dhe besimi i publikut ndaj sistemit gjyqësor shqiptar në përputhje me standardet evropiane.	Indeksi i performancës juridike	37.9% (2015)	0-25%	0-25%	Raporti i CEPEJ
		Treguesi i përbërë (mesatarja e aksesit në sistemin gjyqësor dhe pavarësia e gjyqësorit)	0.5 (2016)	0.6	0.6	Projekti botëror i Drejtësisë, Forumi Ekonomik Botëror
	Të përmirësohet mbrojtja e të drejtave të njeriut në sistemin e burgjeve	Numri i çështjeve të mbetura pezull në Gjykatën e Lartë	30000 (në fund të vitit 2018)	Jo më shumë se 29800	Jo më shumë se 29300	Këshilli i Lartë i Drejtësisë
		Numri i burgjeve të mbi-populluara në raport me godinat ekzistuese (SKZHI)	24% (2014)	0%	0%	Ministria e Drejtësisë SKZHI
Rezultatet e pritshme	Institucionet e sistemit të drejtësisë të jenë të pavarura, efica dhe llogaridhëse (Objektivi 1)	% e personave që janë gjykuar me gjykime alternative, duke i krahasuar me totalin e gjykimeve (pa dallim gjinie dhe moshe)	37% (2015)	50%	50%	Ministria e Drejtësisë
		Numri i institucioneve të reja, të ngritura në funksion të reformës në drejtësi, janë operacionale	3 Këshilli i Emërimeve në Drejtësi, Komisioni i Pavarur i Kualifikimeve dhe Dhoma e Apelit	4 (Inspektorati i Lartë i Drejtësisë)	4	(si për treguesin Nr. 1)
		Shkalla e ankesave kundër gjykatësve dhe prokurorëve të përpunuar kundër ankesave të regjistruara brenda afatit të përcaktuar me ligj (të ndahen sipas gjinisë)	25% (2015-2016)	80%	80%	Inspektorati i Lartë i Drejtësisë (si për treguesin nr. 2)

³² Indikatorët në përputhje me dokumentet përkatëse të programit shënohen me *³¹.

	Ndërhyrja logjike	Treguesit	Baza fillestare	Synimi në 2020	Synimi final 2021 (fundi i Strategjisë)	Burimet, mjetet e verifikimit
		% e procedurave disiplinore të iniciuara kundër gjyqtarëve ose prokurorëve që rezultojnë në sanksione (duke përfshirë marrëveshjet e fajësive) si pasaportë e treguesve të strategjisë	23% për gjykatësit ³³ / nuk ka bazë fillestare krahasuese për prokurorët ³⁴	50%/50%	50%/50%	Inspektorati i Lartë i Drejtësisë
		Ulja e numrit të çështjeve të prapambetura në performancën vjetore të gjykatësve, si në pasaportën e treguesve të strategjisë	5 vite çështje të mbetura pezull	2.5 vite çështje të mbetura pezull	2.5 vite çështje të mbetura pezull	Këshilli i Lartë i Drejtësisë
	Edukimi për çështjet ligjore dhe trajnimet e konsoliduara (Objektivi 2)	Numri i kurrikulave të zbatuara nga Shkolla e Magjistraturës, siç identifikohet nga Vlerësimi mbi Nevojat për Trajnimet	24 kurrikula (2015/16)	27 kurrikula	30 kurrikula	Raportet Vjetore të Shkollës së Magjistraturës (si për treguesin nr. 3)
		Numri i kurseve on-line nga Shkolla e Magjistraturës	0	1	1	Raportet Vjetore të Shkollës së Magjistraturës (si për treguesin nr. 3)
	Transparenca dhe aksesueshmëria në sistemin e drejtësisë e përmirësuar (objektivi nr. 3)	Shkalla e njerëzve që plotësojnë kushtet për të përfutur ndihmë parësore/ dytësore ligjore, siç përcaktohet në Ligjin e Aksessit për Ndihmën Ligjore (Ligji 111/2017 për Garancinë Shtetërore për ndihmën ligjore falas, si në pasaportën e treguesve të Strategjisë	93%(2017) ³⁵	95% për parësoret 75% për dytësoret	95% për parësoret 95% për dytësoret	Raportet e Ministrisë së Drejtësisë me inputet e ardhura nga Gjykatat (si për treguesin nr. 7)
		% e çështjeve për të cilat informacioni bazë gjendet online dhe i përditësuar si në pasaportën e treguesve të Strategjisë ³⁶	5% (TBC)	50 %	60 %	Këshilli i Lartë i Drejtësisë
	Efektiviteti i sistemit të drejtësisë penale i përmirësuar (Objektivi 4)	% e përdorimit të dënimeve kundrejt atyre jo me dënim, në rastin e vendimeve me dënim	70 (2017)	+ 8 përqind pikë më e lartë krahasuar me të dhënat e 2017	+ 13 përqind pikë më e lartë krahasuar me të dhënat e vitit 2017	Si për treguesin nr. 6
		% e vendimeve penale për shkeljet e dënueshme deri në 5 vjet, të cilat përfshijnë sanksionet alternative ³⁷ ,	49% ³⁸	70%	70%	Ministria e Drejtësisë/ Zyra e Shërbimit të Provës

³³ Kjo bazë fillestare i referohet të dhënave të 2016. Të dhënat e 2017 janë statistikisht atipike për shkak të ndryshimeve domethënëse ligjore dhe tranzicionit institucional.

³⁴ Fuqia disiplinare mbi prokurorët do të kalojë nga Zyra e Prokurorit të Këshilli i Lartë i Prokurorisë; në 2017 sistemi disiplinuar për prokurorët nuk ishte funksional për shkak të ndryshimeve ligjore, të cilat mund të vijojnë edhe në 2018. Për këtë arsye nuk është parashikuar ndonjë synim për prokurorët për vitin 2018.

³⁵ Kjo është bazuar në shërbimet parësore falas për 2017, 828 aplikantë të ligjshëm nga të cilët 771 kanë marrë ndihmë ligjore parësore falas.

³⁶ Kjo përfshin: identifikimin e rasteve (duke përfshirë emrat e partive në shumicën e rasteve), kohën dhe vendin ku do të kryhet seanca, emrin e gjykatësit dhe statusin i procedimeve.

³⁷ Sipas nenit 59 të Kodit Penal (Pezullimi i dënimit me burgim dhe zëvendësimi me shërbim prove), Neni. 59/a CC (qëndrimi në shtëpi) dhe Neni. 63 CC (shërbimi për publikun).

³⁸ Të dhënat e vitit 2016 janë më të hershmet në këtë kohë; të dhënat e 2017 do të jenë të aksesueshme shumë shpejt.

	Ndërhyrja logjike	Treguesit	Baza fillestare	Synimi në 2020	Synimi final 2021 (fundi i Strategjisë)	Burimet, mjetet e verifikimit
		si për pasaportën e Treguesve të Strategjisë				
	Sistemi elektronik i sistemit të drejtësisë i përmirësuar dhe funksional (Objektivi 3)	Plani afatmesëm për infrastrukturën e gjykatave i përmirësuar, duke përfshirë sigurinë në gjyqe, kostimin dhe buxhetimin, funksional	jo	Po	Po	Raporti vjetor nga Ministria e Drejtësisë
		Lidhja automatike e rasteve përmes funksionimit të Sistemit të Menaxhimit të Çështjeve (çështjeve)	jo	Po	Po	Këshilli i Lartë i Drejtësisë
	Funksionimi i Ministrisë së Drejtësisë, i përmirësuar (Objektivi 7)	Numri i studimeve, analizave, statistikave që kryhen në fushën e gjyqësorit nga Departamenti i Analizës së Legjislacionit	1	5	5	Ministria e Drejtësisë
	Akresi në drejtësi i rritur përmes përmirësimit të cilësisë së shërbimeve të profesionistëve ligjorë dhe arbitrazhit (Objektivi 8)	Numri i rasteve të zgjidhura përmes dënimeve alternative	1,200	2,500	2,500	Ministria e Drejtësisë
	Masat për ri-integrimin dhe rehabilitimin e të burgosurve sipas standardeve evropiane (Objektivi 6)	Numri i personave me liri të kufizuar, të përfshirë në aktivitete ri-integruese, sipas gjinisë dhe moshës (lista e gjatë e SKZHI)	2,600 (2014)	3,250	3,250	Ministria e Drejtësisë
Rezultatet e menjëhershme të menjëhershme	Hapësira financiare për të zbatuar objektivat e Strategjisë Sektoriale, të përmirësuar	% e kësteve të disbursuara në kohë dhe në përputhje me shumën e rënë dakord në Kontratën e Reformës Sektoriale (KRS)	0	Të paktën 70% e disbursimeve të KRS janë kompletuar sikurse planifikuar	100 % e disbursimeve të KRS janë përfunduar sipas planit	Raportet e disbursimit të KRS
		Shuma e hendekut financiar	53 milionë EURO	80 % e hendekut financiar është mbyllur	100 % e hendekut financiar është mbyllur	Raportet e zbatimit të Strategjisë së Drejtësisë në buxhetin vjetor
Rezultatet e menjëhershme të menjëhershme KRS dhe asistencë plotësuese	Dialog i vazhdueshëm politik me Qeverinë e Shqipërisë dhe Institucionet e Drejtësisë në zbatimin e Strategjisë për Reformën në Drejtësi	Numri i dialogëve të lartë politikë dhe tekniko/strategjike në diskutimin dhe rishikimin e zbatimit të strategjisë, duke u fokusuar në këstet e ndryshueshme, faktorët dhe relevancën, besueshmërinë dhe progresin e kënaqshëm në zbatimin e strategjisë	Takimet vjetore të nënkomitetit për Drejtësinë, Lirinë dhe Sigurinë (1) Takimi i Grupit të Punës së Strategjisë së Drejtësisë me përfaqësues të Ministrisë së Drejtësisë; Takime Ad-hoc (4) (programimi dhe monitorimi)	1 4 takime vjetore për të konfirmuar progresin thelbësor në prioritetet kyçe për hapjen e negociatave; Takime vjetore (programim dhe monitorim)	1 4 takime vjetore për të konfirmuar progresin thelbësor në prioritetet kyçe për hapjen e negociatave; 10-20 takime Ad-hoc vjetore (programim dhe monitorim)	Raporti Vjetor për Shqipërinë Raporti vjetor për zbatimin e Strategjisë dhe Planit të Veprimit Raportet e disbursimit të KRS

	Ndërhyrja logjike	Treguesit	Baza fillestare	Synimi në 2020	Synimi final 2021 (fundi i Strategjisë)	Burimet, mjetet e verifikimit
	Përpjekje të vazhdueshme për të forcuar kapacitetet qeverisëse për të zbatuar Strategjinë për reformën e drejtësisë	Shtirja në të cilën Grupi Ndërinstitucional i Punës për fushën e drejtësisë, i aftë për të zbatuar, monitoruar dhe raportuar për Strategjinë dhe planin e veprimit	Struktura e Grupit të Punës për Sektorin e Drejtësisë është e përcaktuar në Strategjinë e Drejtësisë	2-3 takime vjetore të Grupit Ndërinstitucional të Punës të koordinuara dhe organizuara nga Ministria e Drejtësisë Publikimi i raportit vjetor në zbatimin e Strategjisë Plani i Veprimit 2017-2020	2-3 takime vjetore të Grupit Ndërinstitucional të Punës të koordinuara dhe organizuara nga Ministria e Drejtësisë Publikimi i raportit vjetor në zbatimin e Strategjisë Plani i Veprimit 2017-2020	Raporte monitoruese, dokumente strategjike dhe plane veprimi
	Koordinimi i donatorëve i përmirësuar	Numri i takimeve që janë koordinuar	Koordinimi i donatorëve në baza ad-hoc dhe në kuadër të koordinimit sektorial	Takime të rregullta të donatorëve (2-4ç vit)	Takime të rregullta të donatorëve (2-4 çdo vit)	Matrica e raporteve të koordinimit të donatorëve
	Sistemi i monitorimit dhe vlerësimit për zbatimin e strategjisë për reformën në drejtësi, i përmirësuar	Shkalla në të cilën është përcaktuar një rishikim vjetor Shkalla në të cilën rekomandimet e sistemit të monitorimit përfshihen gjatë procesit të vendimarrjes	Raporti i monitorimit në zbatimin e planit të veprimit, të fokusuar në aktivitetet	Monitorimi vjetor është realizuar në bazë të vlerësimit të performancës, duke përfshirë progresin për çdo tregues, analizat dhe rekomandimet	Monitorimi vjetor është realizuar mbi bazat e vlerësimit të performancës, duke përfshirë progresin për çdo tregues, analizat dhe rekomandimet	Raportet monitoruese
	Kapacitetet për koordinimin dhe monitorimin e zbatimit të strategjisë për reformën në Drejtësi janë përmirësuar	Numri i takimeve koordinuese dhe organizimi në mbështetjen e Ministrisë së Drejtësisë janë mundësuar Numri i stafit teknik të trajnuar në Sekretariatit Teknik të Ministrisë së Drejtësisë (të ndarë sipas gjinisë)	0 0	4 në vit 5	4 në vit 5	Raporti i projektit të Asistencës Teknike
	Monitorim i suksesshëm i zbatimit të mbështetjes buxhetore	Numri i misionëve të pavarura monitoruese Numri i raporteve monitoruese të përgatitura Kërkesat për pagesat cilësore dhe në kohë	0 0 N/A	2 për vit 2 vjetore Kërkesat e pagesave janë përfunduar dhe dorëzuar në përputhje me skedulin indikativ të pagesave	2 për vit 2 vjetore Kërkesat e pagesave janë përfunduar dhe dorëzuar në përputhje me skedulin indikativ të pagesave	Monitorim i pavarur Raportet e misionëve monitoruese Dosja e DBE-së, e cila verifikon kushtet dhe progresin e pagesave

	Ndërhyrja logjike	Treguesit	Baza fillestare	Synimi në 2020	Synimi final 2021 (fundi i Strategjisë)	Burimet, mjetet e verifikimit
	Vëzhgimi i procesit për ri-vlerësimin e gjykatësve dhe prokurorëve	Numri i çështjeve të monitoruara/vëzhguara	TBC	TBC	TBC	Raportet monitoruese
	Perceptimi i qytetarëve dhe ndërgjegjësimi për reformën në drejtësi dhe zbatimin e rritur të strategjisë (fushata të veçanta në baza moshe dhe grupeve të synuara)	Niveli i perceptimit dhe ndërgjegjësimin (masat sensitive në bazë të moshës, gjinisë, minoriteteve) Numri i veprimeve komunikuese vjetore (në bazë gjinie, moshe, minoriteti) Numri i fushatave ndërgjegjësuere (masat sensitive në baza moshe, gjinie dhe minoriteti)	Nuk ka një strategji komunikimi funksionale për strategjinë	I përmirësuar 10 10	I përmirësuar 10 10	Raporti i projektit
	Niveli i përfshirjes dhe pjesëmarrja e organizatave të shoqërisë civile dhe aktorëve jo shtetërorë në planifikimin dhe zbatimin e reformës në drejtësi	Konsultime të rregullta me shoqërinë civile në zbatimin e reformës	OSHC janë konsultuar gjatë hartimit të strategjisë OSHC janë të përfshira kryesisht në shpërndarjen e informacionit për negociatat e anëtarësimit	2-4 takime konsultative të organizuara me OSHC/ aktorët jo shtetërorë si p.sh. përfaqësues të komunitetit të biznesit	2-4 takime konsultative të organizuara me OSHC/ aktorët jo shtetërorë si p.sh. përfaqësues të komunitetit të biznesit	Regjistrime të takimeve
	Niveli i ndërgjegjësimin për çështjet gjinore dhe ato të grupeve vulnerabil	Konsultime të rregullta për çështjet gjinore dhe mbrojtja e grupeve vulnerabil gjatë zbatimit të reformës në drejtësi	Numri i kufizuar i OSHC të konsultuara gjatë hartimit të strategjisë	2 herë konsultime për çështjet gjinore dhe mbrojtjen e grupeve vulnerabil	2 herë konsultime për çështjet gjinore dhe mbrojtjen e grupeve vulnerabil	Regjistrimet e takimeve

SHTOJCA 2: TREGUESIT E PERFORMANCËS TË PËRDORUR PËR DISBURSIMET

Treguesi nr.1: Institucionet e reja të drejtësisë janë ngritur dhe janë funksionale

Programi: Strategjia ndër-sektoriale e Drejtësisë dhe Plani i saj i Veprimit 2017-2020

Objekti: Objekti nr. 1, forcimi i pavarësisë, efikasitetit dhe llogaridhënies së institucioneve të sistemit gjyqësor

Rezultatet e pritshme: Këshilli i Lartë Gjyqësor dhe Këshilli i Lartë i Prokurorisë janë funksionalë (sipas amendimeve të Ligjit 76/2016 të 22 korrikut 2016)

Veprimi: Ngritja formale dhe funksionimi i institucioneve

Departamenti përgjegjës: Ministria e Drejtësisë (MD) është përgjegjëse për fillimin e zbatimit të dispozitave ligjore të KLGJ-së dhe KLP-së, si dhe koordinimin dhe mbledhjen e të dhënave.

Përshkrimi i Treguesit

Lloji i Treguesit: Sasior (Rezultati)

Periodiciteti i matjes: Vjetore

Rezultati i fundit i njohur (baza fillestare): 3 (Institucionet e ngritura sipas Ligjit 76/2016 të 22 korrikut 2016: Komisioni i Pavarur i Kualifikimeve, Dhoma e Apelit, Këshilli i takimeve) 3 nga 19 gjykatësit të emëruar në Gjykatën e Lartë (2018)

Zhvillimi dhe cilësia e treguesit:

Metodologjia e mbledhjes së të dhënave: Mbledhje e të dhënave administrative nga secili institucion të dorëzuara në Ministrinë e Drejtësisë për përpilim

Departamenti përgjegjës për mbledhjen e të dhënave: Ministria e Drejtësisë

Metoda e llogaritjes: 2019: Aktet nënligjore dhe rregullat e procedurës të miratuara dhe Manuali i vlerësimit të Gjykatësve/ Prokurorëve është miratuar nga KLGJ dhe KLP. KLGJ e KLP do të japin organigramat, informacionin mbi numrin e stafit të rekrutuar si edhe informacion për buxhetin përkatës në buxhetin e shtetit

2020: gjykatësit e gjykatës së lartë të caktuar nga KLD nëpërmjet vendimeve të rregullta të Këshillit

2021: Për KLD-në, numri i gjykatësve të vlerësuar nga KLD deri në fund të vitit 2020, pjesëtuar me numrin i gjykatësve që do të vlerësohen nga KLD në 2020, shumëzuar me 100.

Për KLP-në numri i prokurorëve të vlerësuar nga KLP deri në fund të vitit 2020, pjesëtuar me numrin i gjykatësve që do të vlerësohen nga KLP-ja në vitin 2020, shumëzuar me 100.

Mënyrat e interpretimit

Kufizime dhe anshmëri të njohura:

Ministria e Drejtësisë do të koordinojë mbledhjen e të dhënave, informacionin dhe raportet përkatëse (por jo të vlerësojë të dhënat dhe informacionin e dhënë), të cilat do të jepen nga institucionet e pavarura. Procesi i vettingut që po vijon mund të ndikojë kohën për ngritjen e institucioneve të reja. Ngritja e institucioneve të reja varet pjesërisht nga procesi i vettingut. Pas përfundimit të vettingut të anëtarëve të këtyre institucioneve, ata duhet të jenë të aftë të prodhojnë rezultatet e para, gjithashtu duke mundur që Këshilli të plotësojë boshllëqet në institucionet kyçe të gjyqësorit, si dhe të kenë kapacitet që të përmbushin funksionet e tyre kyçe, më specifikisht vlerësimi i gjyqtarëve dhe prokurorëve, të cilët duhet të bëhen në bazë të manualit të ri të miratuar pas ngritjes së Këshillit.

Mënyrat e interpretimit: Institucionet e gjyqësorit janë ngritur dhe funksionojnë sipas dispozitave të Ligjit 76/2016 dhe Ligjit 115/2016 për Organizimin e Qeverisjes së Gjyqësorit

Programi i dokumentacionit:

Data e dorëzimit (synimet): Të dhënat për vitin 2019 (vlerësimi në tre mujorin e dytë të 2020): KLD dhe KLP janë ngritur (sipas llogaritjes)

Të dhënat për vitin 2020 (vlerësimi në tre mujorin e dytë të 2021): të paktën 16 gjyqtarë të Gjykatës së Lartë nga 19 në total, janë emëruar nga KLD.

Të dhënat për vitin 2021 (vlerësimi në tre mujorin e dytë të 2022): KLD dhe KLP kanë vlerësuar të paktën 90% (75% për pagesat e pjesshme) të numrit të gjykatësve dhe prokurorëve të parashikuar për t'u

vlerësuar për Planin e tyre të Vlerësimit. 19 Gjykatësit e Gjykatës së Lartë janë caktuar nga Këshilli i Lartë i Drejtësisë³⁹

Komentet: Këshilli i Lartë i Drejtësisë dhe Këshilli i Lartë i Prokurorisë do të dorëzojnë Planin e tyre të Vlerësimit për vitin 2020 jo më vonë se data 1 shkurt 2020, përgatitur në pajtim me nenin 71 dhe 81 të Ligjit Nr. 96/2016 “ Për statusin e gjyqtarëve dhe prokurorëve”. Emërimet e numrit maksimal të gjykatësve nga KLD mund të varen nga procesi i vettingut që vijon dhe finalizimi i hartës së gjyqësorit.

Treguesi Nr. 2: Përpunimi i ankimeve kundër gjyqtarëve dhe prokurorëve brenda dispozitave ligjore në fuqi, të përmirësuara.

Programi: Strategjia ndër-sektorale e Drejtësisë dhe Plani i saj i Veprimit 2017-2020

Objektivi: Objektivi nr. 1, forcimi i pavarësisë, efikasitetit dhe llogaridhënies së institucioneve të sistemit gjyqësor

Rezultatet e pritshme: Inspektorati i Lartë i Drejtësisë është funksional

Veprimi: Ngritja formale dhe funksionimi i institucioneve

Departamenti përgjegjës: Inspektorati i Lartë i Drejtësisë

Përshkrimi i Treguesit

Lloji i Treguesit: Sasior (Rezultat)

Shpeshtësia e matjes: Përqindje

Periodiciteti i matjes: Vjetore

Rezultati i fundit i njohur: 23% (2017-2018). 23 hetime disiplinore në total kanë filluar nga KLD në vitin 2018⁴⁰.

Zhvillimi dhe cilësia e treguesit:

Metodologjia e mbledhjes së të dhënave: Mbledhje e të dhënave administrative (Raporti vjetor i Inspektoratit të Lartë të Drejtësisë)

Departamenti përgjegjës për mbledhjen e të dhënave: Inspektorati i Lartë i Drejtësisë

Metoda e llogaritjes: Aktet nënligjore në 2019, Manualët e Inspektimeve, Rregullat procedurale, për mekanizmin e ankimeve dhe kutinë postare dhe postën elektronike funksionale, rregullat për mbrojtjen e të dhënave të hartuara në funksion të transparencës dhe aksesit të publikut, linja buxhetore për ILD e hartuar, të paktën 10 inspektorë të emëruar, zyrat në dispozicion. Kalendarit për inspektimet gjatë 2020 i miratuar.

Raporti për 2020/2021 është llogaritur si numri i ankimeve të ardhura dhe përpunuara brenda afateve të përcaktuara me ligj (neni X i ligjit për statusin e gjyqtarëve dhe prokurorëve) në 2020/ në 2021 i pjesëtuar me numrin e ankesave të ardhura gjatë 2020 deri më 31 nëntor 2010/ në 2021 deri më 31 nëntor 2021 (raporti vjetor për veprimet e ILD për 2020 përfshin numrin e ankimeve, tipologjinë e tyre pjesëtuar me kategorinë dhe shkallën e dosjeve të përpunuara. Përpunimi i dosjeve përfshin vendimet e arsyetuara të ILD-së për hapjen e rastit hetimor dhe statusin e tij aktual, për të mbyllur çështjen pas verifikimit të parë, ose mbylljen e çështjes.

Mënyrat e interpretimit

Kufizime dhe anshmëri të njohura Një metodë inspektimi ekziston, pasi Ministria e Drejtësisë dhe Këshilli i Lartë i Drejtësisë kanë kryer inspektime si pjesë e aktiviteteve të tyre kryesore. ILD do të finalizojë metodologjinë dhe do ta zbatojë atë.

Mënyrat e interpretimit: Këto matin funksionimin dhe efikasitetin operacionale të inspektimeve të ndara nga vlerësimi i cili do të kryhet nga KLD dhe KLP

Programi i dokumentacionit

Data e dorëzimit (synimet): Të dhënat për vitin 2019 (vlerësimi në tre mujorin e dytë të vitit 2020): Ngritja e Inspektoratit të Lartë të Drejtësisë

³⁹ Numri i Gjykatësve të Gjykatës së Lartë mund të rritet duke u varur nga finalizimi i hartës së gjyqësorit. Megjithatë, legjislacioni lejon një numër prej 19 vetash i cili është minimumi dhe ka rezultuar i nevojshëm për funksionimin e Gjykatës së Lartë.

⁴⁰ Duhet të merret parasysh se këto të dhëna përfshijnë informacionin e ardhur nga tre institucione, Ministria e Drejtësisë, KLD dhe Prokurori i Përgjithshëm. Sistemi gjyqësor është në tranzicion që në 2017 dhe gjatë kësaj periudhe këto institucione kanë mungesa të burimeve njerëzore të përshtatshme për të arritur afatet përfundimtare, si dhe për të nxjerrë të dhënat për bazën fillestare

Të dhënat për vitin 2020 (vlerësimi në tre mujorin e dytë të vitit 2021): 75% e ankesave të përpunuara;

Të dhënat për vitin 2021 (vlerësimi në tre mujorin e dytë të vitit 2022): 95% (85% për pagesat e pjeshme) të ankesave të përpunuara;

Komente: Inspektorati i Lartë i Drejtësisë funksionon në mënyrë të pavarur nga KLD dhe KLP dhe ndan procesin e inspektimeve. ILD kërkon gjithashtu më shumë kapacitete dhe buxhet për të ngritur një sistem inspektimi të përmirësuar dhe eficient. Si rezultat llogaridhënia është domethënëse por edhe vendimet janë më transparente ndaj publikut. Gjithashtu, këto matje sigurojnë që sistemi është funksional dhe prodhon rezultatet përtej ngritjes dhe funksionimit të institucioneve.

Treguesi nr. 3: Performanca e Shkollës së Magjistraturës e përmirësuar

Programi: Strategjia ndër-sektorale e Drejtësisë dhe Plani i saj i Veprimt 2017-2020

Objektivi: Objektivi nr. 2: Konsolidimi i edukimit ligjor dhe trajnimit ligjor, si dhe specializimi i personelit të magjistraturës dhe gjykatave.

Rezultatet e pritshme: Standardet e edukimit për Shkollën e Magjistraturës janë përmirësuar

Veprimi: Zhvillimi i kurrikulës dhe i platformës së trajnimit;

Departamenti përgjegjës: Shkolla e Magjistraturës

Përshkrimi i treguesit:

Lloji i treguesit: Cilësor dhe sasior

Masa e matjes: Vjetore

Periodiciteti i matjes: Vjetore

Rezultati i fundit i njohur (baza fillestare): Numri i kurrikulave në zbatim 24 (2015/2016) Numri i kurseve të platformës online në zbatim: 0

Zhvillimi i treguesit:

Metodologjia e mbledhjes së të dhënave: Mbledhje e të dhënave administrative nga Shkolla e Magjistraturës për metodologjinë e miratuar dhe finalizuar, periudhën e raportimit lidhur me zbatimin e të dhënave statistikore mbi: numrin e kurrikulës së re, numrin e stafit të ri të rekrutuar; modeli dhe rezultatet e sondazheve; vlerësimi mbi nevojat për kurrikula të reja.

Departamenti përgjegjës për mbledhjen: Shkolla e Magjistraturës

Metoda e llogaritjes për 2019: Metodologjia e përshtatur do të përfshijë mekanizmin e matjes për të siguruar standardin për kurrikulat, staf cilësor dhe standard për punësimin, si dhe cilësinë e trajnimit të vazhdueshëm. Duhet të përfshijë mekanizmin dhe metodologjinë e raportimit, si dhe kriteret për rekrutimin e stafit të ri, duke përfshirë publikimin e vendeve të mbetura bosh, kriteret, kryerjen e një ekzaminimi për rekrutimin bazuar në profilin përkatës, standardet e trajtimit të ankimeve dhe apelin për rekrutimet.

Metodologjia do të përfshijë përgatitjen e sondazhit të përmbushjes së nivelit të kërkesave për të vijuar me trajnimet për secilin pjesëmarrës, kriteret për trajnerët dhe rekrutimin e tyre si dhe përgatitjen e materialeve online. Së fundmi metodologjia duhet të përfshijë vlerësimin e nevojave për kurrikulat e reja, modelet për programet e mësimore dhe do të prezantohen ekstraktet e kurrikulave të reja. 2020: Kurrikula do të hartohet në bazat e vlerësimeve për nevojat që do të drejtohen nga shkolla.

Mënyrat e interpretimit

Kufizime dhe anshmëri të njohura: Shkolla e Magjistraturës ka mungesa të burimeve njerëzore si dhe mbështetje të mirë-organizuar nga donatorë, me qëllim që të hartohet një mekanizëm cilësor për vlerësimin e nevojave, i cili do të bëjë të mundur sistematizimin e nevojave për trajnime, një zhvillim të rregullt të kurrikulave (në baza ad hoc) dhe do të mundësojë rekrutime të drejta dhe konkurruese për stafin e mësuesisë.

Mënyrat e interpretimit: Shkolla e Magjistraturës duhet të tregojë progres në lidhje me kurrikulën, cilësinë e stafit dhe kapacitetin për të dhënë trajnime të mira. Për më tepër, Shkolla duhet fillimisht të tregojë kapacitetin e saj për të planifikuar, koordinuar dhe të zhvillojë në mënyrë strategjike performancën e saj.

Programi i dokumentacionit:

Data e dorëzimit (synimet): Të dhënat për vitin 2019 (vlerësimi në tre mujorin e dytë të 2020): Metodologjia e përshtatur nga Shkolla e Magjistraturës duke përfshirë të tre komponentët e cilësisë (cilësia e kurrikulës, cilësia e stafit dhe cilësia e trajnimit të vazhdueshëm)

Të dhënat për vitin 2020 (vlerësimi në tre mujorin e dytë të 2021): tre kurrikula të reja të miratuara dhe të paktën një platformë kurs online për trajnimin e vazhdueshëm të gjyqtarëve dhe prokurorëve

Të dhënat për vitin 2021 (vlerësimi në tre mujorin e dytë të 2022): të paktën një platformë kurs online shtesë është funksionale për trajnimin e vazhdueshëm të gjyqtarëve dhe prokurorëve dhe Shkolla ka realizuar dhe publikuar rezultatet e një sondazhi për trajnimin e vazhdueshëm të gjyqtarëve dhe prokurorëve.

Komente: Strategjia për Zhvillim e Shkollës së Magjistraturës duhet të përditesohet dhe kërkohen burime njerëzore të përshtatshme

Treguesi Nr. 4: Kapacitetet për edukimin ligjor nga Shkolla e Magjistraturës të përmirësuara

Programi: Strategjia ndër-sektoriale e Drejtësisë dhe Plani i saj i Veprimit 2017-2020

Objektivi: Objektivi nr. 2: Konsolidimi i edukimit ligjor dhe trajnimit ligjor, si dhe specializimi i personelit të magjistraturës dhe gjykatave.

Rezultatet e pritshme: Standardet e edukimit për Shkollën e Magjistraturës janë përmirësuar

Veprimi: Ngritja e objekteve të përshtatshme për Shkollën e Magjistraturës bazuar në Ligjin 115/2016 për organizimin e qeverisë

Departamenti përgjegjës: Shkolla e Magjistraturës

Përshkrimi i treguesit:

Lloji i treguesit: Rezultat

Masa e matjes: Numër

Periodiciteti i matjes: Vjetore

Rezultati i fundit i njohur (baza fillestare):

(2018) Numri i klasave: 2, libreria/ ambient klasash: 1, zyra e stafit: 3. Kushte të varfra dhe kapacitet të limituara për ambientet e edukimit ligjor në Shkollën e Magjistraturës, VKM Nr. 744/5.11.2014 mbi alokimin e fondeve dhe miratimin e planit të ndërtimit është në fuqi”. Bazuar në Ligjin 115/2016 për organizimin e qeverisë së gjyqësorit, godina për Shkollën e Magjistraturës kërkon të paktën 10 klasa, në bibliotekë, sallë trajnimit/konferencash, zyra për stafin.

Zhvillimi i treguesit:

Metodologjia e mbledhjes së të dhënave: Mbledhje e të dhënave administrative nga Shkolla e Magjistraturës

Departamenti përgjegjës për mbledhjen: Shkolla e Magjistraturës

Metoda e llogaritjes: për 2019; dokumentet e tenderit janë dorëzuar, zyra të përkohshme për Shkollën e Magjistraturës janë alokuar.

Bazuar në Ligjin 115/2016 për organizimin e qeverisë së gjyqësorit, godina për Shkollën e Magjistraturës kërkon të paktën 10 klasa, një librari, dhomë trajnimit/konferencash, zyra për stafin. 2021: Godina është kompletuar me të paktën 10 klasa, një librari, sallë trajnimit/konferencash, zyra për stafin, funksionale dhe e furnizuar me pajisje nga Shkolla e Magjistraturës

Mënyrat e interpretimit

Kufizime dhe anshmëri të njohura: Këshilli i Ministrave ka miratuar planin parësor për godinat, por që nuk është zbatuar ende për shkak të mungesës së fondeve. Ndërkohë, projektimi aktual mund të ri-përdoret, projekti dhe nevojat e tenderit duhet të shikohen sërish dhe lançimi i tenderit kërkon fonde për t'u alokuar.

Programi i dokumentacionit:

Data e dorëzimit (synimet):

Të dhënat për vitin 2019 (vlerësimi në tre mujorin e dytë të 2020): Zgjidhja e përkohshme ose finale për godinat e Shkollës së Magjistraturës me 10 klasa të reja. Në rast se kryhen më shpejt (përkohësisht) do të publikohen tenderi (konstrukcioni, rekonstrukcioni, blerjet e të tjera) për godinën e Shkollës së Magjistraturës,

Të dhënat për vitin 2020 (vlerësimi në tremujorin e dytë të 2021): raporti vjetor për progresin e konstrukcionit, rikonstrukcionit, blerjeve ose hapësirave të reja që janë dorëzuar.

Të dhënat për vitin 2021 (vlerësimi në tremujorin e dytë të 2022): Shkolla e Magjistraturës ka marrë në dorëzim zyrat e reja

Komentet: Çdo vit synimet janë vlerësuar, po asnjë pagesë nuk do të kryhet deri sa Shkolla e Magjistraturës të marri në dorëzim punimet dhe ambientet e reja.

Shkolla është institucioni kyç për gjykatësit dhe prokurorët e rinj pas procesit të vetingut. Kapacitetet e saj funksionale janë esenciale për të qenë e aftë të ofrojë klasa për mësim. Pas reformës në drejtësi, të paktën 200 veta, staf i gjykatave, duhet të trajnohen nga Shkolla, duke përfshirë avokatët e shtetit.

Një Plan fillestar Konstruksioni është miratuar nga Këshilli i Ministrave. Bazuar në planit e prokurimeve procesi është finalizuar duke përfshirë studimet e nevojshme dhe vlerësimin e riskut. Pavarësisht kësaj, falë mungesës së fondeve. Plani ka mbetur pezull për zbatim. Qeveria ka treguar dëshirë të mirë për të finalizuar procesin. Risku duhet të zgjidhet nga Ministria e Drejtësisë. Gjithashtu, plani fillestar siç u hartua fillimisht, përfshin edhe ndërtimin e Gjykatës së Lartë. Me qëllim prioritizimin e Shkollës së Magjistraturës, ndërtimi i godinës duhet të fillojë me Shkollën në radhë të parë.

Treguesi Nr. 5: Eficienca e veprimtarisë së Gjykatës së Lartë e përmirësuar

Programi: Strategjia ndër-sektoriale e Drejtësisë dhe Plani i saj i Veprimit 2017-2020

Objekti: Objekti nr. 3: Përmirësimi i sistemit operacional të gjyqësorit, duke përmirësuar eficientë, transparencën dhe qasjen me standardet e BE-së

Rezultatet e pritshme: Eficienca dhe performanca e gjyqeve, e rritur

Veprimi: Raportimi statistikor i përmirësuar dhe performancë e rritur për gjykimet

Departamenti përgjegjës: Këshilli i Lartë i Drejtësisë

Përshkrimi i treguesve

Lloji i treguesit: Sasior (Rezultati)

Njësia matëse: Numër

Periodiciteti i matjes: Vjetore

Rezultati i fundit i njohur (baza fillestare): 30000 raste janë regjistruar si të prapambetura në Gjykatën e Lartë deri në fund të 2018, 3 nga 19 gjyqtarë janë caktuar në Gjykatën e Lartë (2018)

Zhvillimi dhe cilësia e Treguesit:

Metoda e mbledhjes së të dhënave: Të dhënat vjetore të raportuara nga Gjykata e Lartë për në KLD.

KLD harton raportin përfundimtar të çështjeve të prapambetura, duke përfshirë një vlerësim të veçantë të çështjeve të Gjykatës së Lartë

Departamenti përgjegjës për mbledhjen - KLD

Metoda e llogaritjes: Llogaritja e çështjeve të zgjidhura nga drejtësia përkon me numrin e çështjeve të mbetura pezull të grumbulluara dhe që janë në listë për gjykim. Prapambetjet përfshijnë të gjitha çështjet e mbetura pezull, pavarësisht nga koha se kur këto raste janë regjistruar. Për gjykatën e lartë, rastet e prapambetura janë akumuluar që nga viti 2014.

Programi i dokumentacionit:

Data e dorëzimit (synimet): Të dhënat për vitin 2019 (vlerësimi në tre mujorin e dytë të 2020): Të paktën 6 nga 19 gjyqtarë të Gjykatës së Lartë janë emëruar nga KLD;

Të dhënat për vitin 2020 (vlerësimi në tre mujorin e dytë të 2021): Të paktën 200 çështje më pak – 150 në rastin e pagesës së pjesshme - krahasuar me vitin 2019

Të dhënat për vitin 2021 (vlerësimi në tre mujorin e dytë të 2022): të paktën 500 çështje më pak – 300 për rastin e pagesës së pjesshme – krahasuar me vitin 2020

Komente: Rastet e prapambetura për Gjykatën e Lartë do të varen nga emërimet e reja në gjykatë nga KLD. Aktualisht janë emëruar 3 gjykatës, nga 19 në total.

Numri i gjykatësve në gjyqe do të influencojë direkt uljen e rasteve të prapambetura. Pra, treguesi 5 dhe treguesi 1 janë të ndërlidhur.

Të dhënat për numrin e çështjeve të prapambetura në fund të vitit 2019 do të dërgohen në DBE brenda muajit mars 2020.

Treguesi nr. 6: Përdorimi i denimeve alternative i përmirësuar

Programi: Strategjia ndër-sektoriale e Drejtësisë dhe Plani i saj i Veprimit 2017-2020

Objekti: Objekti nr. 6 i Strategjisë: përmirësimi i sistemit të dënimit dhe përmirësimi i të drejtave të njeriut në sistemin e gjyqësorit

Rezultatet e pritshme: Rritja e numrit të personave që procedohen me dënime alternative.

Veprimi: Rritja e ndërgjegjësimit, trajnimet për rregullat e procedurës në procedurat e dënimeve për të përmirësuar aplikimin e dënimeve alternative.

Departamenti përgjegjës: KLD dhe KLP

Përshkrimi i treguesit:

Lloji i treguesit: Sasior (rezultat)

Masa e matjes: Vjetore

Periodiciteti i matjes: Vjetore

Rezultati i fundit i njohur (baza fillestare): 70% për vitin 2017 në bazat e të dhënave të mëposhtme: 6046 për të cilat janë dhënë dënimet alternative, jo me burg, pjesëtuar me 8630 raste dënimi për më pak se pesë vite burgim, përmes të cilës mund të aplikohen dënimet alternative.

Zhvillimi i treguesit:

Metodologjia e mbledhjes së të dhënave: Të dhënat vjetore të nxjerra nga institucionet e burgjeve të dërguara pranë Drejtorisë së Përgjithshme të Burgjeve dhe Drejtorisë së Përgjithshme të Shërbimit të Provës

Departamenti përgjegjës për mbledhjen: KLD dhe KLP

Metoda e llogaritjes: Ministria e Drejtësisë, në bazat e informacioneve të ardhura nga Drejtoria e Përgjithshme e Burgjeve dhe Drejtoria e Përgjithshme e

Shërbimit të Provës do të sigurojë numrin total të dënimeve të shërbimeve të provës ose dënimeve alternative në baza vjetore.

Drejtoria e Përgjithshme e Shërbimit të Provës prodhon raportin e statistikave përfundimtare për vitet 2019, 2020, 2021, duke llogaritur mesataren e shkallës bazuar në të dhënat e dërguara nga çdo zyrë e Drejtorisë së Shërbimit të Provës dhe e krahason me të dhënat e viteve të mëparshme. Veprat penale mund të dallohen dhe ndahen midis akteve kriminale dhe atyre të shkeljeve administrative (2 ose më pak se dy vjet burgim)

Mënyrat e interpretimit

Kufizime dhe anshmëri të njohura: N/A

Mënyrat e interpretimit:

Programi i dokumentacionit:

Data e dorëzimit (synimet): Të dhënat për vitin 2019 (vlerësimi në tre mujorin e dytë të 2020): tre përqind rritje për vitin 2019, në krahasim me të dhënat e vitit 2017;

Të dhënat për vitin 2020 (vlerësimi në tre mujorin e dytë të 2021): pesë përqind rritje për vitin 2020, në krahasim me të dhënat e vitit 2019;

Të dhënat për vitin 2021 (vlerësimi në tre mujorin e dytë të 2020): pesë përqind rritje për vitin 2021, në krahasim me të dhënat e vitit 2020;

Komente: Sistemi i drejtësisë kriminale në Shqipëri është trashëgimi e sistemit komunist, ku burgimi dhe ndëshkimi luante rol të rëndësishëm në ndëshkimin e veprave penale. Modelet e aplikuara dhe bazuara në standardet e BE-së synojnë rehabilitimi kundrejt dënimit. Shërbimi i provës konsiderohet ende i ri për Shqipërinë, megjithëse ligji i fundit është miratuar në vitin 2012.

Sistemi ende nuk është aplikuar tërësisht dhe në mënyrë që të marrim efektet e sistemit të burgjeve por në të njëjtën kohë të sigurojmë se sistemi i dënimeve ndjek parimet më të avancuara, masat e funksionimit të shërbimeve të provës janë ato më të përshtatshme dhe më efçente. Nga ana tjetër, përdorimi i dënimeve alternative aplikohet gjithashtu shumë rrallë. Si pasojë, burgjet janë të mbi-populluara. Në vend që të synohen masat për popullimin e burgjeve, ky tregues synon përmirësimin e sistemit si i tillë dhe funksionimin e tij kundrejt statistikave të popullimit të cilat mund të ulen artificialisht falë ngritjes së godinave të reja të burgjeve.

Treguesi Nr. 7: Ndihma ligjore është pa pagesë dhe funksionale

Programi: Strategjia ndër-sektorale e Drejtësisë dhe Plani i saj i Veprimeve 2017-2020

Objekti Objektivi 7: Përmirësimi i funksionimit të Ministrisë së Drejtësisë dhe institucioneve që lidhen me të

Rezultatet e pritshme: Aksesimi në drejtësi i përmirësuar

Veprimi: Zbatimi i shërbimeve pa pagesë dhe të decentralizuara të ndihmës ligjore

Departamenti përgjegjës: Ministria e Drejtësisë

Përshkrimi i treguesit:

Lloji i treguesit: Sasior (rezultat)

Masa e matjes: Përqindje

Periodiciteti i matjes: Vjetore

Rezultati i fundit i njohur (baza fillestare): 93 % mbi bazat e vitit 2017 për shërbimin ligjor falas. Nga 828 aplikime të ligjshme (që përmbushin kriteret), 771 kanë marrë ndihmë ligjore fillestare falas. Ndihma dytësore nuk është përfshirë në 2017;⁴¹

Zhvillimi dhe cilësia e treguesit

Metodologjia e mbledhjes së të dhënave:

Ministria e Drejtësisë raporton në baza vjetore mbi përdorimin e ndihmës parësore dhe dytësore, të dhënat mbi ndihmën ligjore parësore mbledhet në nivel Ministrie, ndërsa të dhënat e dytësore duhet të jepen nga çdo Gjykatë dhe mbledhen e jepen nga Ministria e Drejtësisë.

Departamenti përgjegjës për mbledhjen: Ministria e Drejtësisë

Metoda e llogaritjes: Për secilin vit do të aplikohen llogaritjet e mëposhtme:

Raporti vjetor i ndihmës ligjore parësore: numri i personave që kanë plotësuar kriteret dhe kanë marrë ndihmë ligjore parësore, (këshilla ligjore) gjatë një viti të caktuar, pjesëtuar me numrin e personave që plotësojnë kriteret për ndihmë ligjore parësore falas (këshilla ligjore), shumëzuar me 100.

Raporti vjetor i ndihmës ligjore dytësore: numri i personave që kanë plotësuar kriteret dhe kanë marrë ndihmë ligjore dytësore, (paraqitja në gjyqe) gjatë një viti të caktuar, pjesëtuar me numrin e personave që plotësojnë kriteret për ndihmë ligjore dytësore (kërkesat e pranura nga gjykata) shumëzuar me 100.

Mënyrat e interpretimit

Kufizime dhe anshmëri të njohura:

Skema e re për ndihmën ligjore falas hyri në fuqi më 1 qershor 2018. Kompetencat e dhënies së ndihmës janë të ndara ndërmjet Ministrisë së Drejtësisë në nivel qendror dhe Gjykatës në nivel rrethi. Ndihma parësore ligjore përfshin këshilla ligjore, të dhëna nga Ministria e Drejtësisë ndërkohë që përfaqësimi ligjor konsiderohet si ndihmë dytësore nga ana e nivelit gjyqësor. Secila Gjykatë është përgjegjëse për ndërgjegjësim dhe mbështetje. Megjithatë, që kur për Gjykatat ky fakt është konsideruar si proces i ri, trajnimi dhe mbështetja e vazhdueshme do të jetë domosdoshmëri në fazën e parë. Ministria e Drejtësisë duhet të jetë në një pozicion më të favorshëm për të mbledhur të dhënat, me kusht që zyra e tyre e statistikave të përgatisin një metodologji efikase për të marrë këto të dhëna nga Gjykatat e secilit rreth.

Mënyrat e interpretimit

Programi i dokumentacionit:

Data e dorëzimit (synimet): Të dhënat për vitin 2019 (vlerësimi në tre mujorin e dytë të 2020): 95% për parësorin dhe 40% për dytësorin;

Të dhënat për vitin 2020 (vlerësimi në tre mujorin e dytë të 2021): 95% për parësorin dhe 75% për dytësorin;

Të dhënat për vitin 2021 (vlerësimi në tre mujorin e dytë të 2022): 95% për parësorin dhe 95% për dytësorin;

Komente: Ministrisë së Drejtësisë i kërkohet të japë një metodë llogaritëse për të dhënat parësore dhe dytësore. Baza fillestare llogaritet në bazën e ligjit të vjetër, duke marrë në konsideratë vetëm shërbimet e ndihmës ligjore parësore.

⁴¹ Sipas të dhënave të dhëna nga Komisioneri Shtetëror për Ndihmën Ligjore Falas, nga 828 kërkesat për ndihmë ligjore janë miratuar 771 gjatë vitit 2017. Të dhënat për 2018 do të dërgohen pranë DBE-së brenda 15 prillit të vitit 2019

SHTOJCA 3: Marrëveshjet dhe afatet për disbursimet

Kjo shtojcë mbulon katër fushat kryesore, si më poshtë, në përputhje me kontekstin e vendit/ sektorit të ndërhyrjes: (1) përgjegjësitë; (2) afatet indikative për disbursimet; (3) kushtet e përgjithshme për disbursimin e çdo kësti; (4) kushtet e veçanta për disbursimin e çdo kësti.

1. Përgjegjësitë

Bazuar në kushtet e disbursimit të përcaktuara në këtë Marrëveshje Financimi, Ministria e Financave dhe Ekonomisë do t'i dërgojë Komisionit Evropian një kërkesë zyrtare për disbursimin e çdo kësti në përputhje me afatet e specifikuar në Tabelën A, si më poshtë. Kërkesa duhet të përfshijë: (i) një analizë dhe arsyetim të plotë për pagesën e fondeve me dokumentet e kërkuara mbështetëse bashkëlidhur; (ii) një formular informacioni financiar, të nënshkruar sipas rregullave, për të lehtësuar pagesën përkatëse.

2. Afatet indikative të disbursimit

Tabela A: Afatet indikative të disbursimit

Viti fiskal i vendit	Viti 1				Viti 2				Viti 3				Viti 4				Totali
	T1	T2	T3	T4	T1	T2	T3	T4	T1	T2	T3	T4	T1	T2	T3	T4	
Këst fiks		7				2				2				2			13
Këst i ndryshueshëm						6*				6*				9*			21
Totali		7				8				8				11			34

* Për treguesin 4 çdo vit është i vlerësuar, por asnjë pagesë nuk do të kryhet derisa të arrihet dhe të konfirmohet synimi i fundit

Kushtet e përgjithshme për disbursimin e secilit këst

[Kushtet e përgjithshme të renditura më poshtë për disbursimin e secilit këst/transh zbatohen për disbursimin e të gjitha kësteve dhe të gjitha kërkesat për pagesë kësti duhet të shoqërohen me informacionin dhe dokumentet e përshtatshme.]

Tabela B: Kushte të përgjithshme për lëvrimin e kësteve

Fusha	Kushtet	Burimi i verifikimit
Politika Publike	Progres i kënaqshëm në zbatimin e Strategjisë për Drejtësinë dhe vijimësia e besueshmërisë dhe relevancës së saj apo ndonjë strategjie pasuese.	Raportet për progresin e Strategjisë për Drejtësinë dhe për zbatimin e Planit të Veprimit (çdo vit, çdo muaj prill) Raporti për mbështetjen plotësuese nën këtë masë (çdo vit, T2 N+1)
Stabiliteti makroekonomik	Zbatimi i një politike makroekonomike të besueshme dhe të orientuar drejt stabilitetit.	Raportet vjetore të Qeverisë së Shqipërisë (çdo prill, N+1) Raportet nga FMN, Banka Botërore, BE (vjetore ose të posaçme) Vlerësimi nga DG ECFIN i Programit të Reformave Ekonomike (PRE) (vjetor) Përfundimet e Nënkomitetit të MSA-së për Ekonominë dhe Çështjet Financiare (vjetore)
Menaxhimi financiar publik	Progres i kënaqshëm në zbatimin e programit për të përmirësuar menaxhimin e financave publike	Raportet e progresit për zbatimin e strategjisë për të përmirësuar MFP (raportet vjetore të zbatimit të Strategjisë MFP që i paraqiten Komitetit Drejtues MFP) Raportet përkatëse nga FMN, Banka Botërore, BE (vjetore ose të posaçme) Vlerësime nga DG NEAR me kontributet nga drejtoritë e tjera (DG BUDGET, DG MARKT, DG TAXUD) (vjetore dhe të posaçme)
Transparenca e Buxhetit	Progresi i kënaqshëm në lidhje me disponibilitetin për publikun të informacionit të qëndrueshëm buxhetor që është i aksesueshëm, tërësor dhe jepet në kohë.	Botimet dhe faqet zyrtare përkatëse të Qeverisë (proces i vazhdueshëm) Raporti Vjetor i MFE për progresin e zbatimit të programit të transparencës Vlerësime nga palë të treta p.sh. Indeksi i Buxhetit të Hapur (vjetore).

4. Kushtet specifike për disbursimin e kësteve

[Kushtet specifike për disbursimin të renditura në Tabelën C dhe D zbatohen për disbursimin e kësteve specifike të parashikuara në Shtojcën 2. Kërkesat për aktivizimin e kësteve duhet të shoqërohen me informacionin dhe dokumentacionin e përshtatshëm për kushtet specifike.]

Tabela C: Kushtet specifike për aktivizimin e kësteve

Kësti	Shuma	Data indikative e kërkesës për disbursim (muaji/viti)	Data indikative e disbursimit (muaji/viti)	Kushtet / kriteret / aktivitetet për disbursim	Burimi i verifikimit, përfshirë kohën dhe praninë e të dhënave (sipas rastit)
Kësti i parë fiks	7 milionë €	T2 2019	T3 2019	Progresi i Strategjisë për Drejtësinë dhe i zbatimit të Planit të Veprimit (çdo vit, çdo prill); Plani i Veprimit i Përditësuar për periudhën në vijim, duke përfshirë informacion në lidhje me buxhetin kombëtar vjetor dhe afatmesëm dedikuar zbatimit të strategjisë.	Raportet për progresin e Strategjisë në Drejtësi dhe për zbatimin e Planit të Veprimit (çdo vit, çdo prill).
Kësti i dytë fiks	2 milionë €	T2 2020	T3 2020	Disbursimi mbi bazën e kriterëve të përgjithshme. Përbushja e parakushteve të përgjithshme të pranueshmërisë para pagesës	Raportet për progresin e Strategjisë në Drejtësi dhe për zbatimin e Planit të Veprimit (çdo vit, çdo prill).
Kësti i parë i ndryshueshëm	6 milionë €	T2 2020	T3 2020	Këstet e ndryshueshme, siç përcaktohen në Shtojcën 2 mbi modalitetet e disbursimit dhe afatin për Treguesit 1, 2, 3, 5, 6, 7; Për treguesin 4, objektivat vlerësohen, por nuk bëhet asnjë pagesë derisa të arrihet objektivi i 2021.	Kushtet e hollësishme për këstin e ndryshueshëm jepen në Shtojcën 2 dhe Tabelën D.
Kësti i tretë i ndryshueshëm	2 milionë €	T2 2021	T3 2021	Disbursimi mbi bazën e kriterëve të përgjithshme Përbushja e parakushteve të përgjithshme të pranueshmërisë para pagesës	Raportet për progresin e Strategjisë në Drejtësi dhe për zbatimin e Planit të Veprimit (çdo vit, çdo muaj prill). Raporti nga mbështetja plotësuese nën këtë masë (vjetor, T2 N+1)
Kësti i dytë i ndryshueshëm	6 milionë €	T2 2021	T3 2021	Këstet e ndryshueshme, siç përcaktohen në Shtojcën 2 mbi modalitetet e disbursimit dhe afatin për Treguesit 1, 2, 3, 5, 6, 7; Për treguesin 4, objektivat vlerësohen, por nuk bëhet asnjë pagesë derisa të arrihet objektivi i 2021.	Burimet e verifikimit për kushtet specifike (nëse ka)

Kësti i katërt i ndryshueshëm	2 milionë €	T2 2022	T3 2022	Disbursimi mbi bazën e kriterëve të përgjithshme Përbushja e parakushteve të përgjithshme të pranueshmërisë para pagesës.	Raportet për progresin e Strategjisë në Drejtësi dhe për zbatimin e Planit të Veprimt (çdo vit, çdo muaj prill)
Kësti i tretë i ndryshueshëm	9 milionë €	T2 2022	T3 2022	Kushtet specifike për disbursimin që mund të përdoren për Këstet e ndryshueshme, siç përcaktohen në Shtojcën 2 mbi modalitetet e disbursimit dhe afatin për Treguesit 1, 2, 3, 5, 6, 7; Për treguesin 4, pagesa e të tre kësteve (2019, 2020, 2021) bëhet nëse përbushet objektivi përfundimtar.	Kushtet e hollësishme për këstin e ndryshueshëm jepen në Shtojcën 2 dhe Tabelën D.

Kushtet e disbursimit për Këstet e ndryshueshme janë përcaktuar për vitin e parë dhe mund të ndryshohen.

5. Llogaritja e kësteve të ndryshueshme

- Specifikimi i metodës që ndiqet për vlerësimin e secilit tregues

Një mundësi është vlerësimi i secilit tregues me 0, 0.5 ose 1, në varësi të faktit nëse (i) nuk është përbushur (0), (ii) synimi i pjesshëm është përbushur (0.5), ose (iii) synimi është përbushur (1). Disbursimi për arritjen e secilit tregues të caktuar në Shtojcën 2 llogaritet me shumën 1 milion EURO është vlerësuar se është arritur dhe 0.5 në rast se është i arritur pjesërisht, aty ku është e zbatueshme. Në rastet kur ekzistojnë dyshime thelbësore për cilësinë e të dhënave, një ushtrim verifikues duhet të kryhet me qëllim marrjen e vendimit për pagesat. Në këto raste, mund të rekrutohet një ekspert i jashtëm për të verifikuar të dhënat bazuar në një model, duke verifikuar të dhënat drejtpërsëdrejti kur është e mundur ose përmes krahasimit të të dhënave me aktorë të tjerë zakonisht joqeveritarë.

- Specifikimi i natyrës së bazës fillestare

Në shumicën e rasteve, baza fillestare duhet të shtrihet me të dhënat e çdo viti pasardhës. Kjo nënkupton se rezultatet e arritura me efektivitet në vitin e parë për programin merren si baza fillestare mbi të cilat vlerësohet performanca e vitit të dytë.

- Specifikimi i metodës për vlerësimet, me qëllim përcaktimin e disbursimit të kësteve të ndryshueshme

Në raste të jashtëzakonshme, kur ngjarje të jashtëzakonshme ose rrethana ndryshuese kanë penguar arritjen e synimeve të rëna dakord, mund të jetë e mundur të anashkalohej ose zerohet një kusht i treguesve. Në këtë rast, vlera përkatëse ose mund të transferohet në këstin tjetër ose mund të rishpërndahet në treguesit e tjerë të të njëjtit këst. Në këto raste duhet të kërkohet nga Ministria e Drejtësisë përmes KKIPA drejt Drejtorit gjeografik të DG NEAR të Komisionit Evropian dhe mund të autorizohet nga ky i fundit nëpërmjet shkëmbimit të letrave ndërmjet Drejtorit të DG NEAR të Komisioni Evropian dhe KKIPA-s.

Në raste të jashtëzakonshme dhe të justifikuar shterueshëm, Marrëveshjet e Financimit mund të lejojnë një rivlerësim të disa synimeve të paarritura gjatë vitit në vijim kundrejt synimit fillestar, nëse vërehet një prirje pozitive dhe nëse qeveria nuk e ka arritur synimin si rrjedhojë e rasteve të shokut të jashtëm. Këto raste duhet të specifikohen në dokumentacionin e treguesit.

Tabela D: Këstet e ndryshueshme – Informacion i hollësishëm në Shtojcën 2

Kontrate e Reformës Sektoriale për mbështetjen e Reformës në Drejtësi			
Kësti i parë i ndryshueshëm Arritja: nga fundi i vitit 2019 Vlerësimi: në T2 2020	Kësti i dytë i ndryshueshëm Arritja: nga fundi i vitit 2020 Vlerësimi: në T2 2020	Kësti i tretë i ndryshueshëm Arritja: nga fundi i vitit 2021 Vlerësimi: në T2 2020	Pesha
1 – Treguesi: Institucionet e reja gjyqësore janë ngritur dhe funksionojnë			
Synimi: Krijohen Këshilli i Lartë Gjyqësor dhe Këshilli i Lartë i Prokurorisë	Synimi: të paktën katër gjyqtarë të Gjykatës së Lartë emërohen prej Këshillit të Lartë Gjyqësor.	Synimi: Këshilli i Lartë Gjyqësor dhe Këshilli i Lartë i Prokurorisë kanë vlerësuar bashkë të paktën 90% të numrit të gjyqtarëve dhe prokurorëve përkatësisht të parashikuar që të vlerësohen sipas Planit të Vlerësimit për vitin 2020. KLGJ dhe KLP dorëzojnë Planin e Vlerësimit për 2020 deri më 1 shkurt 2020, përgatitur në përputhje me nenet 71-81 të Ligjit 96/2016 "Për statusin e gjyqtarëve dhe prokurorëve".	1/7 (1 m Euro) E pjesshme 1/14 (0.5 m Euro)
Baza fillestare 3 (Institucionet e ngritura sipas Ligjit 76/2016, datë 22.07.2016: Komisioni i Pavarur i Kualifikimit, Kolegji i Apelit, si dhe Këshilli i Emërimeve në Drejtësi)			
Burimi i verifikimit: Shtojca 2: Treguesit e performancës që përdoren për disbursimet			
Realizim i pjesshëm (nëse ka)	Realizim i pjesshëm (nëse ka)	Realizim i pjesshëm: KLGJ dhe KLP kanë vlerësuar bashkë të paktën 75% të numrit të gjyqtarëve dhe prokurorëve përkatësisht të parashikuar që të vlerësohen sipas Planit të Vlerësimit për 2020. KLGJ dhe KLP dorëzojnë Planin e Vlerësimit për 2020 deri më 1 shkurt 2020, përgatitur në përputhje me nenet 71-81 të Ligjit 96/2016 "Për statusin e gjyqtarëve dhe prokurorëve".	
2 – Treguesi: Shqyrtimi i ankesave ndaj gjyqtarëve dhe prokurorëve brenda dispozitave ligjore të miratuara është forcuar			
Synimi: Krijimi i Inspektorit të Lartë të Drejtësisë	Synimi: 75% e ankesave të shqyrtuara;	Synimi: 95% e ankesave të shqyrtuara;	1/7 (1 m Euro)
Baza fillestare: 25% (2015-2016)			
Burimi i verifikimit: Shtojca 2: Treguesit e performancës që përdoren për disbursimet			
Realizim i pjesshëm: E pazbatueshme	Realizim i pjesshëm: E pazbatueshme	Realizim i pjesshëm: 85% e ankesave të shqyrtuara	
3 – Treguesi: Përmirësim cilësor i performancës së Shkollës të Magjistraturës			
Synimi: Metodologjia e miratuar nga Shkolla e Magjistraturës, duke përfshirë të tre komponentët cilësorë (cilësia e kurrikulave, cilësia e personelit dhe	Synimi: Tri kurrikula të reja miratohen dhe të paktën një platformë kursi online është funksionale për trajnimin e vazhdueshëm të	Synimi: Të paktën një platformë kursesh online shtesë për trajnimin e vazhdueshëm të gjyqtarëve dhe prokurorëve dhe Shkolla ka realizuar dhe ka publikuar	1/7

Kontrate e Reformës Sektoriale për mbështetjen e Reformës në Drejtësi			
Kësti i parë i ndryshueshëm Arritja: nga fundi i vitit 2019 Vlerësimi: në T2 2020	Kësti i dytë i ndryshueshëm Arritja: nga fundi i vitit 2020 Vlerësimi: në T2 2020	Kësti i tretë i ndryshueshëm Arritja: nga fundi i vitit 2021 Vlerësimi: në T2 2020	Pesha
cilësia e trajnimit të vazhdueshëm)	gjyqtarëve dhe prokurorëve	rezultatet e një ankete për nivelin e përmbushjes së kërkesave për trajnimin e vazhdueshëm të gjyqtarëve dhe prokurorëve.	
Baza fillestare: Numri i kurrikulave të miratuara 24 (2015/2016) Numri i platformave të kurseve online të miratuara: 0			
Burimi i verifikimit: Shtojca 2: Treguesit e performancës që përdoren për disbursimet			
Realizim i pjesshëm: E pazbatueshme	Realizim i pjesshëm: E pazbatueshme	Realizim i pjesshëm: E pazbatueshme	
4 – Treguesi: Kapacitete të përmirësuara për edukimin ligjor nga Shkolla e Magjistraturës			
Synimi: Gjendet zgjidhje e përhershme ose e përkohshme për ambiente për Shkollën e Magjistraturës me 10 klasa. Në rastin e të parës (të përkohshme), shpallet tenderi (ndërtimi, rindërtimi, blerjet, blerjet, etj.) për mjediset e Shkollës së Magjistraturës.	Synimi: Dorëzohet raport vjetor i progresit për ndërtimin, rindërtimin, blerjet apo të tjera.	Synimi: Shkolla e Magjistraturës i merr në dorëzim ambientet e veta.	1/7
Baza fillestare: (2017) Numri i klasave: 2, bibliotekë/klasë: 1, zyra personeli: 3. Kushte të këqija dhe kapacitete të kufizuara për ofrimin e edukimit ligjor nga Shkolla e Magjistraturës; Vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 744, datë 5.11.2014 për alokimin e fondeve dhe miratimin e planit të ndërtimit zbatohet. Bazuar në ligjin 115/2016 për organizimin e organeve qeverisëse të gjyqësorit, godina e Shkollës së Magjistraturës kërkon që të paktën 10 klasa, një bibliotekë, një sallë konferencash/ trajnimesh, zyra për personelin të bëhen funksionale dhe të përdoren nga Shkolla e Magjistraturës. Çdo vit synimet vlerësohen, por nuk bëhet asnjë pagesë derisa Shkolla e Magjistraturës të marrë në dorëzim mjediset përfundimisht.			
Burimi i verifikimit: Shtojca 2: Treguesit e performancës që përdoren për disbursimet			
Realizim i pjesshëm: NA	Realizim i pjesshëm: NA	Realizim i pjesshëm: NA	
5 – Treguesi 5: Gjykata e Lartë funksionon më me efikasitet			
Synimi: Të paktën 6 nga 19 gjyqtarë të Gjykatës së Lartë emërohen nga Këshilli i Lartë Gjyqësor	Synimi: Të paktën 200 çështje më pak, krahasuar me numrin e çështjeve më 31 dhjetor 2019.	Synimi: Të paktën 500 çështje më pak, krahasuar me numrin e çështjeve më 31 dhjetor 2020.	1/7 (1 m EURO)
Baza fillestare: Çështjet e mbetura pezull (të pazgjidhura) në Gjykatën e Lartë janë 30 000 (fundi i vitit 2018)			E pjesshme 1/14 (0.5 m Euro)
Burimi i verifikimit: Shtojca 2: Treguesit e performancës që përdoren për disbursimet			
Realizim i pjesshëm: E pazbatueshme	Realizim i pjesshëm: Të paktën 150 çështje më pak, krahasuar me numrin e çështjeve më 31 dhjetor 2019.	Realizim i pjesshëm: Të paktën 300 çështje më pak, krahasuar me numrin e çështjeve më 31 dhjetor 2020.	
6 – Treguesi: Rritje e përdorimit të dënimeve alternative ndaj burgosjes			
Synimi: 3% rritje për vitin 2019 krahasuar me të dhënat për vitin 2017;	Synimi: 5% rritje për vitin 2020 krahasuar me të dhënat për vitin 2019;	Synimi: 5% rritje për vitin 2019 krahasuar me të dhënat për vitin 2020;	1/7 (1 m Euro)

Kontrate e Reformës Sektoriale për mbështetjen e Reformës në Drejtësi			
Kësti i parë i ndryshueshëm Arritja: nga fundi i vitit 2019 Vlerësimi: në T2 2020	Kësti i dytë i ndryshueshëm Arritja: nga fundi i vitit 2020 Vlerësimi: në T2 2020	Kësti i tretë i ndryshueshëm Arritja: nga fundi i vitit 2021 Vlerësimi: në T2 2020	Pesha
Baza fillestare: 70% për vitin 2017 mbi bazën e këtyre të dhënave: 6 046 raste ku mund të jepen dënime alternative ndaj burgosjes pjesëtuar me 8 630 dënime me më pak se 5 vjet burg.			
Burimi i verifikimit: Shtojca 2: Treguesit e performancës që përdoren për disbursimet			
Realizim i pjesshëm: NA	Realizim i pjesshëm: NA	Realizim i pjesshëm: NA	
7 – Treguesi: Shërbimet e ndihmës ligjore falas janë funksionale			
Synimi: 95% për shkallën e parë dhe 40% për të dytën	Synimi: 95% për shkallën e parë dhe 75% për të dytën	Synimi: 95% për shkallën e parë dhe 90 % për të dytën	1/7 (1 m Euro)
Baza fillestare: 93% për 2017; nga 828 kërkesa të administruara, 771 morën ndihmë juridike falas.			
Burimi i verifikimit: Shtojca 2: Treguesit e performancës që përdoren për disbursimet			
Realizim i pjesshëm: E pazbatueshme	Realizim i pjesshëm: E pazbatueshme	Realizim i pjesshëm: E pazbatueshme	

SHTOJCA 3: Aktivitetet plotësuese: Ndarja dhe planifikimi indikativ buxhetor për procedurat e kontraktimit

mënyra e zbatimit	Buxheti (€)		kalendari ⁴²	
	Totali	Kontributi i BE-së	Shpallja e procedurave	Nënshkrimi i kontratës ⁴³
prokurimi				
Tre ose më shumë kontrata shërbimesh, indikative	8,000,000	8,000,000	T1 2019	T3 2019
TOTALI	8,000,000	8,000,000		

⁴² Afati kohor : TREMUJOR (T1, T2, T3, T4) VJETOR⁴³ Data e nënshkrimit të kontratës: nëse është e zbatueshme, d.m.th kryesisht për Grantet Direkte

NDRYSHIMI NR 1
I MARRËVESHJES SË FINANCIMIT NDËRMJET
KËSHILLIT TË MINISTRAVE TË REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË
DHE BASHKIMIT EVROPIAN, TË PËRFAQËSUAR NGA
KOMISIONI EVROPIAN, PËR PROGRAMIN VJETOR
KOMBËTAR IPA 2018 NË KUADËR TË INSTRUMENTIT TË
ASISTENCËS SË PARA-ZGJERIMIT (IPA II)

NDRYSHIMI NR 1
I MARRËVESHJES SË FINANCIMIT PËR PROGRAMIN VJETOR KOMBËTAR IPA 2018,
NË KUADËR TË INSTRUMENTIT TË ASISTENCËS SË PARAZGJERIMIT (IPA II)

Siç u arrit fillimisht më 10 korrik 2019 ndërmjet Këshillit të Ministrave të Republikës së Shqipërisë (Përfituesi) dhe Komisionit Evropian (Komisioni) dhe bashkërisht në vijim të referuara si “Palët”,

Duke pasur parasysh që,

a) Komisioni ka miratuar më 5 dhjetor 2018 Vendimin C (2018)8221, i cili miraton Programin Kombëtar për Shqipërinë për vitin 2018. Një Marrëveshje Financimi u lidh më 10 korrik 2019 ndërmjet Palëve për të filluar zbatimin e Programit në fjalë.

b) Metoda e zbatimit për aktivitetin plotësues brenda Veprimit 3 të Programit Vjetor (BE për Refomën në Drejtësi), i cili synon të kontribuojë në rivlerësimin e gjyqtarëve dhe prokurorëve, ka nevojë për t’u ndryshuar nga modaliteti me manaxhim të drejtëdrejtë (prokurimi; kontratë shërbimi) në manaxhim të tërthortë me një vend anëtar të BE-së, më saktësisht me Agjencinë Austriake për Zhvillim (ADA).

c) Koha e zbatimit të aktiviteteve operationale dhe periudha zbatuese për Veprimin 4 të Programit Vjetor (BE për një mjedis më të pastër – Mbështetje për trajtimin e ujërave të ndotur) nevojitet të shtyhet. Kjo zgjatje e afatit është e nevojshme për të siguruar që të jenë në përputhje me shtrirjen kohore të Marrëveshjen Kontribuese e cila do të nënshkruhet ndërmjet Komisionit Evropian dhe KfW-së.

Palët kanë rënë dakord si më poshtë:

Neni 1

1. Neni 2 i Marrëveshjes së Financimit zëvendësohet me tekstin e mëposhtëm:

“Neni 2 – Periudha e ekzekutimit dhe periudha e zbatimit operacional

1. Periudha e ekzekutimit të kësaj Marrëveshje Financimi, siç përcaktohet në Nenin 12 të Shtojcës II, (Kushtet e Përgjithshme) është vendosur për 15 vjet nga hyrja në fuqi e kësaj Marrëveshjeje Financimi.

2. Kohëzgjatja e periudhës së zbatimit operacional, siç përcaktohet në Nenin 12 të Shtojcës II (Kushtet e Përgjithshme) është caktuar për 6 vjet nga hyrja në fuqi e kësaj Marrëveshjeje Financimi, me përjashtim të rasteve të përcaktuara në Shtojcën 1.

2. Shtojca 1 - Programi Kombëtar i Veprimit për Shqipërinë për vitin 2018 nën Instrumentin e Para-Anëtarësimit (IP II) zvendësohet me Shtojcën 1 të Ndryshimit në fjalë.

Neni 2

Të gjitha afatet dhe kushtet e tjera të Marrëveshjes së Financimit mbeten të pandryshuara.

Neni 3

Ndryshimi Nr. 1 hyn në fuqi në datën më të vonshme të nënshkrimit nga Palët.

Ky Ndryshim i Marrëveshjes së Financimit hartohet në dy kopje në gjuhën angleze, njëra i dorëzohet Komisionit dhe kopja tjetër i dorëzohet përfituesit të IPA II.

Nënshkruar, për dhe në emër të Komisionit
Evropian nga
Znj. Genoveva Ruiz Calavera
Drejtor
Komisioni Evropian
Drejtoria për Fqinjësinë dhe Negociatat e
Zgjerimit
Drejtoria D – Ballkani Perëndimor
Bruksel
Belgjikë
Data:

Nënshkruar në emër të Qeverisë së Shqipërisë
nga
Z. Sokol Dedja
Zëvendësministër për Evropën dhe Punët e
Jashtme, KKIPA

Tiranë
Shqipëri

Data:

UDHËZIM
Nr. 10, datë 30.3.2020

**PËR PËRCAKTIMIN E ELEMENTËVE
PËRBËRËS, FORMËN E DIPLOMËS
OSE CERTIFIKATËS TË LËSHUAR NGA
INSTITUCIONET E ARSIMIT TË
LARTË DHE PROCEDURËS SË
REGJISTRIMIT TË TYRE NË
REGJISTRIN SHTETËROR TË
DIPLOMAVE DHE CERTIFIKATAVE
PËR ARSIMIN E LARTË DHE
KËRKIMIN SHKENCOR**

Në mbështetje të nenit 102, të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë, të nenit 10 dhe 91, të ligjit nr. 80/2015 “Për arsimin e lartë dhe kërkimin shkencor në institucionet e arsimit të lartë në Republikën e Shqipërisë”,

UDHËZOJ :

KREU I
DISPOZITA TË PËRGJITHSHME

1. Përcaktimin e elementëve përbërës, formës së diplomës ose certifikatës së lëshuar nga ana e institucioneve të arsimit të lartë (IAL) dhe procedurës së regjistrimit të formës së diplomës dhe certifikatës në Regjistrin Shtetëror të Diplomave dhe të Certifikatave për Arsimin e Lartë dhe Kërkimin Shkencor (në vijim Regjistri shtetëror).

2. Forma e secilës diplomë ose certifikatë përpara se të lëshohet nga institucioni i arsimit të

lartë përkatës, duhet të regjistrohet në Regjistrin shtetëror në Qendrën e Shërbimeve Arsimore (QShA). Ky regjistrim vërtetohet nga dokumenti përkatës i lëshuar nga QShA-ja, i cili përmban bashkëlidhur edhe kopjen e dokumentit të regjistruar. Forma e diplomës ose certifikatës përcaktohen sipas përmbajtjes së shtojcës nr. 1, pjesë përbërëse e këtij udhëzimi.

3. Institucionet e Arsimit të Lartë pajisin me dokumentin zyrtar përkatës, sipas përcaktimeve të këtij udhëzimi, studentin i cili ka përfunduar detyrimet akademike dhe detyrime të tjera institucionale për programin përkatës të studimit.

4. Diploma ose certifikata lëshohet si rregull në gjuhën shqipe. Përgjithësisht, në rastin e diplomave të përbashkëta, të dyfishta ose të shumëfishta me një ose më shumë institucione të huaja të arsimit të lartë si dhe në rastin programeve të hapura në gjuhë të huaj ose të diplomave ose certifikatave të IAL-ve të huaja, që lëshohen në përfundim të programeve të studimit që ato zhvillojnë në Republikën e Shqipërisë, diploma ose certifikata lëshohet në njëren nga 5 (pesë) gjuhët e Bashkimit Evropian, konkretisht në anglisht, frëngjisht, gjermanisht, italisht ose spanjisht, në përputhje me marrëveshjen përkatëse të bashkëpunimit/aktin e miratimit të hapjes së programit.

5. Regjistri Shtetëror është një bazë unike të dhënash e të gjitha formave të diplomave dhe certifikatave të lëshuara në përputhje me legjislacionin në fuqi nga institucionet e arsimit të lartë.

6. Regjistri shtetëror mbahet dhe ruhet në formë të shkruar dhe elektronike.

7. Regjistrimi, përpunimi dhe ruajtja elektronike e të dhënave të depozituara në regjistrë kryhet nëpërmjet një sistemi të informatizuar, në përputhje me legjislacionin në fuqi.

8. Regjistrat e shkruar trajtohen sipas ligjit nr. 9154, datë 6.11.2003, "Për arkivat". QShA administron dhe ruan dokumentet shoqëruese të paraqitura nga IAL-të.

9. IAL-të kanë detyrimin ligjor të regjistrojnë të gjitha format e diplomave dhe certifikatave në regjistrin shtetëror përpara datës së lëshimit të tyre, në të kundërt konsiderohen të pavlefshme.

10. Çdo diplomë ose certifikatë që lëshohet nga IAL-të, duhet të jetë në përputhje me legjislacionin në fuqi për arsimin e lartë.

KREU II

ELEMENTËT PËRBËRËS TË FORMËS SË DIPLOMËS OSE CERTIFIKATËS

1. Elementët e detyrueshëm, që duhet të përmbajë çdo diplomë ose certifikatë, janë si më poshtë:

a) Stema dhe emërtimi "REPUBLIKA E SHQIPËRISË" me germa të mëdha;

b) Stema e institucionit përkatës të arsimit të lartë;

c) Lloji dhe emri i IAL-së, me germa të mëdha në përputhje me përcaktimet e kuadrit ligjor në fuqi dhe dokumentit të hapjes/riorganizimit të tij;

ç) Emri i njësisë kryesore që ofron programin e studimit, me germa të mëdha dhe stemën përkatëse (nëse ka). Në rastin e një Kolegji Profesional të Lartë ose kur organizohet si njësi kryesore pranë një IAL-je vendoset emri i njësisë bazë që ofron programin e studimit, me gema të mëdha dhe stemën përkatëse nëse ka;

d) Emërtimi i diplomës ose certifikatës, sipas përcaktimit në aktin e hapjes/riorganizimit të programit të studimit, i shkruar me germa të mëdha;

i. "Diplomë Profesionale" në "fusha e arsimit të kryer";

ii. "Certifikatë Profesionale" në "fusha e arsimit të kryer";

iii. Diplomë "Bachelor" në "fusha e arsimit të kryer";

iv. Diplomë "Master profesional" në "fusha e arsimit të kryer";

v. Diplomë "Master i shkencave" në "fusha e arsimit të kryer";

vi. Diplomë "Master i arteve" në "fusha e arsimit të kryer";

vii. "Master i shkencave" në "fusha e arsimit të kryer" për programin e integruar të studimit të ciklit të dytë;

viii. "Master ekzekutiv" në "fusha e arsimit të kryer";

ix. Diploma e Gradës Shkencore "Doktor" në "fusha e arsimit të kryer";

x. "Diplomë specializimi" në "fusha e arsimit të kryer";

xi. "Certifikatë" në "fusha e arsimit të kryer".

dh) Numri i krediteve (ECTS), në përputhje me përcaktimet në aktin e hapjes/riorganizimit.

Për certifikatat e lëshuara në përfundim të programit të studimit të formimit të vazhduar/kualifikimit të ofruara nga IAL-të për të nxënëit gjatë gjithë jetës, ECTS shënohen vetëm në rastet kur në dokumentin e hapjes dhe akreditimit janë përcaktuar ECTS-të dhe kur këto kualifikime janë përfshirë në Kornizën Shqiptare të Kualifikimeve (KSHK). Për programet e studimit të formimit të vazhduar mund të shënohet dhe numri i krediteve të formimit në vazhdim sipas aprovimit përkatës nga institucioni i arsimit të lartë;

e) Niveli përkatës në KSHK, i shprehur me shifra arabe dhe siglën KSHK-së. Për certifikatat e lëshuara në përfundim të programit të studimit të formimit të vazhduar/kualifikimit, të ofruara nga IAL-të për të nxënëit gjatë gjithë jetës, niveli shënohet vetëm kur këto kualifikime janë përfshirë në KSHK;

ë) Emri, atësia (në rastet kur nuk ka atësi në certifikatën e lindjes, ajo lihet bosh) dhe mbiemrin e studentit para martesës si dhe në kllapa mbiemri që mban në momentin e diplomimit (nëse është i ndryshëm);

f) Vendi dhe data e lindjes;

g) Data e lëshimit të diplomës ose certifikatës;

gj) Emri, mbiemri dhe firma e rektorit dhe të drejtuesit të njësisë kryesore që plotësohen me shkrim dore. Në rastin e një Kolegji Profesional të Lartë ose kur organizohet si njësi kryesore pranë një IAL-je vendoset emri, mbiemri dhe firma e rektorit dhe e drejtuesit të njësisë bazë që plotësohen me shkrim dore.

h) Numri i matrikullimit të studentit. Kjo pikë nuk aplikohet për programet e studimit të formimit

të vazhduar/ kualifikimit, për të nxënit gjatë gjithë jetës, të ofruara nga IAL-të;

i) Data e regjistrimit të studentit në institucionin që lëshon diplomën për programin përkatës të studimit;

j) Data e përfundimit të studimeve (të shlyerjes së detyrimeve akademike, mbrojtje diplome/provim përfundimtar);

k) Tema e tezës së diplomës (vetëm në rastet e studimeve të doktoratës);

l) Forma e studimeve;

ll) Numri unik i identifikimit të diplomës i lëshuar nga QShA/MASR në momentin e regjistrimit të formës së diplomës;

m) Numri i matrikullimit të ciklit paraardhës të studimeve në diplomat e ciklit të dytë dhe të tretë si dhe ID e Maturës Shtetërore (numri i regjistrimit veçantë për studentët që kanë përfunduar arsimin e mesëm të lartë para vitit 2006) në diplomat “Bachelor”, diplomat ose certifikatat profesionale dhe diplomat “Master i shkencave” të programeve të integruara të studimeve;

n) Numri i diplomës së studimeve universitare të përfunduara më parë për diplomat e ciklit të dytë dhe të tretë;

nj) Numri dhe data e Vendimit të Komisionit për dhënien e Gradës Shkencore “Doktor”;

o) Numri në regjistrin shtetëror të gradave shkencore dhe titujve akademikë për diplomën përkatëse të Gradës Shkencore “Doktor”.

2. Në përputhje me legjislacionin në fuqi, Senatet akademike miratojnë formulimin grafik dhe përmbajtjen e diplomave, në përputhje me përcaktimet e këtij udhëzimi, përfshirë elementët e sigurisë.

3. Diplomat që lëshohen në përfundim të programeve të studimit të ciklit të parë, të ciklit të dytë, si edhe ato “Master Ekzekutiv” të ciklit të tretë, shoqërohen me suplementin e diplomës që është pjesë e pandarë e diplomës dhe lëshohet së bashku me të konform përcaktimeve të kuadrit ligjor në fuqi. Në pjesën e poshtme të diplomës vihet shënimi “Kjo diplomë shoqërohet nga suplementi i saj”.

4. Në rastin e diplomave ose certifikatave të përbashkëta, të dyfishta ose të shumëfishta me një ose më shumë institucione të huaja të arsimit të lartë, ato përmbajnë jo të gjitha elementët e parashikuar në pikat 1, 2, dhe 3 të këtij kreu. Në këto raste, elementët në gerrat a), b), c), d), dh), e),

ë) f), g), j) të pikës 1, të këtij kreu, duhet të jenë pjesë e këtyre diplomave ose certifikatave, forma dhe përmbajtja e të cilave përcaktohet me marrëveshje mes IAL-ve, për programin përkatës të studimit.

5. Për programet e studimit të ofruara nga IAL-të e huaja, në përputhje me përcaktimet e pikës 5, të nenit 35, të ligjit nr. 80/2015 “Për arsimin e lartë dhe kërkimin shkencor në institucionet e arsimit të lartë në Republikën e Shqipërisë”, diploma dhe suplementi përkatës lëshohet nga IAL-ja e huaj, e cila në suplement specifikon vendin e ofrimit të studimeve dhe përmbushjen e detyrimeve ligjore të parashikuara në kuadrin ligjor shqiptar për këtë program studimi.

6. Diplomat lëshohen nga IAL-të përkatëse, brenda afatit 3 - muaj, por në çdo rast, jo më vonë se 6 muaj pas përfundimit të detyrimeve akademike e institucionale dhe plotësimit të kërkesave ligjore nga ana e studentit, për programin përkatës të studimit.

7. IAL-të nuk mund të lëshojnë dublikatë diplome, por mund të lëshojnë dokument të barasvlershëm me diplomën në formën e vërtetimit (vërtetim diplome) i cili duhet të përmbajë emrin e institucionit që ka lëshuar diplomën, numrin e diplomës origjinale, datën e lëshimit të saj, ciklin dhe programin e studimit.

8. IAL-ja ruan në arkivën e tij fotokopje të diplomës origjinale dhe kopje të digjitalizuar të diplomës që i lëshohet studentit.

KREU III PROCEDURA PËR REGJISTRIMIN E FORMËS SË DIPLOMËS OSE CERTIFIKATËS NË REGJISTRIN SHTETËROR

1. Regjistrimi fillestar i formave të diplomave dhe certifikatave të lëshuara nga IAL-të, si dhe çdo regjistrim tjetër i mëvonshëm, që ndryshon formën apo përmbajtjen e tyre, bëhet në bazë të aplikimit drejtuar QShA-së.

2. Aplikimi për regjistrimin e formës së diplomës ose certifikatës kryhet në QShA i cili përmban kërkesën për regjistrim të rektorit të IAL-së dhe dokumentacion shoqërues bashkëlidhur saj, si më poshtë:

a) Kopje të statutit të miratuar në fuqi të IAL-së, dhe aktit të miratimit, të cilit i bashkëngjitet edhe

forma e miratuar nga Senati Akademik e diplomës ose certifikatës dhe përmbajtja dhe forma e suplementit të saj për çdo cikël dhe lloj programi studimi,

b) Kopjen e aktit të hapjes /riorganizmit (nëse ka) dhe kopjen e aktit të akreditimit të IAL-së.

c) Kopjen e aktit të hapjes/riorganizmit (nëse ka) së programit të studimit për të cilin lëshohet diploma, që regjistrohet.

ç) Kopjen e aktit të akreditimit të programit të studimit për të cilin lëshohet diploma,

që regjistrohet (për certifikatat që lëshohen në përfundim të programeve të formimit të vazhduar kjo pikë aplikohet vetëm në rastet kur është kryer akreditimi i programit përkatës të studimit).

d) Forma e diplomës apo certifikatës që do të regjistrohet, si dhe suplementin e diplomës (kur parashikohet);

dh) Dokumenti i pagesës së tarifës për regjistrim, në regjistrin shtetëror, për llogari të QShA-së.

Dokumentet e parashikuara në germën “a dhe “d” të kësaj pike, nënshkruhen dhe vulosen në çdo faqe nga rektori i IAL-së.

3. Dokumentet duhet të jenë në gjuhën shqipe ose të përkthyer dhe të vërtetuara në gjuhën shqipe dhe të legalizuara sipas legjislacionit në fuqi.

4. QShA-ja kryen shqyrtimin dhe verifikimin e dokumenteve të paraqitura në dosjen e aplikimit, brenda një afati 45-ditor nga data e depozitimit të aplikimit.

5. QShA-ja pasi kryen shqyrtimin dhe verifikimin e dokumentacionit në dosjen e aplikimit dhe kur konstaton se IAL-ja dhe programi i studimit përmbushin kriteret për lëshimin e diplomës ose certifikatës, në përputhje me kuadrin ligjor në fuqi, regjistron formën e diplomës ose certifikatës.

6. QShA-ja kryen regjistrimin e formës së diplomës ose certifikatës në Regjistrin shtetëror dhe lëshon vërtetimin përkatës për IAL-në.

7. Vërtetimi i regjistrimit lëshohet brenda 2 (dy) muajve nga data e paraqitjes së aplikimit.

8. Në rast se pas verifikimeve, rezulton se nuk janë përmbushur të gjitha kërkesat për regjistrim, të parashikuara në këtë udhëzim, QShA-ja pezullon aplikimin dhe njofton IAL-në me shkrim, për plotësimin ose ndreqjen e elementeve që pengojnë regjistrimin e formës së diplomës ose certifikatës. Afati i procedurës së regjistrimit rifillon ditën

pasardhëse të plotësimit ose ndreqjes së këtyre elementeve.

9. QShA-ja refuzon regjistrimin në rastet kur:

a) Aplikimi nuk është në përputhje me legjislacionin në fuqi dhe me kriteret e vendosura në këtë udhëzim;

b) Të dhënat që kërkohen të regjistrohen janë të ndryshme nga dokumentet e paraqitura.

10. Refuzimi i kërkesës i njoftohet IAL-së me shkrim, me shkakun e refuzimit.

11. IAL-ja ruan të drejtën e një aplikimi të ri për regjistrimin e formës së diplomës ose certifikatës, nëse ai është në përputhje me aktet ligjore dhe nënligjore në fuqi.

12. Të dhënat që do të mbahen në Regjistrin shtetëror për çdo diplomë ose certifikatë do të jenë:

a) Emërtimi i IAL-së në përputhje me aktin e hapjes (apo të riorganizimit institucional);

b) Lloji i IAL-së, e cila lëshon diplomën/certifikatën: Universitet, Kolegj Universitar, Akademi dhe Kolegj Profesional i Lartë;

c) Numri dhe data e aktit të hapjes dhe të akreditimit të IAL-së, e cila lëshon diplomën ose certifikatën;

ç) Numri dhe data e aktit të hapjes dhe të akreditimit të programit të studimit për të cilin lëshohet diploma ose certifikata;

d) Adresa e vendndodhjes së IAL-së;

dh) Numri unik i identifikimit të diplomës ose certifikatës;

e) Numri dhe data e aktit të miratimit të formës konkrete të diplomës.

13. Çdo formë diplome ose certifikate, e regjistruar në Regjistrin shtetëror, pajiset me një numër unik identifikimi.

14. Numri unik i identifikimit është sipas shtojcës nr. 1, bashkëlidhur këtij udhëzimi.

15. IAL-të janë të detyruara që të shënojnë numrin unik të identifikimit në diplomat ose certifikatat që ato lëshojnë.

16. Diplomat ose certifikatat e regjistruara në Regjistrin shtetëror vlerësohen të njohura dhe përbëjnë akte zyrtare për të gjitha autoritetet që veprojnë në Republikën e Shqipërisë, sipas legjislacionit në fuqi.

17. QShA-ja publikon listën me format e diplomave dhe certifikatave të regjistruara në faqen e saj zyrtare të internetit.

18. Regjistrimi fillestar dhe regjistrimi i mëvonshëm i çdo forme diplome ose certifikate i nënshtrohet tarifës së regjistrimit.

19. Tarifa e regjistrimit do të jetë 3 000 (tre mijë) lekë për çdo formë diplome dhe certifikate të regjistruar, për llogari të QSHA-së, në zbatim të legjislacionit në fuqi.

20. Çdo IAL e interesuar, të cilës i është refuzuar regjistrimi i formës së diplomës ose certifikatës, ka të drejtë të ushtrojë të drejtën e ankimit administrativ brenda 30 ditësh në ministrinë përgjegjëse për arsimin e lartë.

21. Ministria përgjegjëse për arsimin e lartë pasi shqyrton ankimin e depozituar, merr vendim dhe ia njofton IAL-në e interesuar brenda 30 ditëve nga data e depozitimit të ankimit.

22. IAL-ja e interesuar ka të drejtë të ankimojë vendimin e ministrisë përgjegjëse për arsimin e lartë -së në gjykatën kompetente, sipas legjislacionit në fuqi.

23. Çdo person i interesuar ka të drejtë të kërkojë lëshimin e ekstrakteve për formën e

diplomës ose certifikatës së regjistruar në Regjistrin shtetëror.

KREU IV

DISPOZITA TË FUNDIT

1. Udhëzimi nr. 5, datë 18.2.2009, “Për përmbajtjen dhe formën e diplomës së lëshuar nga institucionet e arsimit të lartë”, i ndryshuar” dhe udhëzimi nr. 25, datë 10.11.2017 “Për regjistrimin e formave të diplomave dhe certifikatave në regjistrin shtetëror të diplomave dhe të certifikatave për arsimin e lartë dhe kërkimin shkencor”, i ndryshuar, shfuqizohen.

2. Ngarkohet për zbatimin e këtij udhëzimi Sekretari i Përgjithshëm në Ministrinë e Arsimit Sportit dhe Rinisë, Qendra e Shërbimeve Arsimore dhe Institucionet e Arsimit të Lartë.

Ky Udhëzim hyn në fuqi pas botimit në Fletoren Zyrtare.

MINISTRI I ARSIMIT, SPORTIT
DHE RINISË
Besa Shahini

Shtojca nr.1

Formimi i numrit unik të identifikimit

U	T	0	0	1	6	0	0	0	0	0	1
IAL		Programi i studimit			Cikli	Viti Regj.		Numri rendor			

1. Kodi i IAL-së përbëhet nga dy shkronja, të cilat vendosen në mënyrë unike.

2. Programi i studimit përbëhet nga tri shifra.

3. Cikli i parë, cikli i dytë dhe cikli i tretë, referuar niveleve 6-8 të Kornizës Shqiptare të Kualifikimeve.

4. Viti i regjistrimit përbëhet nga dy shifra, të cilat tregojnë vitin e regjistrimit, ku 17 tregon vitin 2017.

5. Ky numër shtohet me 1, për çdo vit.

6. Numri rendor përcaktohet nga sistemi në rend rritës.

VENDIM QARKULLUES

Nr. 20, datë 26.3.2020

**PËR DISA NDRYSHIME NË
RREGULLOREN “PËR ADMINISTRIMIN
E RREZIKUT NË VEPRIMTARINË E
SHOQËRIVE TË KURSIM-KREDITIT
DHE TË UNIONEVE TË TYRE”**

Në bazë dhe për zbatim të ligjit nr. 52/2016, datë 19.05.2016, “Për shoqëritë e kursim-kreditit dhe Unionet e tyre”, të nenit 1, pika 4, shkronja “b”; dhe të nenit 43, shkronja “c”, të ligjit nr. 8269, datë 23.12.1997, “Për Bankën e Shqipërisë”, i ndryshuar, Këshilli Mbikëqyrës i Bankës së Shqipërisë, me propozimin e Departamentit të Mbikëqyrjes,

VENDOSI:

1. Në rregulloren “Për administrimin e rrezikut në veprimtarinë e shoqërive të kursim-kreditit dhe të Unioneve të tyre”, miratuar me vendimin e Këshillit Mbikëqyrës nr. 105, datë 5.10.2016, të bëhen ndryshimet e mëposhtme:

a) në nenin 4, pika 2, pas shkronjës “h”, shtohet shkronja “i” me përmbajtjen e mëposhtme:

“i) **“borxh i varur”** – është një borxh i nënrenditur (hua ose obligacion), kontrata e të cilit, në rast se parashikon një datë të caktuar për shlyerje, periudha fillestare e maturimit dubet të jetë jo më e vogël se 5 (pesë) vjet, ose në rast se nuk parashikon një datë të caktuar, detyrimi nuk mund të shlyhet para se të përmbushet një afat prej 5 (pesë) vjetësh nga data e emetimit, si dhe në asnjë rast nuk parashikohet shlyerja para afatit, pa miratimin e Bankës së Shqipërisë. Dispozitat e kontratës së borxhit të varur parashikojnë që, në çdo rast, pretendimet e të gjithë kreditorëve të tjerë kanë përparësi shlyerjeje më të lartë krahasuar me pretendimin e borxhit të varur. Shlyerjet nuk përdoren për mbulimin e humbjeve.”;

b) në nenin 9 bëhen ndryshimet e mëposhtme:

i. pas pikës 3, shtohen pikat 3/1 dhe 3/2, me përmbajtjen e mëposhtme:

“3/1. SHKK-të, për qëllime të llogaritjes dhe monitorimit të treguesve mbikëqyrës, emetojnë borxh të varur, i cili njihet/pranohet nga Banka e Shqipërisë për qëllime të kësaj llogaritjeje, deri në nivelin 33.3% të shumës së elementeve të kapitalit, të parashikuara në nenin 39, pika 1, të ligjit “Për SHKK-të”, vetëm nëse plotësohen karakteristikat e borxhit të varur, siç përcaktohet në këtë rregullore.

3/2. SHKK-ja që kërkon të emetojë dhe të njohë borxhin e varur për qëllime të pikës 3/1 të këtij neni, njofton Bankën e Shqipërisë, dhe paraqet dokumentacionin e mëposhtëm:

a) kontratën e lidhur për emetimin e borxhit të varur;

b) një përmbledhje të referencave në kontratë për plotësimin e karakteristikave të borxhit të varur, të përcaktuara në nenin 4, pika 2, shkronja “i”, të kësaj rregulloreje;

c) një përshkrim të trajtimeve kontabël të borxhit të varur, së bashku me një opinion nga një auditues ligjor ose shoqëri auditimi, në lidhje me pranueshmërinë e tij; si dhe

d) një deklaratë mbi burimin e ligjshëm të fondeve të huazuara.”;

ii. në pikën 5, pas togfjalëshit “për mbulimin e humbjeve”, shtohet togfjalëshi “dhe fondeve rezervë statistikore.”;

iii. pika 6 ndryshohet me përmbajtjen e mëposhtme:

“6. SHKK-ja ponderon me peshën e rrezikut 0%, pjesën e ekspozimit të garantuar me një nga format e mëposhtme të mbrojtjes së rrezikut të kredisë:

a) depozitë monetare ose certifikatë depozite;

b) tituj të Qeverisë Shqiptare, të emetuara në monedhë kombëtare;

c) garanci të patjetërsueshme të Qeverisë Shqiptare;

d) garanci të patjetërsueshme të qeverive të vendeve të OECD-së;

e) garanci të bankave shumëpalëshe të zhvillimit, të renditura në vijim:

i. Bankës Ndërkombëtare për Rindërtim dhe Zhvillim (International Bank for Reconstruction and Development),

ii. Korporatës Ndërkombëtare për Financa (International Finance Corporation),

iii. Bankës së Këshillit të Evropës për Zhvillim (Council of Europe Development Bank),

iv. Bankës Evropiane për Rindërtim dhe Zhvillim (European Bank for Reconstruction and Development),

v. Bankës Evropiane të Investimeve (European Investment Bank),

vi. Agjencisë Shumëpalëshe për Garantimin e Investimeve (Multilateral Investment Guarantee Agency),

vii. Bankës Islamike të Zhvillimit (Islamic Development Bank);

f) garanci të fondeve të renditura në vijim:

i. Fondit Rural të Garancive të Kredive (Rural Credit Guarantee Foundation),

ii. Fondit Evropian për Zhvillimin e Evropës Juglindore (European Fund for Southeast Europe),

iii. Fondit Evropian të Investimeve (European Investment Fund).”;

c) në nenin 13, pas pikës 3, shtohet pika 3/1 me përmbajtjen e mëposhtme:

“3/1.SHKK-ja përcakton në politikat e saj të brendshme, fushat e kreditimit për kreditë me afat mbi 7 (shtatë) vjet.”;

d) në nenin 15, pika 2 ndryshon me përmbajtjen e mëposhtme:

“2. Normat e llogaritjes së fondeve rezervë përcaktohen respektivisht si më poshtë:

a) për “kreditë standarde jo më pak se 1% (një për qind);

b) për “kreditë në ndjekje” jo më pak se 10% (dhjetë për qind);

c) për “kreditë nënstandarde” jo më pak se 30% (tridhjetë për qind);

d) për “kreditë e dyshimë” jo më pak se 60% (gjashtëdhjetë për qind);

e) për “kreditë e humbur” 100% (njëqind për qind).”;

e) në nenin 16, pika 4 ndryshon me përmbajtjen e mëposhtme:

“4.Nëse kredia e ristrukturuar ka vonesa mbi 30 (tridhjetë) ditë, ajo do të klasifikohet në të njëjtën kategori në të cilën ishte klasifikuar përpara ristrukturimit dhe, në çdo rast, jo më lart se kategoria “nënstandard”, si dhe nëse kredia e ristrukturuar ka vonesa mbi 90 (nëntëdhjetë) ditë, ajo do të klasifikohet si “e humbur”.”;

f) në nenin 20 bëhen ndryshimet e mëposhtme:

i. në pikën 3, pas shkronjës “b”, shtohen shkronjat “c” dhe “d”, me përmbajtjen e mëposhtme:

“c) tepriçës së kredisë me afat të mbetur mbi 7 (shtatë) vjet ndaj totalit të kapitalit dhe detyrimeve me afat të mbetur mbi 7 (shtatë) vjet, pasi janë zbritur aktivet e qëndrueshme, i cili nuk duhet të jetë më i madh se 100% (njëqind për qind);

d) tepriçës së kredisë me afat të mbetur mbi 7 (shtatë) vjet ndaj totalit të depozitave, i cili nuk duhet të jetë më i madh se 10% (dhjetë për qind).”;

ii. pika 4 shfuqizohet,

iii. në pikën 5, togfjalëshi “mbi 5 (pesë) vjet”, zëvendësohet me togfjalëshin “mbi 7 (shtatë) vjet”,

iv. në pikën 6, shkronja “c”, pas togfjalëshit “për këtë qëllim”, shtohet togfjalëshi “, ose nga banka shumëpalëshe të zhvillimit”,

v. pas pikës 7, shtohet pika 8 me përmbajtjen e mëposhtme:

“8. SHKK-ja, përveç sa parashikohet në pikën 1 të nenit 38 të ligjit “Për SHKK-të”, mund të investojë mjetet monetare, të cilat nuk përdoren për kredi për anëtarët, në tituj të Qeverisë Shqiptare me afat mbi 1 (një) vit, me kusht që të plotësojë kërkesat e pikës 2 të nenit 38 të ligjit “Për SHKK-të”.”;

g) në Aneksin 1, formulari nr. 1/1 bëhen ndryshimet e mëposhtme:

i. në pikën 1 të tabelës, togfjalëshi “Aktive të garantuara me kolateral ose me garanci të ngjashme, si vijon:”, zëvendësohet me togfjalëshin “Aktive të garantuara me kolateral ose me garanci të ngjashme, deri në shumën që garanton ekspozimin, si vijon:”,

ii. në pikën 1 të tabelës, nën-pika “i”, togfjalëshi “depozitë ose certifikatë depozite, deri në shumën që garanton ekspozimin”, zëvendësohet me togfjalëshin “depozitë ose certifikatë depozite”,

iii. në pikën 1 të tabelës, pas nën-pikës “iii”, shtohen nën-pikat “iv”, “v” dhe “vi”, me përmbajtjen e mëposhtme:

“iv) garanci të patjetërsueshme të qeverive të vendeve të OECD-së;

v) garanci të bankave shumëpalëshe të zhvillimit, të parashikuara në nenin 9, pika 6, shkronja “e”, të rregullores;

vi) garanci të fondeve, të parashikuara në nenin 9, pika 6, shkronja “f”, të rregullores.”;

iv. në pikën 3 të tabelës, togfjalëshi “Kredi me afat maturimi deri në 12 (dymbëdhjetë) muaj”, zëvendësohet me togfjalëshin “Kredi me afat maturimi të mbetur deri në 12 (dymbëdhjetë) muaj, me kusht që të jenë të klasifikuara në kategorinë “standarde” ose “në ndjekje””,

v. në Aneksin 1, kudo në formularin nr. 1/1 dhe në formularin nr. 1/2, togfjalëshi “koeficienti i ponderimit”, zëvendësohet me togfjalëshin “pesha e rrezikut” dhe togfjalëshi “koeficient ponderimi”, zëvendësohet me togfjalëshin “peshë rreziku”.

2. Ngarkohet Departamenti i Mbikëqyrjes për ndjekjen e zbatimit të këtij vendimi.

3. Ngarkohet Kabineti i Guvernatorit dhe Departamenti i Kërkimeve me publikimin e këtij vendimi, përkatësisht në Fletoren Zyrtare të Republikës së Shqipërisë dhe në Buletin Zyrtar të Bankës së Shqipërisë.

Ky vendim hyn në fuqi 15 ditë pas botimit në Fletoren Zyrtare.

KRYETARI
Gent Sejko

VENDIM QARKULLUES

Nr. 22, datë 1.4.2020

**PËR NJË NDRYSHIM NË
RREGULLOREN “PËR RAPORTIN E
MJAFTUESHMËRISË SË KAPITALIT”**

Në bazë dhe për zbatim të nenit 12, shkronja “a”, dhe nenit 43, shkronja “c”, të ligjit nr. 8269, datë 23.12.1997, “Për Bankën e Shqipërisë”, i ndryshuar; të nenit 58, shkronjat “a”, “b” dhe “c”, dhe të nenit 60, pika 2, të ligjit nr. 9662, datë 18.12.2006, “Për bankat në Republikën e Shqipërisë”, i ndryshuar; me propozim të Departamentit të Mbikëqyrjes, Këshilli Mbikëqyrës i Bankës së Shqipërisë,

VENDOSI:

1. Në rregulloren “Për raportin e mjaftueshmërisë së kapitalit”, miratuar me vendimin e Këshillit Mbikëqyrës nr. 48, datë 31.7.2013, e ndryshuar, të bëhet ndryshimi i mëposhtëm:

a) pas nenit 198, shtohet neni 198/1, me përmbajtjen e mëposhtme:

“Neni 198/1

Dispozitë e përkohshme

Përfshirë nga përcaktimi i nenit 12, pika 4, të kësaj rregulloreje, bankat ponderojnë me 0% titujt e borxhit të Qeverisë Shqiptare në monedhë të huaj që do të emetohen gjatë vitit 2020.

Kjo dispozitë do të zbatohet deri në maturimin e këtyre titujve.”

2. Ngarkohen bankat e licencuara nga Banka e Shqipërisë me zbatimin e këtij vendimi.

3. Ngarkohen Departamenti i Mbikëqyrjes dhe Departamenti i Statistikave Financiare për ndjekjen e zbatimit të këtij vendimi.

4. Ngarkohen Kabineti i Guvernatorit dhe Departamenti i Kërkimeve me publikimin e këtij vendimi, përkatësisht në Fletoren Zyrtare të Republikës së Shqipërisë dhe në Buletinin Zyrtar të Bankës së Shqipërisë.

Ky vendim hyn në fuqi me botimin në Fletoren Zyrtare.

**KRYETARI
Gent Sejko**

VENDIM QARKULLUES

Nr. 23, datë 1.4.2020

**PËR NJË NDRYSHIM NË
RREGULLOREN “PËR
ADMINISTRIMIN E RREZIKUT NGA
EKSPOZIMET E MËDHA TË BANKAVE”**

Në bazë dhe për zbatim të nenit 12, shkronja “a”, dhe të nenit 43, shkronja “c”, të ligjit nr. 8269, datë 23.12.1997, “Për Bankën e Shqipërisë”, i ndryshuar; nenit 57, pika 2, nenit 58, shkronjat “b” dhe “c”, neneve 60, 62, 63 të ligjit nr. 9662, datë 18.12.2006, “Për bankat në Republikën e Shqipërisë”, i ndryshuar; me propozim të Departamentit të Mbikëqyrjes, Këshilli Mbikëqyrës i Bankës së Shqipërisë,

VENDOSI:

1. Në rregulloren “Për administrimin e rrezikut nga ekspozimet e mëdha të bankave”, miratuar me vendimin e Këshillit Mbikëqyrës nr. 10, datë 26.2.2014, e ndryshuar, të bëhet ndryshimi i mëposhtëm:

a) pas nenit 13, shtohet neni 14, me përmbajtjen e mëposhtme:

“Neni 14

Dispozitë e përkohshme

Përfshirë nga përcaktimi i nenit 9, pika 2, shkronja “p”, të kësaj rregulloreje, ekspozimet në titujt e borxhit të Qeverisë Shqiptare në monedhë të huaj, që do të emetohen gjatë vitit 2020, nuk përfshihen në ekspozimin maksimal të lejuar.

Kjo dispozitë do të zbatohet deri në maturimin e këtyre titujve.”

2. Ngarkohen bankat e licencuara nga Banka e Shqipërisë me zbatimin e këtij vendimi.

3. Ngarkohen Departamenti i Mbikëqyrjes dhe Departamenti i Statistikave Financiare për ndjekjen e zbatimit të këtij vendimi.

4. Ngarkohen Kabineti i Guvernatorit dhe Departamenti i Kërkimeve me publikimin e këtij vendimi, përkatësisht në Fletoren Zyrtare të Republikës së Shqipërisë dhe në Buletinin Zyrtar të Bankës së Shqipërisë.

Ky vendim hyn në fuqi me botimin në Fletoren Zyrtare.

**KRYETARI
Gent Sejko**

	Formati 61x86/8
--	-----------------

Shtypshkronja e Qendrës së Botimeve Zyrtare
Tiranë, 2020

Adresa: Rr. "Nikolla Jorga", Tiranë
Tel./fax: +355 4 24 27 004 Tel.: +355 4 24 27 006

Çmimi 588 lekë